

**«Аграрлық несие корпорациясы»
акционерлік қоғамы**

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

2024 жылғы

МАЗМҰНЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есеп	9
Пайда мен залал туралы шоғырландырылған есеп.....	10
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп.....	11
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп.....	12
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	13-14
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке түсіндірме ескертпелер	15-88

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестік
Қазақстан, А25D6Т5, Алматы,
Достық д-лы, 180,
+7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной
ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, А25D6Т5, Алматы,
пр. Достық, 180

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

**«Аграрлық несие корпорациясы» Акционерлік қоғамының
акционеріне және Директорлар кеңесіне**

Пікір

Біз 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал, жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының елеулі тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Аграрлық несие корпорация» АҚ және оның еншілес компаниясының (әрі қарай – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, шоғырландырылған қаржылық есептілік Қаржылық есептілігінің халықаралық стандарттары жөніндегі Комитеті шығарған ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттарына (ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттары) сәйкес барлық елеулі қатынастарда Топтың 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы шоғырландырылған қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін және шоғырландырылған ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің *«Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі»* бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлерге арналған әдеп кодексіне («БАХӘСК -кодексі») және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарға сәйкес Топқа қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БАХӘСК кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері біздің кәсіби пайымдауымыз бойынша, ағымдағы кезеңнің шоғырландырылған қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер толығымен біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитінің мәнмәтіні мен осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында қарастырылды және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Клиенттерге берілген кредиттер және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдар (ККЗ)

Шоғырландырылған қаржылық есептілігіндегі 3, 4, 8, 9, 20 және 24 Ескертулерді қараңыз.

Аудиттің негізгі мәселесі

Клиенттерге берілген кредиттер және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек активтердің жалпы шамасының 70%-ын құрайды, және тұрақты түрде есептелетін және пайдаланылатын жорамалдарға сезімтал күтілетін кредиттік залалдарға (ККЗ) арналған резервтің шегерілуімен ұсынылған.

Топ басшылықтан кәсіби пайымдауды қолдануды және келесі негізгі аспектілерге жататын жорамалдарды пайдалануды талап ететін ККЗ бағалау моделін пайдаланады:

- кредиттік төуекел мен дефолт оқиғаларының елеулі ұлғаюын уақтылы анықтау (9-шы ҚЕХС (IFRS) «Қаржы құралдарына» сәйкес 1, 2 және 3-сатыны анықтау);
- дефолт ықтималдығын (PD) және дефолт болған жағдайда шығын мөлшерін (LGD) бағалау;
- түрлі сценарийлер мен болжамды ақпаратты есепке алу үшін түзетуді бағалау;
- клиенттерге берілген кредиттер және несиелік құнсызданған қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек үшін күтілетін ақша ағындарының болжамы.

Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер

Біз ККЗ бағалауға қатысты Топтың әдістемесі мен саясатының негізгі аспектілеріне 9 ҚЕХС (IFRS) талаптарына сәйкестігі мәніне, оның ішінде талдауға қаржылық төуекелдерді басқару саласындағы біздің мамандарды тарта отырып талдау жүргіздік. Біз Топ қолданатын тиісті модельдердің жұмыс принциптерін тексердік.

ККЗ резервін бағалауға қатысты басшылық жасаған кәсіби пайымдаулар мен жорамалдарды талдау үшін біздің аудиторлық рәсімдеріміз мыналарды қамтыды:

- Біз клиенттерге берілген несиелер бойынша кешіктірулерді дер кезінде қамтып көрсетуге қатысты бақылаулардың әрленімі мен енгізілуін бағалап, олардың операциялық тиімділігіне тестілеуді жүргіздік.
- ККЗ бағалаудың әлеуетті өзгерістері шоғырландырылған қаржылық есептілікке елеулі әсер етуі мүмкін клиенттерге берілген кредиттерді іріктеуге және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекке қатысты Топтың қаржылық және қаржылық емес ақпаратты, сондай-ақ Топ пайдаланған жорамалдар мен кәсіби пайымдарды талдау арқылы сатылар бойынша бөлуді дұрыс жүзеге асырғанына тестілеу жүргіздік.
- Клиенттерге берілген несиелерді және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық

Клиенттерге берілген кредиттер және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек көлемінің елеулі болуы және олар бойынша күтілетін кредиттік залалдарды бағалаудың белгісіздігі салдарынан сала аудиттің негізгі мәселесі ретінде қаралады.

берешекті іріктеу бойынша біз алғашқы құжаттармен және көпшілікке қолжетімді нарықтық ақпаратпен салыстырып тексеру арқылы PD, LGD және EAD есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректердің дұрыстығын тексердік.

— Олар бойынша ККЗ резервтері жеке негізде бағаланатын, 3-Кезеңге және бастапқы есеп алу кезінде несиелік құнсызданған қаржылық активтерге (ПСКО) жатқызылған клиенттерге берілген несиелер мен қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек іріктемесін таңдау үшін біз тарихи тәжірибе мен қолжетімді нарықтық ақпараттың түсінігімізге сүйене отырып, болашақ ақша ағындарын есептеу кезінде Компания пайдаланатын жорамалдарды, соның ішінде өткізілетін кепілдердің құнын және оларды өткізу мерзімдерін бағалауды сыни тұрғыдан бағаладық.

— Сондай-ақ біз ағымдағы және болашақ экономикалық жағдайды және қарыз алушылардың тиісті санаттарының қызмет жағдайларын ескеретін өзіндік бағалаумен салыстыру арқылы әртүрлі сценарийлер мен болжамды ақпаратты есепке алу үшін түзетудің жалпы баламалығын талдадық.

— Біз ККЗ-ны есептеуде пайдаланылатын формулалардың математикалық дәлдігін тексердік, сондай-ақ жалпы алғанда, ККЗ-ны қайта есептеудің рәсімдерін жүргіздік.

Біз сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі ақпаратты ашу Топтың кредиттік тәуекелге ұшырағыштығын тиісті түрде көрсете ме, жоқ па соған бағалау жүргіздік.

Басқа ақпарат

Басшылық басқа ақпарат үшін жауапты. Басқа ақпарат 2024 жылғы Жылдық есепке енетін ақпаратты қамтиды, бірақ басқа ақпаратқа шоғырландырылған қаржылық есептілік пен шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы біздің аудиторлардың есебі енбейді. 2024 жылғы Жылдық есеп бізге, болжаммен, осы аудиторлардың есебінің күнінен кейін ұсынылады.

Біздің шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратты қамтымайды және біз басқа ақпаратқа қатысты қандай да бір нысандағы сенімділік қорытындысын білдірмейміз.

Біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне байланысты біздің жауапкершілігіміз мүмкін болған жағдайда жоғарыда анықталған басқа ақпаратты оқу және басқа ақпаратты оқу барысында оның шоғырландырылған қаржылық есептілікпен немесе аудит барысында алған біздің білімімізбен елеулі дәйексіздігін немесе елеулі бұрмаланған болып көрінуін қарастыру.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін Топ басшылығы мен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Топты жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді өзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді өзірлеу мақсатымен, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Топтың үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз;
- топтың қаржылық есептілігі туралы пікір қалыптастыру негізі ретінде топ ішіндегі мекемелердің немесе бөлімшелердің қаржылық ақпаратына қатысты жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер алу үшін топ аудитін жоспарлаймыз және жүргіземіз. Біз топ аудитінің мақсаттары үшін жүргізілген аудиторлық жұмыстарды бағыттау, бақылау және тексеру үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін толығымен жауапты болып қаламыз.

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

Біз, сонымен қатар, басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты сәйкес әдептілік талаптарын орындағанымыз туралы мәлімдеме береміз және барлық қарым қатынастар мен біздің тәуелсіздігімізге ықпал етеді деп негізді түрде санауға болатын өзге мәселелер және де сәйкес жағдайларда соған қатысты қорғау шаралары туралы айтып білдіре отырамыз.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға айтып білдірген мәселелер арасынан біз ағымдағы кезеңнің шоғырландырылған қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған және сәйкесінше негізгі аудит мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты көпшілікке ашып көрсету заңмен немесе нормативтік актілермен тыйым салынған немесе қандай да бір мәселенің біздің есебімізде хабарлануының жағымсыз салдарлары қоғамдық маңызды пайдадан асып түседі деп негізді түрде жорамалданғандықтан мұндай мәселе біздің есепте хабарланбауы тиіс деп анықтаған өте сирек жағдайлардан басқа кезде осы мәселелерді біздің аудиторлардың есебінде сипаттаймыз.

Аудиттің нәтижесі болып табылатын тәуелсіз аудиторлардың есебінің келісім партнері:

Урдабаева А. А.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудитори
2012 жылдың 27 тамызында берілген
№ МФ-0000096 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №0000021

Дементьев С. А.
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде
өрекет ететін Бас директоры

2025 жылдың 30 сәуірі

ҚАРЖЫ ЖАҒДАЙЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша**

мың теңгемен

	<i>Ескерт- не</i>	<i>2024 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2023 жылғы 31 желтоқсан</i>
Активтер			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	6	430,783,789	168,988,929
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар		2,433,970	—
Банктерге берілген кредиттер	7	78,341,329	29,575,908
Клиенттерге берілген кредиттер	8	832,619,650	718,043,963
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	9	553,719,699	457,464,211
Сатуға арналған активтер ретінде жіктелген активтер		977,094	726,309
Қауымдастырылған компанияларға инвестициялар		—	434,037
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		—	2,599,511
Қазақстан Республикасы Үкіметінен дебиторлық берешек	15,18	37,615,232	—
Негізгі құралдар		2,045,605	2,348,540
Материалдық емес активтер		790,858	874,935
Қосылған құн салығы және өтеуге салынатын өзге де салықтар		10,820,302	10,500,129
Корпоративтік табыс салығы бойынша қысқа мерзімді активтер	17	134,115	2,270,712
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алдын ала төлеу	15	25,836,773	—
Өзге активтер	10	15,122,011	18,274,132
Активтер жиыны		1,991,240,427	1,412,101,316
Міндеттемелер			
Акционер алдындағы берешек	11	84,563,613	93,516,543
Үкімет алдындағы берешек	12	62,631,531	77,340,798
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	13	169,595,336	188,524,346
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	14	82,680,223	114,583,545
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	15	976,678,478	380,425,744
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері		2,497,881	1,719,345
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы міндеттемелер	17	2,364,381	—
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	17	10,354,033	19,163,222
Мемлекеттік субсидиялар	18	94,400,466	66,252,890
Өзге міндеттемелер	16	14,960,349	19,726,341
Міндеттемелер жиыны		1,500,726,291	961,252,774
Меншікті капитал			
Акционерлік капитал	19	428,284,724	428,284,724
Резервтік капитал	19	28,568,552	19,704,422
Бөлінбеген пайда		33,660,860	2,859,396
Меншікті капиталдың жиыны		490,514,136	450,848,542
Міндеттемелер мен меншікті капиталдың жиыны		1,991,240,427	1,412,101,316

Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	19	1,146.73	1,053.66
--	----	----------	----------

Топ Басқармасының атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Кусаинова Галия Даировна

Бас бухгалтердің м.а.

2025 жылғы 30 сәуір

15-шіден бастап 88-шіге дейінгі беттердегі қоса беріліп отырған таңдалған түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы***мың теңгемен*

	<i>Ескерт- не</i>	<i>2024 жыл</i>	<i>2023 жыл</i>
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер			
Ақшалай қаражат және оның баламалары		46,294,237	24,450,073
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар		7,519	—
Банктерге берілген кредиттер		7,541,383	7,047,156
Клиенттерге берілген кредиттер		145,812,114	119,667,366
Инвестициялық бағалы қағаздар		14	17
		199,655,267	151,164,612
Өзге пайыздық кірістер			
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		79,507,812	65,867,500
		279,163,079	217,032,112
Пайыздық шығындар			
Акционер алдындағы берешек		(8,606,694)	(9,061,224)
Қазақстан Республикасының Үкіметі алдындағы берешек		(25,266,956)	(27,286,933)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек		(16,816,884)	(17,489,341)
Кредиттік ұйымдардың қаражаты		(16,214,003)	(12,216,465)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		(77,109,197)	(46,165,696)
		(144,013,734)	(112,219,659)
Таза пайыздық кіріс		135,149,345	104,812,453
Кредиттік шығындар бойынша шығындар	20	(54,508,859)	(51,374,566)
Кредиттік шығындар бойынша шығындарды шегергендегі таза пайыздық кіріс		80,640,486	53,437,887
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза кіріс/(залал)		167,389	(440,393)
Персоналға арналған шығындар	21	(14,942,833)	(12,588,498)
Басқа әкімшілік шығындар	21	(8,569,691)	(6,984,629)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін өзгерту нәтижесінде таза шығындар		(3,924,661)	(4,255,656)
Өзге кірістер, нетто	22	16,472,315	11,874,444
Пайыздық емес шығын		(10,797,481)	(12,394,732)
Салық салуға дейінгі пайда		69,843,005	41,043,155
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	17	(9,486,399)	(11,488,013)
Бір жылдағы пайда		60,356,606	29,555,142

Топ Басқармасының атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Кусаинова Галия Даировна

Бас бухгалтердің м.а.

2025 жылғы 30 сәуір

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы***мың теңгемен*

	<i>2024 жыл</i>	<i>2023 жыл</i>
Бір жылдағы пайда	60,356,606	29,555,142
Бір жылдағы басқа жиынтық кіріс	—	—
Бір жылдағы жиынтық кіріс жиыны	60,356,606	29,555,142

Топ Басқармасының атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Кусаинова Галия Даировна

Бас бухгалтердің м.а.

2025 жылғы 30 сәуір

МЕНШКІТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы

мың теңгемен

Бөлінбеген пайда/ жинақталған шығындар				
Ескерт- не	Акционерлік капитал	Резервтік капитал		Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға				
Бір жылдағы жиынтық кірістің жиыны	408,284,724	13,846,278	(7,160,417)	414,970,585
Акционерлік капиталды ұлғайту	—	—	29,555,142	29,555,142
Резервтік капиталды ұлғайту	20,000,000	—	—	20,000,000
Төленген дивидендтер	—	5,858,144	(5,858,144)	—
2023 жылғы 31 желтоқсанға	428,284,724	19,704,422	(13,677,185)	(13,677,185)
2024 жылғы 1 қаңтарға				
Бір жылдағы жиынтық кірістің жиыны	428,284,724	19,704,422	2,859,396	450,848,542
Акционерлік капиталды ұлғайту	—	—	60,356,606	60,356,606
Резервтік капиталды ұлғайту	—	8,864,130	(8,864,130)	—
Төленген дивидендтер	—	—	(20,691,012)	(20,691,012)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	428,284,724	28,568,552	33,660,860	490,514,136

Топ Баскармасының атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертгарович

Баскарма төрағасының орынбасары, Баскарма мүшесі

Кусанова Галия Даировна

Бас бухгалтердің м.а.

2025 жылғы 30 сәуір

АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы***мың теңгемен*

	<i>2024 жыл</i>	<i>2023 жыл</i>
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы		
Алынған пайыздар	204,882,767	153,944,299
Төленген пайыздар	(104,236,043)	(56,144,263)
Персоналға төленген шығындар	(14,321,185)	(12,435,532)
Басқа операциялық шығындар, нетто	(8,394,170)	(4,165,095)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағындары	77,931,369	81,199,409
<i>Операциялық активтерді таза ұлғайту</i>		
Банктерге берілген кредиттер	(53,243,146)	(19,509,208)
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	(2,371,587)	—
Клиенттерге берілген кредиттер	(135,484,742)	(26,576,388)
Қаржылық жалгерлік	(118,991,973)	(73,490,703)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алыдын ала төлеу	(25,836,773)	—
Өзге активтер	36,782,785	(4,715,292)
<i>Операциялық міндеттемелерді таза ұлғайту/(азайту)</i>		
Мемлекеттік субсидиялар	17,876,165	(24,702)
Өзге міндеттемелер	388,700	903,274
Корпоративтік табыс салығын төлегенге дейін операциялық қызметте ақшалай қаражатты таза пайдалану	(202,949,202)	(42,213,610)
Төленген корпоративтік табыс салығы	(13,797,860)	(4,963,974)
Операциялық қызметте қолма-қол ақшаны таза пайдалану	(216,747,062)	(47,177,584)
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы		
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді сатып алу	(789,063)	(430,140)
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді сатудан түскен түсімдер	23,839	11,636
Инвестициялық бағалы қағаздарды өтеуден түскен түсімдер	54,825	4,065
Инвестициялық мүлікті сатудан түскен түсім <i>(22-ескертпе)</i>	9,355,862	—
Инвестициялық қызметтен ақша қаражаттарының таза түсуі (инвестициялық қызметте ақша қаражаттарын таза пайдалану)	8,645,463	(414,439)
Қаржы қызметінен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы		
Акциялар мен басқа да қаржы құралдарының эмиссиясы	—	20,000,000
Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыз тартудан түскен түсімдер <i>(12, 25-ескертпелер)</i>	140,000,000	140,000,000
Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған қарыздарды өтеу <i>(25-ескертпе)</i>	(160,000,000)	(120,000,000)
Кредиттік ұйымдардың қарыздарын тартудан түскен түсімдер <i>(14, 25-ескертпелер)</i>	12,100,000	85,967,000
Кредиттік ұйымдардан алынған қарыздарды өтеу <i>(25-ескертпе)</i>	(46,562,533)	(34,723,201)
Акциянерден алынған қарыздарды өтеу <i>(25-ескертпе)</i>	(15,480,923)	(14,314,148)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар <i>(15, 25-ескертпелер)</i>	639,533,580	30,278,337
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу <i>(25-ескертпе)</i>	(43,933,000)	(38,373,610)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан қарыз тартудан түскен түсім <i>(13, 25-ескертпелер)</i>	480,000	1,500,000
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан алынған қарыз қаражаттарын өтеу <i>(25-ескертпе)</i>	(35,969,449)	(12,442,228)
Төленген дивидендтер <i>(19-ескертпе)</i>	(20,691,012)	(13,677,185)
Қаржы қызметінен ақшалай қаражаттардың таза түсімі	469,476,663	44,214,965

15-шіден бастап 88-шіге дейінгі беттердегі қоса беріліп отырған таңдалған түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы***мың теңгемен*

	<i>2024 жыл</i>	<i>2023 жыл</i>
Күтілетін кредиттік шығындардың ақша қаражаттарына және олардың баламаларына әсері	(6,597)	1,115
Валюта бағамдары өзгерісінің ақша қаражаттарына және олардың баламаларына әсері	426,393	(119,434)
Ақшалай қаражат пен оның баламаларының таза өзгеруі	261,794,860	(3,495,377)
Жыл басындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	168,988,929	172,484,306
Жыл соңындағы ақшалай қаражат және олардың баламалары (б-ескертпе)	430,783,789	168,988,929

Топ Басқармасының атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Кусаинова Галия Даировна

2025 жылғы 30 сәуір

Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Бас бухгалтердің м.а.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен***1. Есеп беретін кәсіпорын**

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік «Аграрлық несие корпорациясы» акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «Қоғам» не «Компания») және оның еншілес кәсіпорнының (бұдан әрі – «Топ») қаржылық есептілігін қамтиды.

Қоғам Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам нысанында «Аграрлық секторды кредиттеу мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 25 қаңтардағы № 137 қаулысымен құрылды. Қоғам Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жанындағы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау комитеті (бұдан әрі – «ҚРҰБ») берген Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 5 қарашадағы № 5.2.24 банк заңнамасында көзделген операцияларды жүргізуге арналған лицензия негізінде қызметті жүзеге асырады. Қоғамның қызметін Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі реттейді.

Қоғамның негізгі қызметі агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне қолжетімді кредит беру жүйесін дамыту жолымен аграрлық саланы индустрияландыруға және әртараптандыруға жәрдемдесу, тиісті лицензия негізінде банктік қарыз операцияларын жүзеге асыру, кредит беру жолымен ауыл шаруашылығы секторын қолдау жөніндегі бағдарламаларды іске асыруға қатысу, отандық және шетелдік инвестицияларды тарту, агроөнеркәсіптік кешенде инвестициялық жобаларды әзірлеуге және іске асыруға қатысу, лизингтік қызметті, қаржы институттарын қорландыру, заңды тұлғалар агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін ислам қағидаттары бойынша қаржыландыруы мақсатында оларды исламдық қаржы құралдарын қолдана отырып қаржыландыру және заңнамалық актілерде тыйым салынбаған және Жарғыда көзделген Қоғамның мақсаттары мен міндеттеріне жауап беретін өзге де қызмет түрлерін пайдалана отырып қаржыландыру.

Қоғамның қаржыландыру бойынша қызметі қаражатты пайдалану бойынша ерекше талаптар мен шектеулерді көздейді. Клиенттерге кредиттер Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығын дамыту бағдарламаларын іске асыруға байланысты нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша беріледі.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның Қазақстан Республикасының аумағында 19 тіркелген филиалы (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша - 19 филиалы) бар.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам негізгі қызметі агроөнеркәсіптік кешендегі лизингтік қызметті, агроөнеркәсіптік кешенді кредиттеуді, агроөнеркәсіптік кешенді дамытуға бағытталған республикалық бюджеттік және өзге де бағдарламаларды іске асыруға қатысуды қамтитын «ҚазАгроҚаржы» АҚ (еншілес кәсіпорын) иелігіндегі 100% үлеске ие болды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ (бұдан әрі – «Бәйтерек» немесе «Акционер») Топтың 100% акциясына иелік етеді.

Топтың түпкі меншік иесі Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Топтың заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Иманов к-сі, 11.

Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Топтың қызметі Қазақстанда жүзеге асырылады. Тиісінше, Топтың бизнесіне дамып келе жатқан нарықтың ерекшеліктері тән Қазақстанның экономикасы мен қаржы нарықтары әсер етеді. Құқықтық, салықтық және әкімшілік жүйелер дамуын жалғастыруда, алайда олардың талаптарын түсіндірудің екіұштылығы тәуекелімен ұштасады, олар сондай-ақ жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл басқа заңдық және фискалдық кедергілермен бірге Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша проблемалар туғызады. Қазақстандық теңге бағамының құбылмалылығы, әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының тұрақсыздығы және Ресей Федерациясы мен Украинаның арасындағы әскери қақтығыс та шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарының белгісіздік деңгейін арттыруда.

Оған қосымша, Америка Құрама Штаттарының (Трамп әкімшілігінің) 2025 жылдың сәуірінде тауарлардың белгілі бір санаттарын импорттауға жаңа тарифтерді енгізуі жаһандық экономика мен халықаралық сауда қызметінің жай-күйіне қосымша тәуекелдер туғызды. Сыртқы сауда саясатындағы аталған өзгерістер Қазақстандағы макроэкономикалық жағдайға және Топтың қызметіне макроэкономикалық әсерін тигізуі мүмкін.

Ұсынылып отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Қазақстанда бизнес жүргізу шарттарының Топтың қызметіне және қаржылық жағдайына қандай әсер ететініне басшылықтың көзқарасын көрсетеді. Болашақ шаруашылық жүргізу шарттарының нақты әсері оларды басшылықтың бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

2. Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындаудың негізгі қағидаттары

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХҚЕС») сәйкес дайындалды.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде аталғандарды қоспағанда, нақты шығындар бойынша бағалауды есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілік бір жай акцияға шаққандағы деректерді қоспағанда немесе егер өзгеше көрсетілмесе, мындаған қазақстандық теңгемен (бұдан әрі мәтіні бойынша – «мың теңге») ұсынылған.

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздігі қағидаты негізінде жасалды, бұл қалыпты қызмет барысында активтерді іске асыру мен міндеттемелерді өтеуді білдіреді. Топтың өз активтерін іске асыру қабілеті, сондай-ақ оның болашақтағы қызметі Қазақстандағы ағымдағы және болашақ экономикалық жағдайлардың елеулі ықпалына ұшырауы мүмкін.

3. Есеп саясатының маңызды ережелері

Төменде сипатталған есеп саясатының маңызды ережелері клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарды бағалауға қатысты 2024 жылы жаңартылған пайымдауларды қоспағанда, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынылған барлық есепті кезеңдерде дәйекті түрде қолданылып отырды (24-ескертіпте).

Әділ құнды бағалау

Әділ құн - бұл активті сату кезінде алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасындағы әдеттегі мәміле кезінде міндеттемені беру кезінде төленетін баға. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру мақсатында мәміле:

- осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі болып табылатын нарықта; немесе
- нарық болмаған жағдайда, осы активке немесе міндеттемеге қатысты неғұрлым тиімді нарықта жасалады деп болжайды.

Топтың негізгі немесе ең тиімді нарыққа қолжетімділігі болуы керек. Топтың негізгі немесе ең тиімді нарыққа қолжетімділігі болуы керек. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары өздерінің ең жақсы экономикалық мүдделері үшін әрекет еткен жағдайда активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде нарық қатысушылары пайдаланатын болжамдар пайдаланыла отырып бағаланады. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді пайдалану арқылы, немесе оны осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату арқылы экономикалық пайда алу қабілетін ескереді.

Топ осы жағдайларға сәйкес келетін және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректер қолжетімді бағалау үлгілерін пайдаланады, бұл ретте, орынды бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалануға және бақыланбайтын бастапқы деректерді пайдалануды азайтуға мүмкіндік береді. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте әділ құны бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде төменде сипатталған әділ құн иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-ші деңгей – бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмейтін).
- 2-ші деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама түрде бақыланатын бағалау модельдері.
- 3-ші деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта бақыланбайтын бағалау модельдері.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте қайталанатын негізде танылатын активтер мен міндеттемелер жағдайында, Топ әр есепті кезеңнің соңына жіктемені (жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайта талдай отырып, оларды иерархия деңгейлері арасында аудару қажеттілігін анықтайды.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен***Қаржылық активтер мен міндеттемелер*****Бастапқы тану****Тану күні*

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді стандартты шарттарда сатып алу немесе сату мәміле жасалған күні, яғни Топ активті немесе міндеттемені сатып алу бойынша міндеттеме алған күні көрсетіледі. Стандартты шарттарда сатып алуға немесе сатуға шарттар бойынша нарықта қабылданған ережелерде немесе келісімдерде белгіленген мерзім шегінде активтер мен міндеттемелерді жеткізу талап етілетін шарт шеңберінде қаржы активтері мен міндеттемелерін сатып алу немесе сату жатады.

Бастапқы тану кезінде қаржы құралдарының жіктелуі келісімшарттық шарттарға және құралдарды басқару үшін қолданылатын бизнес-үлгіге байланысты. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын жағдайларды қоспағанда, қаржы құралдары бастапқыда әділ құн бойынша, оның ішінде мәміле бойынша шығындар бойынша бағаланады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары

Топ өзінің барлық қаржылық активтерін активтерді басқару үшін пайдаланылатын бизнес-үлгінің және:

- амортизацияланған құн;
- басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн (БЖКӨК);
- пайда немесе залал арқылы әділ құн (ПЗӨК) бойынша бағаланатын активтердің келісімшарттық талаптары негізінде жіктейді.

Топ ПЗӨК бойынша саудаға арналған туынды құралдар мен құралдарды жіктейді және бағалайды. Егер мұндай жіктеу бағалау немесе тану принциптерін қолданудың сәйкессіздігін жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берсе, Топ өз қалауы бойынша қаржы құралдарын ПЗӨК бойынша бағаланатын деп жіктей алады.

Қарыздар мен қаржылық кепілдіктер беру жөніндегі міндеттемелерден басқа қаржылық міндеттемелер, егер олар саудаға және туынды құралдарға арналған болса немесе ұйымның қалауы бойынша әділ құны бойынша бағаланатын болып жіктелсе, амортизацияланған құн бойынша немесе ПЗӨК бойынша бағаланады.

Банктердегі қаражат, клиенттерге берілген кредиттер, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

Топ банктердегі қаражатты, клиенттерге берілген кредиттерді және басқа қаржылық инвестицияларды амортизацияланған құн бойынша бағалайды, егер келесі екі шарт орындалса ғана:

- қаржы активі мақсаты шартта көзделген ақшалай қаражатты алу үшін қаржы активтерін ұстап қалу болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндері тек қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды шарттайды (SPPI).

Бұл шарттар төменде толығырақ қарастырылған.

Бизнес-модельді бағалау

Топ бизнес-модельді белгілі бір бизнес мақсатына жету үшін топтарға біріктірілген қаржылық активтерді басқару қалай жүзеге асырылатынын жақсы көрсететін деңгейде анықтайды.

Топтың Бизнес-моделі жеке бір құралдар деңгейінде емес, портфельді біріктірудің жоғары деңгейінде бағаланады және мынадай бақыланатын факторларға негізделген:

- бизнес-модельдің нәтижелілігі мен осы бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігі қалай бағаланады және бұл акпарат ұйымның негізгі басқару персоналына қалай жеткізіледі;
- бизнес-модельдің нәтижелілігіне (және осы бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігіне) әсер ететін тәуекелдер, атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнесті басқаратын менеджерлер қалай марапатталады (мысалы, сыйақы басқарылатын активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген алынған ақша ағындарына негізделген бе);
- Топтың бизнес-моделін бағалау кезінде күтілетін сату жиілігі, көлемі мен уақыты да маңызды аспектілер болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Бизнес-үлгіні бағалау «ең нашар» немесе «стресстік» сценарийлерді ескермей, пайда болуы негізді түрде күтілетін сценарийлерге негізделген. Егер бастапқы танудан кейінгі ақша ағындары Топтың күткенінен өзгеше тәсілмен жүзеге асырылса, Топ осы бизнес-үлгі шеңберінде ұсталатын қалған қаржылық активтердің жіктелуін өзгертпейді, бірақ кейіннен жаңадан құрылған немесе жаңадан сатып алынған қаржылық активтерді бағалау кезінде осындай ақпаратты ескереді.

«Тек негізгі қарыз сомасына және негізгі қарыз сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер» сынағы (SPPI сынағы)

Жіктеу процесінің екінші кезеңі шеңберінде Топ актив бойынша шартта көзделген ақша ағындары тек негізгі борыш сомасы мен негізгі борыш сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер болып табылатынын анықтау үшін қаржы активінің шарттық талаптарын бағалайды (SPPI сынағы).

Осы тесттің мақсаттары үшін «қарыздың негізгі сомасы» бастапқы тану кезінде қаржы активінің әділ құнын білдіреді және ол осы қаржы активінің қолданылу мерзімі ішінде өзгеруі мүмкін (мысалы, егер негізгі қарызды өтеу шотына төлемдер немесе сыйлықақы/дисконт амортизациясы болса).

Кредиттік шарт шеңберінде пайыздардың ең маңызды элементтері, әдетте, ақшаның уақытша құнын өтеу және кредиттік тәуекелді өтеу болып табылады. SPPI тестін өткізу үшін Топ пайымдауды қолданады және қисынды факторларды талдайды, мысалы, қаржы активі қандай валютада көрсетілген және пайыздық мөлшерлеме белгіленген кезең.

Сонымен қатар, базалық кредиттік келісімге байланысты емес, шартта көзделген ақша ағындарының тәуекелдерге ұшырауына немесе құбылмалылығына елеусіз аз әсер ететін шарттық талаптар шартта көзделген ақша ағындарының туындауын шарттамайды, олар тек негізгі борыш сомасы мен негізгі борыш сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер болып табылады. Мұндай жағдайларда қаржы активін ПЗӨҚ бойынша бағалау қажет.

Егер мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленген сома негізгі қарыздың өтелмеген бөлігін және өтелмеген бөлікке пайыздарды білдірсе және шарттың мерзімінен бұрын тоқтатылғаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақыны қамтуы мүмкін болса мерзімінен бұрын өтеу шарты SPPI өлшемшартына сәйкес келеді. Бұдан басқа, мерзімінен бұрын өтеу туралы талап, егер қаржы активі Шартта көрсетілген номиналды сомаға қатысты сыйлықақымен немесе дисконтпен сатып алынса немесе жасалса, мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленуге жататын сома мәні бойынша Шартта көрсетілген номиналды соманы және шартта көзделген есептелген (бірақ төленбеген) пайыздарды білдіретін жағдайда, осы өлшемге сәйкес ретінде қаралады (сонымен қатар келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақы болуы мүмкін); ал қаржы активі бастапқы танылған кезде оның мерзімінен бұрын өтеу туралы шарттарының әділ құны елеусіз болып табылады.

Кредит беру бойынша міндеттемелер

Кредит беру бойынша міндеттемелер шарттық міндеттемелер болып табылады, олардың талаптары бойынша Топ міндеттеменің қолданылу мерзімі ішінде клиентке алдын ала келісілген шарттарда кредит беруге міндетті. Мұндай міндеттемелерге қатысты ККЗ бағалауға қойылатын талаптар қолданылады.

Топ кейде нарықтан төмен пайыздық мөлшерлемен кредит беру бойынша міндеттемелер шығарады. Мұндай міндеттемелер бастапқыда әділ құн бойынша танылады және кейіннен ККЗ арналған бағалау резерві сомасының ең үлкен шамасы бойынша және бастапқыда танылған сома бойынша, қажет болған жағдайда, табыстың танылған жинақталған сомасы шегеріле отырып бағаланады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді қайта жіктеу

Топ қаржылық активтерді басқарудың бизнес-моделін өзгертетін ерекше жағдайлардан басқада, Топ қаржылық активтерді бастапқы танылғанынан кейін қайта жіктемейді. Қаржылық міндеттемелер ешқашан қайта жіктелмейді.

Ақшалай қаражат және оның баламалары

Ақша қаражаттары мен олардың баламаларына қолма-қол ақшалай қаражаттар және пайда болған күнінен бастап тоқсан күн ішінде өтеу мерзімімен, қандай да бір шарттық міндеттемелермен ауыртпалықсыз кредиттік ұйымдардағы қаражат жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Қарыз қаражаттары

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Топтың ақшалай қаражатты немесе өзге де қаржы активтерін жеткізуге не міндеттемесі болса, не міндеттемені ақшалай қаражаттың немесе басқа қаржы активтерінің белгіленген сомасын меншікті үлестік құралдардың белгіленген санына айырбастау жолымен өзгеше түрде орындауға міндеттемесі болса, міндеттемелер ретінде жіктеледі. Мұндай құралдарға акционер алдындағы берешек, кредит ұйымдарының қаражаты, шығарылған борыштық бағалы қағаздар, мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек жатады. Бастапқы танудан кейін қарыз қаражаты тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Пайда мен залал міндеттемелерді тану тоқтатылған кезде пайда немесе залал құрамында, сондай-ақ амортизация процесінде көрсетіледі.

Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активі мен қаржылық міндеттеме нетто-шаманың қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте танылған сомаларды есепке алуды жүзеге асыруға заңды қорғалатын құқық болған кезде және нетто-негізде есеп айырысуды жүзеге асыруға не активті іске асыруға және міндеттемені бір мезгілде орындауға ниет болған кезде өзара есепке алынуға жатады. Есепті жүзеге асыру құқығы келешектегі оқиғаға негізделмеуге тиіс және мынадай жағдайлардың барлығында заңды қорғалуға тиіс:

- қалыпты қызмет барысында;
- дефолт жағдайында; және
- ұйымның немесе контрагенттердің біреуінің дәрменсіздігі немесе банкроттығы жағдайында.

Бұл шарттар, әдетте, өзара есеп айырысу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте толық сомада көрсетіледі.

Кредиттерді қайта құрылымдау

Топ, мүмкіндігінше, кепілге өндіріп алу айналысын қолданудың орнына кредиттер бойынша талаптарды қайта қарауға, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартуға және несиелеудің жаңа талаптарын келісуге тырысады.

Егер шарттың талаптары іс жүзінде ол жаңа кредитке айналатындай қайта қаралып, ал айырмашылығы құнсызданудан болған шығын танылғанға дейін тануды тоқтатудан түскен пайда немесе залал ретінде танылса, Топ қаржылық активті, мысалы, клиентке берілген кредитті тануды тоқтатады. Бастапқы тану кезінде кредиттер ККЗ бағалау мақсаты үшін 1-сатыға жатады, құрылған кредит СҚКҚ актив болып саналатын жағдайларды қоспағанда. Клиентке кредитті тануды тоқтату керек пе, жоқ па, соны бағалау кезінде Топ, басқалармен қатар, келесі факторларды қарастырады:

- кредит валютасының өзгеруі;
- контрагенттің өзгеруі;
- модификация құралдың SPPI тестінің өлшемшарттарына жауап бермейтініне әкеледі ме.

Егер модификация ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, модификация тануды тоқтатуға әкелмейді. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Топ пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте басқа шығыстар құрамында ұсынылатын модификациядан түскен пайданы немесе залалды таниды.

Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификация жағдайында, Топ кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуінің немесе активтерді кредиттік- құнсызданған активтер ретінде жіктеу қажеттілігінің барын қайта бағалайды.

Қаржылық міндеттемелердің талаптарын модификациялау

Қаржылық міндеттеменің талаптары модификацияланған міндеттеме бойынша ақша ағындарының шамасы айтарлықтай өзгертіндей өзгерген кезде, Топ қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Бұл жағдайда талаптары модификацияланған жаңа қаржылық міндеттеме әділ құны бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен талаптары модификацияланған жаңа қаржылық міндеттеменің құны арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Егер талаптарды өзгерту (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, Топ шарттарды өзгерту қаржы активін тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын жағдайларда қаржы активінің жалпы баланстық құнын түзетуге қатысты тәсілге сәйкес келетін есеп саясатын қолданады, яғни, Топ осындай модификация (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) нәтижесінде туындайтын қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнының кез келген түзетуін талаптарды өзгерту (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) күніндегі пайда немесе залал құрамында таниды.

Қолда бар қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасының өзгеруі, егер олар Шарттың ағымдағы талаптарының салдары болып табылса, шарттардың модификациясы болып саналмайды.

Топ сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық пен сандық факторлардың жиынтық әсерін талдай отырып, жағдайлардың түрлендірілуінің маңыздылығын сандық және сапалық тұрғыдан бағалайды. Топ келесі сапалық факторлардың негізінде шарттарды өзгерту маңызды деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттеме валютасының өзгеруі;
- қамтамасыз ету түрінің немесе міндеттеменің сапасын арттырудың басқа құралдарының өзгеруі;
- айырбастау талаптарын қосу;
- қаржылық міндеттеме бағыныстылығының өзгеруі.

Сандық бағалауды жүргізу мақсаттары үшін, егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған, алынған комиссиялық сыйақыны шегергендегі комиссиялық сыйақыны төлеуді қоса алғанда, жаңа талаптарға сәйкес ақша қаражаты ағындарының келтірінді құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша қаражаты ағындарының дисконтталған келтірінді құнынан кемінде 10%-ға өзгеше болса, талаптар айтарлықтай өзгеше болып есептеледі. Егер бір борыштық құралды екіншісіне ауыстыру немесе оның талаптарын өзгерту есепте өтеу ретінде көрсетілсе, онда жұмсалған шығындар немесе комиссиялар тиісті борыштық міндеттемені өтеуден түскен пайданың немесе залалдың бөлігі ретінде танылады. Егер бір борыштық құралды екіншісіне ауыстыру немесе оның талаптарын өзгерту есепте өтеу ретінде көрсетілмесе, онда жұмсалған шығындар немесе комиссиялар сомасына тиісті міндеттеменің баланстық құны түзетіледі және бұл түзету өзгертілген міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық активтер

Қаржылық активтер (немесе қолданылатын жерде – қаржы активінің бір бөлігі немесе ұқсас қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте танылуды тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ активтен ақша ағындарын алу құқығын берсе немесе алынған ақша ағындарын толығымен айтарлықтай кідіріссіз «транзиттік» келісім талаптарында үшінші тарапқа аудару құқығын қабылдап алса, сондай-ақ
- Топ не (а) іс жүзінде активтің барлық тәуекелдеір мен пайдасын берсе, не (б) бермесе, бірақ өзіне активтің барлық тәуекелдері мен пайдасын сақтамай, осы активті бақылауды берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағындарын алу құқығын берген жағдайда, бұл ретте, өзіне оған байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, сақтамаса, сондай-ақ активті бақылауды бермесе, мұндай актив Топтың осы активке үздіксіз қатысуы шегінде есепте көрсетіледі. Берілген актив бойынша кепілдік нысаны бар активке қатысуды жалғастыру активтің бастапқы баланстық құнының ең аз мәндері бойынша және Топқа төлеуге ұсынылуы мүмкін өтемнің ең жоғары мөлшері бойынша бағаланады.

Есептен шығару

Егер Топ қаржылық активтер құнының өтелуін енді күтпеген жағдайда ғана, олар ішінара немесе толығымен есептен шығарылады. Егер есептен шығаруға жататын сома құнсыздануға арналған жинақталған резервтің шамасынан жоғары болса, онда айырмасы алдымен кейіннен жалпы баланстық құнға қолданылатын резервтің ұлғаюы ретінде ескеріледі. Кез келген кейінгі қалпына келтіру кредиттік шығындар бойынша шығыстарға жатады. Есептен шығару тануды тоқтатуға жатады.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемені тану тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Қолданыстағы бір қаржылық міндеттемені бір кредитор алдындағы басқа міндеттемемен айтарлықтай өзгеше талаптарда ауыстырған кезде немесе қолданыстағы міндеттеме талаптары елеулі түрде өзгертілген жағдайда, бастапқы міндеттемені тану тоқтатылады, ал жаңа міндеттеме есепте пайда немесе залал құрамындағы міндеттемелердің баланстық құнындағы айырма таныла отырып, көрсетіледі.

Құнсыздану

Туынды емес қаржылық активтер

4 және 24-ескертпелерді де қараңыз.

Қоғам пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын мынадай қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервін мойындайды:

- борыштық құралдар болып табылатын қаржылық активтер;
- шығарылған қаржылық кепілдік шарттары.

Үлестік құралдарға салынған инвестициялар бойынша құнсызданудан болған залал танылмайды.

Қоғам резерв сомасы 12 айлық күтілетін кредиттік залалдарға тең болатын мынадай құралдарды қоспағанда, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалға тең сомада күтілетін кредиттік залалға арналған бағалау резервтерін мойындайды:

- есепті күндегі жағдай бойынша орташа кредиттік тәуекелі бар борыштық инвестициялық бағалы қағаздар;
- кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәтінен бастап айтарлықтай өспеген басқа қаржы құралдары.

12 айлық күтілетін кредиттік залал («12 айлық ККЗ») – есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолт оқиғалары салдарынан күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігі. 12 айлық ККЗ танылатын қаржы құралдары «1-кезең» қаржы құралдарына жатады.

Барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар («барлық мерзім ішіндегі ККЗ») бүкіл күтілетін қолданылу мерзімі ішінде қаржы құралы бойынша дефолттың барлық ықтимал оқиғаларының нәтижесінде ККЗ ретінде айқындалады. Барлық мерзім ішіндегі ККЗ танылатын қаржы құралдары «2-кезең» (егер қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған кезінен бастап айтарлықтай артқан, бірақ қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын жағдайда) және «3-кезең» (егер қаржы құралы кредиттік-құнсызданған құрал болып табылған жағдайда) қаржы құралдарына жатады).

Күтілетін кредиттік залалдарды (ККЗ) бағалау

Күтілетін кредиттік залалдар - дефолттың басталу ықтималдығының дәрежесі бойынша өлшенген кредиттік залалдардың есептелген бағасы. Олар келесідей түрде бағаланады:

- *есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын қаржылық активтерге қатысты:* барлық күтілетін ақшалай қаражаттың алынбауының келтірілген құны ретінде (яғни шартқа сәйкес Қоғамға тиесілі ақшалай қаражат ағындары мен Қоғам алуды күткен ақша қаражаттарының ағындары арасындағы айырмашылық);
- *есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылатын қаржылық активтерге қатысты:* активтердің жалпы баланстық құны мен ақшалай қаражаттардың есептелген болашақ ағындарының келтірінді құны арасындағы айырма ретінде;
- *қаржылық кепілдік шарттарына қатысты:* Топ өтеуді күткен сомаларды шегергенде өзіне келтірілген кредиттік шығынды өтеу үшін шарт ұстаушыға күтілетін төлемдердің келтірінді құны ретінде.

Қайта құрылымдалған қаржылық активтер

Тараптардың келісімі бойынша қаржылық активтің талаптары қайта қаралған немесе қаржылық активтің талаптары модификацияланған немесе қарыз алушының қаржылық қиындықтары себебінен қолданыстағы қаржылық актив жаңасымен ауыстырылған жағдайда, осы қаржылық активті тануды тоқтату қажеттілігі тұрғысынан бағалау жүргізіледі және күтілетін кредиттік залалдар былайша бағаланады:

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда модификацияланған қаржылық актив бойынша күтілетін ақша ағындары қолданыстағы актив бойынша ақшалай қаражатты түгел алмау сомаларының есебіне енгізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқтыратын болса, онда жаңа активтің күтілетін әділ құны оны тану тоқтатылған сәтте қолданыстағы актив бойынша ақшалай қаражаттың түпкілікті ағыны ретінде қаралады. Бұл сома қолданыстағы қаржылық актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, тануды тоқтатудың күтілетін күнінен бастап есепті күнге дейінгі кезең үшін дисконтталатын қолданыстағы қаржылық актив бойынша ақшалай қаражатты түгел алмау сомаларының есебіне жатқызылады.

Кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер

Әрбір есепті күнге Топ амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржылық активтерді және әділ құн бойынша басқа жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын борыштық қаржылық активтерді олардың кредиттік құнсыздануы мәніне бағалау жүргізеді. Мұндай қаржылық актив бойынша болашақ есептік ақша ағындарына теріс әсер ететін бір немесе бірнеше оқиғалар болған кезде қаржылық актив «кредиттік-құнсызданған» болып табылады.

Қаржылық активтің кредиттік құнсыздануының дәлелі, атап айтқанда, мынадай бақыланатын деректер болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің айтарлықтай қаржылық қиындықтары;
- дефолт немесе төлемді кешіктіру сияқты шарт талаптарын бұзу;
- Топтың қарызды немесе аванстық төлемді басқа жағдайларда ол қарастырмайтын талаптарда қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкроттығы немесе өзге де қаржылық қайта ұйымдастырылу ықтималдығының туындауы; немесе
- қаржылық қиындықтардың нәтижесінде бағалы қағаздар үшін белсенді нарықтың жоғалуы.

Қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауы салдарынан талаптары қайта қаралған кредит, әдетте, егер шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алмау тәуекелі айтарлықтай төмендегені және құнсызданудың басқа белгілері жоқ екендігінің дәлелі болмаса, кредиттік-құнсызданған болып есептеледі.

Салық салу

Табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері баланстық міндеттемелер әдісі қолданыла отырып, барлық уақыт айырмашылықтарына қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған табыс салығы қаржылық есептілік мақсаттарында активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақыт айырмашылықтары бойынша көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері салық базасын төмендететін осы уақыт айырмашылықтары есепке алынуы мүмкін болашақта салық салынатын пайда алу ықтималдығы бар шамада ғана көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері есепті күнге күшіне енген немесе іс жүзінде күшіне енген заңнаманы негізге ала отырып, активті іске асыру немесе міндеттемені реттеу кезеңі ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Топ кейінге қалдырылған салық талаптары мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің өзара есепке алынуын жүргізеді және қаржы жағдайы туралы шоғырландырылмаған есепте нетто негізде көрсетеді, егер:

- егер Топтың ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық талаптарын есепке алуды жүргізуге заңды түрде бекітілген құқығы болса; және
- кейінге қалдырылған салық талаптары мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері белгілі бір салық субъектісінен белгілі бір салық органы өндіріп алатын корпоративтік табыс салығына жататын болса.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасында Топтың қызметіне қатысты қолданылатын түрлі операциялық салықтар қолданылады. Бұл салықтар басқа операциялық шығыстардың құрамында көрсетіледі.

Акционерлік капитал

Жарғылық капитал

Жарғылық капиталға жарналар тарихи құны бойынша тікелей шығару шығындары шегеріле отырып танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Резервтік капитал

Резервтік капиталды Топ Акционерінің шешімі негізінде бөлінбеген пайдадан қаражат аудару арқылы көбейтуге болады. Топтың саясатына сәйкес, резервтік капитал болашақ шығындарды және басқа да күтпеген тәуекелдермен жағдайларды қоса алғанда, жалпы тәуекелдерді жабу үшін қалыптастырылады. Резервтік капитал Акционердің шешімі негізінде бөлінуге жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және олар есепті күнге дейін жарияланған жағдайда ғана есепті күнге капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылады.

Шартты міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілмейді, бұл ретте, өтелуіне байланысты, ресурстардың шығуы екіталай болып табылатын жағдайларды қоспағанда, олар туралы ақпарат шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте ашылады.

Қарыз беру бойынша міндеттемелер

Қарыз беру бойынша міндеттеме - бұл алдын ала келісілген талаптарда және белгіленген мерзімдерде қарыз берудің берік міндеттемесі.

Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша қарыз беру бойынша шығарылған міндеттемелер бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады. Кейіннен олар екі шаманың ең үлкені бойынша бағаланады: ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес анықталған шығындарға арналған бағалау резервінің сомасы бойынша және тиісті жағдайларда, ХҚЕС (IFRS) 15 қағидаттарына сәйкес танылған жинақталған кіріс сомасы шегеріле отырып, бастапқыда танылған сома бойынша бағаланады.

Топта пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қарыз беру бойынша шығарылған міндеттемелер жоқ. Қарыз беру бойынша өзге де міндеттемелерге қатысты Топ залалға арналған бағалау резервін таниды. Қарыз беру бойынша міндеттемелерге қатысты танылған қаржылық міндеттемелер басқа міндеттемелердің құрамына енгізілген.

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер Топтың экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болса және түсімді сенімді түрде бағалау мүмкін болатын болса, түсім танылады. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте түсімді тану үшін келесі өлшемшарттар орындалуы керек:

Пайыздық және ұқсас түсім мен шығыстар

Топ кредиттік – құнсызданған қаржылық активтерден басқа, амортизацияланған құн бойынша немесе ӨЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық қаржылық активтері бойынша пайыздық түсімді қаржылық активтердің жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептейді. Тиімді пайыздық мөлшерлеме - бұл дисконттау кезінде болашақ ақшалай төлемдер немесе түсімдер қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде немесе қолданылатын қысқа мерзім ішінде дәлме-дәл қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнына әкелетін мөлшерлеме. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын, бірақ болашақ кредиттік залалдар ескерілмейтін құралмен тікелей байланысты комиссиялық немесе косымша шығындар ескеріледі. Қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны Топ төлемдерді немесе түсімдерді бағалауды қайта қараған жағдайда түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгеруі пайыздық түсім немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

Кредиттік-құнсызданған қаржылық активке айналған қаржылық актив жағдайында, Қоғам пайыздық түсімді тиімді пайыздық мөлшерлемені осы қаржылық активтің таза амортизацияланған құнына қолдана отырып есептейді. Егер қаржылық актив бойынша дефолт жойылса және ол кредиттік құнсызданған болып табылмаса, Қоғам пайыздық түсімді жалпы құн негізінде есептеуге қайта оралады.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) қаржылық активтер жағдайында Қоғам пайыздық түсімді қаржылық активтің амортизацияланған құнына кредиттік тәуекел ескеріле отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептейді. Кредиттік тәуекел ескеріле отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме - бұл бастапқы тану кезінде болашақ есептік ақшалай қаражат ағындарын (кредиттік залалдарды қоса алғанда) СҚКҚ активтердің амортизацияланған құнына дейін дисконттайтын мөлшерлеме.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен**Ақпарат ұсыну*

Пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кірістер амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістерді қамтиды.

Пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есептің «өзге пайыздық кірістер» бабы қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бойынша пайыздық кірістерді қамтиды.

Пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған пайыздық шығыстар амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздық шығыстарды қамтиды.

Мемлекеттік субсидиялар

Мемлекеттік субсидиялар - бұл Үкіметтің, мемлекеттік агенттіктердің және мемлекеттік ұйымдардың Топтың операциялық қызметіне қатысты өткен немесе болашақтағы белгілі бір талаптарды орындауға айырбас Топқа ресурстарды аудару түріндегі көмегі. Егер Топтың мемлекеттік субсидиялармен байланысты барлық байланысты талаптарды орындайтынына және аталған субсидияларды алатынына негізді сенім болмаса, мемлекеттік субсидиялар танылмайды. Өтеуді талап етуі мүмкін талаптар болған кезде, субсидиялар міндеттемелердің құрамында танылады.

Мемлекет акционер ретінде әрекет етпейтін жағдайларда, нарықтық сыйақыдан төмен сыйақы мөлшерлемесі бойынша мемлекеттік қарызды алудан түскен түсім мемлекеттік субсидия ретінде есепке алынады. Нарықтық мөлшерлемеден төмен сыйақы мөлшерлемесінен түскен пайда қарыздың бастапқы баланстық құны мен түсімдер сомасы арасындағы айырма ретінде бағаланады.

Топ орнын толтыру үшін субсидия қаражаты арналған тиісті шығындарды шығыстар ретінде танитын кезеңдер ішінде мемлекеттік субсидиялар жүйелі негізде пайда немесе залал құрамында танылады.

Қаржылық жалгерлік мәмілелерін қаржыландыруға бағытталатын қаражатты алу кезінде мемлекеттік субсидия жүйелі негізде кіріс ретінде танылады және нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыз бойынша нарықтық мөлшерлеме бойынша есептелген сыйақының теріс әсерін өтейді. Пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте мемлекеттік субсидиялар бойынша мұндай кірістер тиісті пайыздық шығыстарды азайтады.

Өтімділік тәртібімен қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептің баптарын ұсыну

Топта нақты анықталған операциялық цикл жоқ, сондықтан Топ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қысқа және ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелерді бөлек ұсынбайды. Оның орнына активтер мен міндеттемелер 27-ескертпеде күтілетін өтеу мерзімдері бойынша ұсынылады.

Консолидация процесінде алынып тасталатын операциялар

Топ қатысушылары арасындағы операциялар, осындай операциялар бойынша берешектің қалдықтары, сондай-ақ аталған операцияларды жасау процесінде туындайтын іске асырылмаған пайда шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау процесінде алып тасталады. Іске асырылмаған залалдар құнсыздану белгілерінің пайда болу жағдайларын қоспағанда, пайдамен бірдей шоғырландырылған қаржылық есептіліктен шығарылады.

Жалға алу*Пайдалану құқығы нысанындағы актив*

Топ активтерді жалдау басталған күнгі пайдалану құқығы түрінде таниды (яғни базалық актив пайдалануға қол жетімді болатын күн). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетумен жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергенде бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құнына жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасы, жалдау басталған күні немесе осындай күнге дейін жүргізілген бастапқы тікелей шығындар мен жалдау төлемдері, алынған жалдау бойынша ынталандыру төлемдерін шегергенде жатады. Егер Топ жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығын алатындығына жеткілікті сенімділікке ие болмаса, танылған пайдалану құқығы түріндегі актив келесі кезеңдердің қысқа мерзімінде сызықтық әдіспен амортизацияланады: активтің болжамды пайдалы қызмет мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне тексеріледі.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен**Жалға алу бойынша міндеттемелер*

Жалға алу басталған күні Топ жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін таниды. Жалға алу төлемдеріне кез келген ынталандырушы жалдау төлемдерін шегергендегі тұрақты төлемдер (соның ішінде мәні бойынша тіркелген төлемдер), индекске немесе мөлшерлемеге байланысты өзгермелі жалдау төлемдері және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленеді деп күтілетін сомалар кіреді. Жалға алу төлемдеріне, егер Топтың осы опционды орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционының ереуіл бағасы және жалдау мерзімі Топтың жалға алуды тоқтату опционының ықтимал орындалуын көрсетсе, жалдау ақысын төлеу кіреді. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді емес ауыспалы жалға алу төлемдері осындай төлемдерді жүзеге асыруға әкелетін оқиға немесе талап туындаған кезеңдегі шығындар ретінде танылады.

Жалға алу төлемдерінің келтірінді құнын есептеу үшін, егер жалға алу шартында белгіленген пайыздық мөлшерлемені оңай анықтау мүмкін болмаса, Топ жалға алу басталған күні қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесін қолданады. Жалға алу басталған күннен кейін пайыздарды есептеуді көрсету үшін жалға алу бойынша міндеттемелердің шамасы ұлғаяды және жүзеге асырылған жалға алу төлемдерін көрсету үшін азаяды. Сонымен қатар, жалға алу мерзімі өзгертілген, жалдау мерзімдері өзгерген, тиянақталған жалға алу төлемдерінің мәні өзгерген немесе базалық активті сатып алуға арналған опционды бағалау өзгерген жағдайда, жалға алу бойынша міндеттеменің баланстық құнына қайта бағалау жүргізіледі.

Қысқа мерзімді және құны төмен активтерді жалға алу

Топ қысқа мерзімді жалға алудың қысқа мерзімді жалға алу шартына (яғни, жалға алу басталған күні көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға опционы жоқ шарттарға) қатысты танудан босатуды қолданады. Сондай-ақ, Топ құны төмен деп саналатын кеңсе жабдықтарын жалға алу шарттарына құны төмен активтерді жалға алуға қатысты да танудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімді жалға алу және құны төмен активтерді жалға алу бойынша жалға алу төлемдері жалға алу мерзімі ішінде сызықтық әдіспен жалға алу бойынша шығыстар ретінде танылады.

Ұзартуға арналған шарттарда жалға алу мерзімдерін анықтау кезіндегі елеулі пайымдаулар

Топ жалға алу мерзімін, егер оның орындалатынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін ұзартуға арналған опцион көзделген кезеңдермен немесе егер ол орындалмайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін тоқтатуға арналған опцион көзделген кезеңдермен бірге мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау кезеңі ретінде айқындайды. Топ жалдау мерзімін, егер оның орындалатынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін ұзартуға арналған опцион көзделген кезеңдермен немесе егер ол орындалмайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін тоқтатуға арналған опцион көзделген кезеңдермен бірге мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау кезеңі ретінде айқындайды.

Қаржылық жалгерлік - Топ жалға беруші ретінде

Топ жалға алу төлемдері бойынша дебиторлық берешекті жалға алу мерзімі басталған күннен бастап жалға таза инвестицияларға тең сомада көрсетеді. Қаржылық кіріс таза инвестициялардың баланстық сомасына кірістіліктің тұрақты кезеңдік нормасын көрсететін схема бойынша есептеледі. Бастапқы тікелей шығындар жалға алу төлемдері бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасының құрамында есепке алынады.

Жалгерлік, егер ол активке иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы беруді білдірсе, қаржылық жалгерлік (лизинг) ретінде жіктеледі.

Жалгерліктің қаржылық жалгерлік ретінде жіктелуі шарттың нысанына емес, мәміленің мазмұнына байланысты болады. Төменде жекелеп немесе жиынтықтап алғанда жалгерлікті қаржылық жалгерлік ретінде жіктелуіне әкелетін жағдайлардың мысалдары келтірілген жалдау ақысын қаржылық ретінде жіктеуге әкелетін жағдайлардың мысалдары келтірілген:

- 1) жалға алу шарты жалға алу мерзімінің соңында активке меншік құқығының жалға алушыға берілуін көздейді;
- 2) жалға алушының активті опционның орындалу күніндегі әділ құннан соншалық төмен болады деп күтілетін баға бойынша сатып алуға опционы бар, сондықтан жалдау қатынастары басталған күнге осы опционның орындалуын жеткілікті сенімділікпен күтуге болады;
- 3) жалға алу мерзімі, меншік құқығы берілмесе де, активті экономикалық пайдалану мерзімінің едәуір бөлігін құрайды;
- 4) жалдау қатынастары басталған күнге ең төменгі жалдау төлемдерінің келтірінді құны іс жүзінде базалық активтің әділ құнына тең; және

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен*

- 5) базалық активтің оны тек жалға алушы ғана айтарлықтай өзгертусіз қолдана алатын мамандандырылған сипаты бар.

ХҚЕС (IFRS) 16 да жекелеп немесе жиынтықтап алғанда жалгерлікті қаржылық жалгерлік ретінде жіктеуге әкелуі мүмкін белгілерді анықтайды:

- 1) егер жалға алушының жалға алу шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқығы болса, онда жалға берушінің шартты бұзуға байланысты шығындары жалға алушыға жатады;
- 2) тарату құнын әділ бағалаудың ауытқуынан болған пайда немесе залал жалға алушыға есептеледі (мысалы, жалға алу мерзімінің соңында сатудан түскен түсімдердің көп бөлігіне тең жалдау ақысынан жеңілдік түрінде); және
- 3) жалдау ақысы нарықтық деңгейден едәуір төмен болған кезде жалға алушының жалға алуды тағы бір мерзімге ұзарту мүмкіндігі бар.

Бастапқы бағалау

Бастапқы бағалау кезінде Топ қаржылық жалға (лизингке) берілген жалдау (лизинг) заттарын жалға (лизинг) берілетін таза инвестицияға тең сомда дебиторлық берешек ретінде таниды.

Бастапқы тану жалға алушымен жалдау (лизинг) нысанасын қабылдау-тапсыру актісіне қол қойылған күні жүзеге асырылады. Бұл ретте, жалға берілетін таза инвестициялар - бұл жалдау шартында көзделген пайыз мөлшерлемесі бойынша әділ құны бойынша дисконтталған жалға берілетін жалпы инвестициялар.

Жалдау (лизинг) нысанасын сатып алуға байланысты бастапқы тікелей шығындар қаржылық жалгерлік (лизинг) бойынша дебиторлық берешекті бастапқы бағалауға қосылады).

Лизингтік төлемдерді лизинг алушылар қаржы лизингі шарттарына сәйкес кезеңділікпен жүзеге асырады. Жалға алу төлемдерін бөлу жасалған қаржы лизингі шарттарының талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

Қаржылық кірісті тану лизинг берушінің қаржылық жалгерлікке (лизингке) қатысты өтелмеген, таза инвестициясына келетін кірістің тұрақты кезеңдік нормасын көрсететін кестеге негізделуге тиіс. Егер қаржылық жалгерлік (лизинг) шартының талаптарында өзгеше көзделмесе, сыйақыны есептеу жалдау (лизинг) мерзімінің басынан басталады.

Жалдау мерзімінің басы - лизинг алушы лизинг нысанасын пайдалану құқығын іске асыруға мүмкіндік алатын күн. Бұл жалға алуды бастапқы тану күні (яғни, лизинг алушының жалға алуға байланысты туындайтын тиісті активтерді, міндеттемелерді, кірістерді немесе шығындарды мойындауы).

Тануды тоқтату

Қалыптастырылған резервтер (провизиялар) есебінен қаржылық жалгерлік (лизинг) бойынша негізгі борышты, сыйақыларды және өзге де дебиторлық берешекті есептен шығару мынадай жағдайларда жүргізіледі:

- а) борышкер банкрот деп танылғанда және (немесе) борышкер сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімдерінен шығарылғанда;
- б) Топ борышкерде өндіріп алынуы мүмкін мүліктің болмауына байланысты, атқарушылық іс жүргізуді тоқтату және атқару парағын өндіріп алушыға қайтару туралы сот орындаушысының актісін алғанда. Бұл ретте, берешекті есептен шығару заңдық шектеулердің салдарынан банкроттық рәсімін қолдану мүмкін болмаған кезде ғана жүргізіледі.

Қаржылық жалдау (лизинг) шарттары бойынша комиссиялық сыйақылар алынуы мүмкін. Егер комиссиялық сыйақы қаржылық жалдау (лизинг) бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылса, онда мұндай комиссия қаржылық жалдау (лизинг) бойынша негізгі борыш сомасына дисконт ретінде танылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша кірістерге жатқызылады. Комиссиялық сыйақы шартта көзделген мерзімдерде төленуге тиіс.

Топ келесі екі талап сақталған жағдайда, қаржылық жалдау (лизинг) шартын өзгертуді жеке жалдау шарты ретінде есепке алады:

- 1) егер жалдау шарты бойынша активтер саны көбейсе; және
- 2) жалдау үшін өтемақы қолдану аясын ұлғайту үшін оқшауланған сату бағасына сәйкес келетін мөлшерге, сондай-ақ белгілі бір шарттың мән-жайларын көрсететін осындай оқшауланған сату бағасына тиісті түзетулерге ұлғаяды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Егер қаржылық жалдау (лизинг) шартының модификациясы жеке жалдау шарты ретінде есепке алынбаса, онда Топ модификацияны ХҚЕС (IFRS) 9 талаптарына сәйкес есепке алады.

Топ жалға алушы ретінде әрекет ететін қаржылық жалдау (лизинг) бойынша мәмілелер жасалған жағдайда, Топ мәмілелерді тану және бағалау мақсаттарында ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалгерлік» тиісті ережелерін басшылыққа алатын болады.

Сегменттік есептілік

Топтың бизнесі мен географиялық сегменттері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте бөлек ұсынылмаған, өйткені Топ басшылығы кредит берудің негізгі операциялық сегменті Қазақстан Республикасындағы ауыл шаруашылығы ұйымдары болып табылады, олар бойынша тәуекелдер мен қайтару дәрежесі бүкіл ел бойынша ұқсас болып саналады деп есептейді. Топтың ресурстарын бөлу және оның қызметінің нәтижелерін операциялық шешімдер қабылдайтын Қоғам басшылығының бағалауы туралы шешімдер қабылдау ХҚЕС сәйкес дайындалған шоғырландырылған қаржылық есептілікке негізделеді.

Пайдалануға әлі қабылданбаған жаңа стандарттар мен түсініктемелер

Бірқатар жаңа стандарттар мен түсініктемелер 2025 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жылдық кезеңдер үшін мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Алайда, Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

ХҚЕС (IFRS) 18 «Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу»

ХҚЕС (IFRS) 18 стандарты ХҚЕС (IAS) 1 «Қаржылық есептілікті ұсыну» стандартын алмастырады және 2027 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық есептік кезеңдерге немесе осы күннен кейін қолданылатын болады. Жаңа стандарт келесі жаңа негізгі талаптарды енгізеді.

- Ұйымдар кірістер мен шығыстар туралы есепте барлық кірістер мен шығыстарды бес санат бойынша жіктеуі керек, атап айтқанда: операциялық қызмет, инвестициялық қызмет, қаржы қызметі, тоқтатылған қызмет және табыс салығы. Ұйымдар стандартпен анықталған жаңа «операциялық пайда» аралық қорытындыны да ұсынуы керек. Ұйымдардың таза пайдасы өзгермейді.
- Басшылық айқындайтын тиімділік көрсеткіштері (MPM) қаржылық есептіліктегі бір жалпы ескертпеде ашылады.
- Қаржылық есептілікте ақпаратты топтастыру бойынша кеңейтілген ұсынымдар берілді.

Сонымен қатар, барлық ұйымдарақша қаражаттарының қозғалысы туралы есепте операциялық қызметтен түсетін ақша ағындарын жанама әдіспен ұсынған кезде операциялық пайданың аралық қорытындысын бастапқы нүкте ретінде пайдалануы керек.

Топ әлі де жаңа стандарттың әсерін бағалау процесінде, атап айтқанда, Топтың кірісі немесе шығыны және басқа жиынтық кірісі туралы шоғырландырылған есептің құрылымына, ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің құрылымына және басшылық анықтаған тиімділік көрсеткіштеріне қатысты талап етілетін қосымша ашуларға қатысты. Сондай-ақ, Топ ақпараттың шоғырландырылған қаржылық есептілікте қалай топтастырылатынына, оның ішінде қазіргі уақытта «басқалар» деп белгіленген мақалаларға әсерін бағалауда.

Стандарттарға келесі түзетулер мен түсіндірулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде:

- Айырбастау мүмкіндігінің болмауы (ХҚЕС (IAS) 21) стандартына түзетулер).
- Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау (ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 7) стандарттарына түзетулер).

4. Елеулі есептік пайымдаулар мен бағалаулар

Пайымдаулар мен бағалаулардың белгісіздігі

Есеп саясатын қолдану барысында Топ басшылығы есептік бағалаудан басқа, шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға айтарлықтай әсер ететін келесі пайымдаулар мен бағалауларды жасады. Төменде пайымдаулар мен бағалауларды қолданудың елеулі жағдайлары келтірілген:

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Қаржы құралдарының әділ құны

Егер қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерді қамтитын әртүрлі бағалау модельдерін қолдану арқылы анықталады. Мұндай модельдердің бастапқы деректері, егер мүмкін болса, бақыланатын нарық негізінде анықталады; әйтпесе, әділ құнды анықтау үшін пайымдауды қолдану қажет. Қосымша ақпарат 26-ескертпеде берілген.

Қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік залалдар

Қаржылық активтердің барлық санаттары бойынша ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес шығындарды бағалау пайымдауды қолдануды талап етеді, атап айтқанда, ККЗ анықтау және кредиттік тәуекелдің едәуір өсуін бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының пайда болу мөлшері мен мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалау бірқатар факторларға байланысты, олардың өзгеруі құнсыздану үшін бағалау резервтерінің әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін. Қоғамның ККЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректердің және олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар негізгі жорамалдарды қамтитын күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есептік бағалаулар болып саналатын ККЗ есептеу модельдерінің элементтеріне мыналар жатады:

- кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы болғанын бағалау үшін Топ қолданатын өлшемшарттар, соның нәтижесінде қаржылық активтер бойынша құнсыздануға арналған бағалау резерві бүкіл мерзімдегі ККЗ тең сомада бағалануы керек және сапалық бағалау;
- қаржылық активтерді топтарға біріктіру, олар бойынша ККЗ топтық негізде бағаланғанда;
- әр түрлі формулаларды қоса алғанда, ККЗ есептеу модельдерін әзірлеу және бастапқы деректерді таңдау;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланысты, сондай-ақ дефолт ықтималдығы көрсеткіштеріне (PD), дефолт тәуекеліне ұшырағыш шамаға (EAD) және дефолт кезіндегі ысырап деңгейіне (LGD) әсерді анықтау;
- болжамды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және оларды ККЗ бағалау модельдері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу ықтималдығын ескере отырып өлшеу.

Қосымша ақпарат 24-ескертпеде берілген.

Кепілмен қамтамасыз етуді бағалау

Топ басшылығы нарықтағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, кепілмен қамтамасыз ету құнын түзету үшін тәжірибеге негізделген пайымдауларды немесе тәуелсіз бағалауды пайдалана отырып, кепілмен қамтамасыз ету мониторингін тұрақты негізде жүзеге асырып отырады. Кепілмен қамтамасыз ету туралы қосымша ақпарат 8-ескертпеде берілген.

Мемлекеттік субсидиялар

Топ басшылығы Қазақстан Республикасының Үкіметінен және жергілікті атқарушы органдардан, сондай-ақ мемлекетпен байланысты өзге де ұйымдардан белгілі бір номиналды мөлшерлемен түпкілікті қарыз алушыларға белгілі бір мерзімге, қарыз алушылардың белгілі бір сегментіне қарыз беру сияқты орындауға қойылатын талаптардың болуы мәніне нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша қарыз алуды тарту бойынша барлық талаптарға талдауды жүзеге асырады. Мұндай талаптар болған жағдайда Топ міндеттемені мемлекеттік субсидия бойынша таниды. Қосымша ақпарат 7, 8, 11, 12, 13, 15 және 18-ескертпелерде берілген.

Салық салу

Қазіргі уақытта Қазақстанда негізгі салық мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі қолданылады. Қолданыстағы салықтарға қосылған құн салығы, корпоративті табыс салығы, әлеуметтік және басқа салықтар кіреді. Көбінесе, нормативтік-құқықтық актілерді қолдану жөніндегі атқарушы өкімдер түсініксіз немесе мүлдем болмайды, және шамалы прецеденттер анықталды. Ведомстволар арасында да, бір ведомство ішінде де ережелерді заң тұрғысында түсіндіруге қатысты әртүрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл кейбір белгісіздіктер мен қатығыс жағдайларын тудырады. Салық декларациялары, сондай-ақ заңдық реттеудің өзге де салалары (мысалы, кедендік және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдар, өсімпұлдар мен тұрақсыздық айыбын салуға құқығы бар бірнеше ведомстволардың бақылауында. Мұндай жағдай, мысалы, салық заңнамасының неғұрлым дамыған жүйелері бар басқа елдерге қарағанда, Қазақстанда салық тәуекелдерінің үлкен ықтималдылық дәрежесін тудырады.

Басшылық Топ өзінің қызметін реттейтін Қазақстан Республикасы салық заңнамасының ережелерін ұстанады деп есептейді. Алайда, тиісті органдардың даулы салық мәселелеріне қатысты басқа позицияларды алу тәуекелі әлі де қалып отыр.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Бағалауға арналған база

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

5. Салыстырмалы көрсеткіштердің өзгеруі

Топ қаржылық жалға беруге арналған мүлікті жеткізу шарттары бойынша ұтылған пайданы өтеу бойынша кірістер жіктелімін өзгертті. Бұрын мұндай кірістер басқа кірістердің бөлігі ретінде ұсынылған. Қазіргі уақытта олардың экономикалық мәнін ескере отырып, Топ ұтылған пайданы өтеу бойынша кірістерді қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бойынша пайыздық кірістер құрамында жіктеу туралы шешім қабылдады.

Төмендегі кестеде осы өзгерістердің Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпарат берілген.

	<i>Алдыңғы кезеңдегі есептілікке сәйкес</i>	<i>Көріністің өзгеруі</i>	<i>Өзгерістерден кейін</i>
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп			
Өзге пайыздық кірістер			
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек	65,116,320	751,180	65,867,500
Барлық басқа пайыздық кірістер	216,280,932	751,180	217,032,112
Таза пайыздық кіріс	104,061,273	751,180	104,812,453
Кредиттік шығындар бойынша шығыстарды шегергендегі таза пайыздық кіріс	52,686,707	751,180	53,437,887
Басқа кірістер, нетто	12,625,624	(751,180)	11,874,444
Пайыздық емес шығыстар	(11,643,552)	(751,180)	(12,394,732)

	<i>Алдыңғы кезеңдегі есептілікке сәйкес</i>	<i>Көріністің өзгеруі</i>	<i>Өзгерістерден кейін</i>
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп			
Операциялық қызметтен ақша ағындары			
Алынған пайыздар	153,193,119	751,180	153,944,299
Басқа операциялық шығыстар, нетто	(3,413,915)	(751,180)	(4,165,095)

6. Ақшалай қаражат және оның баламалары

Ақшалай қаражат және оның баламалары мыналарды қамтиды:

	<i>2024 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2023 жылғы 31 желтоқсан</i>
«Кері РЕПО» операциясы	341,926,703	72,478,190
Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаттары	69,188,200	84,454,127
Басқа банктердегі «овернайт» депозиттері	19,660,083	8,198,620
«ҚР Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті» республикалық мемлекеттік мекемесіндегі (бұдан әрі – «РММ») ағымдағы шоттағы ақшалай қаражат	19,652	3,862,244
	430,794,638	168,993,181
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтер	(10,849)	(4,252)
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	430,783,789	168,988,929

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен олардың баламалары мерзімі өткен болып табылмайды және кредиттік тәуекел деңгейінің 1-кезеңіне жатады (2023 жылғы 31 желтоқсан: мерзімі өткен болып табылмайды және кредиттік тәуекел деңгейінің 1-кезеңіне жатады).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен олардың баламаларын қалдықтарының кредиттік сапасы «Standard & Poor's» рейтингтік агенттігінің немесе «Standard & Poor's» шкаласы бойынша айырбасталған басқа агенттіктердің рейтингтері негізінде ұсынылуы мүмкін:

2024 жылғы 31 желтоқсан					
	Ағымдағы шоттар	«ҚР Қаржы министрлігі Қазынашылық комитеті» РММ-гі ағымдағы шот	Басқа банктердегі депозиттер және «овернайт»	«Кері репо» операциялары	Жиыны
Мерзімі өтпеген					
- «ҚР Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті» РММ-гі ағымдағы шоттағы ақшалай қаражат (берілген кредиттік рейтингі жоқ)	—	19,652	—	—	19,652
- BBB– бастап BBB+ дейінгі рейтингі бар	25,825,830	—	527,448	—	26,353,278
- BB– бастап BB+ дейінгі рейтингі бар	39,857,531	—	19,132,405	—	58,989,936
- B– бастап B+ дейінгі рейтингі бар	1,740	—	—	—	1,740
- без присвоенного кредитного рейтинга	3,503,099	—	230	341,926,703	345,430,032
Қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, құнсыздануға арналған резерв шегерілгенге дейінгі ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	69,188,200	19,652	19,660,083	341,926,703	430,794,638
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(2,937)	—	(813)	(7,099)	(10,849)
Қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	69,185,263	19,652	19,659,270	341,919,604	430,783,789
2023 жылғы 31 желтоқсан					
	Ағымдағы шоттар	«ҚР Қаржы министрлігі Қазынашылық комитеті» РММ-гі ағымдағы шот	Басқа банктердегі депозиттер және «овернайт»	«Кері репо» операциялары	Жиыны
Мерзімі өтпеген					
- «ҚР Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті» РММ-гі ағымдағы шоттағы ақшалай қаражат (берілген кредиттік рейтингі жоқ)	—	3,862,244	—	—	3,862,244
- ҚРҰБ	5,000,000	—	—	—	5,000,000
- BBB– бастап BBB+ дейінгі рейтингі бар	38,579,378	—	2,060,634	—	40,640,012
- BB– бастап BB+ дейінгі рейтингі бар	40,874,285	—	6,137,237	—	47,011,522
- берілген кредиттік рейтингі жоқ	464	—	749	72,478,190	72,479,403
Қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, құнсыздануға арналған резерв шегерілгенге дейінгі ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	84,454,127	3,862,244	8,198,620	72,478,190	168,993,181
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(2,460)	(42)	(307)	(1,443)	(4,252)
Қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	84,451,667	3,862,202	8,198,313	72,476,747	168,988,929

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы шоттағы, берілген кредиттік рейтингі жоқ ақша қаражаттарының қалдығы «Ситибанк Қазақстан» АҚ-ғы және «Қазпошта» АҚ-ғы қалдықтарды қамтиды: (2023 жылғы 31 желтоқсан: «Ситибанк Қазақстан» АҚ және «Қазпошта» АҚ).

2024 жылғы 31 желтоқсанға Топ Қазақстан қор биржасында «кері репо» мәмілелерін жасасты, осы мәмілелер бойынша қамтамасыз ету ретінде 341,847,107 мың теңгені құрайтын Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің қазынашылық вексельдері, «Қазақстандық тұрақтылық қоры» АҚ және Еуразиялық даму банкінің борыштық облигациялары, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары болып табылды. «Кері репо» шарттары бойынша баланстық құны есепті күнге 341,919,604 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны 72,467,012 мың теңге; баланстық құны - 72,476,747 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл мәмілелердің баланстық құны Топтың меншікті капиталының 10.00% астамын құрайды.

Топтың банкте ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жалпы сомасы меншікті капиталының 10.00% - дан астамын құрайтын шоттары жоқ (2023 жылғы 31 желтоқсан: жоқ).

7. Банктерге берілген кредиттер

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Екінші деңгейдегі банктерге берілген кредиттер	78,507,796	29,586,359
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(166,467)	(10,451)
Банктердегі қаражаттар	78,341,329	29,575,908

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша екінші деңгейдегі банктерге берілген кредиттер мерзімі өткен болып табылмайды және кредиттік тәуекелдің 1-кезеңіне жатады (2023 жылғы 31 желтоқсан: мерзімі өткен болып табылмайды және кредиттік тәуекелдің 1-сатысына жатады).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктерге берілген кредиттердің кредиттік сапасы «Standard & Poor's» рейтингтік агенттігінің немесе «Standard & Poor's» шкаласы бойынша айырбасталған басқа агенттіктердің рейтингтері негізінде ұсынылуы мүмкін:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Мерзімі өтпеген		
- BBB– бастап BBB+ дейінгі рейтингі бар	61,164,090	27,209,261
- BB– бастап BB+ дейінгі рейтингі бар	7,939,818	2,377,098
- B– бастап B+ дейінгі рейтингі бар	9,403,888	–
	78,507,796	29,586,359
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(166,467)	(10,451)
Банктерге берілген кредиттер	78,341,329	29,575,908

2024 жыл ішінде көктемгі дала жұмыстарын жүргізуді қолдауға бағытталған жыл сайынғы «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Топ «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-на жалпы сомасы 52,177,500 мың теңгеге және «Банк ЦентрКредит» АҚ-на жалпы сомасы 4,000,000 мың теңгеге нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% пайыздық мөлшерлеме бойынша және тең үлестермен 2025 жылғы 1 наурызда берешекті өтеу мерзімімен кредит берді. Топ 4,630,496 мың теңге мөлшеріндегі дисконтты (18-ескертілме) нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал ретінде және 4,156,770 мың теңге мөлшеріндегі дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті пайда мен залал туралы шоғырландырылған есепте басқа шығыстардың және банктерге берілген кредиттер бойынша пайыздық кірістер құрамында таныды. Топ шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 12.98%-дан 15.15%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

2024 жыл ішінде көктемгі дала жұмыстарын жүргізуге қолдау көрсетуге бағытталған жыл сайынғы «Кең-Дала 2» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Топ «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-на жалпы сомасы 49,322,500 мың теңгеге, «Банк ЦентрКредит» АҚ-на жалпы сомасы 4,350,000 мың теңгеге және «Фридом Банк Казахстан» АҚ-на жалпы сомасы 11,900,000 мың теңгеге нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% мөлшерлеме бойынша және 2025 жылғы 1 наурызда, 2026 жылғы 1 наурызда және 2026 жылғы 10 наурызда тең үлестермен берешекті өтеу мерзімімен, кредит берді. Топ 5,992,000 мың теңге мөлшеріндегі дисконтты (18-ескертіп) нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал ретінде және 1,775,237 мың теңге мөлшеріндегі дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте басқа шығыстардың және банктерге берілген кредиттер бойынша пайыздық кірістердің құрамында таныды. Топ шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 13.66%-дан 15.97%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2024 жылғы желтоқсанда тамақ өнімдерін өндіру саласын және/немесе қайта өңдеу өнеркәсібін (ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу) қолдауға бағытталған жыл сайынғы «Агробизнес (облигациялық)» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Топ «Bereke Bank» АҚ-на жалпы сомаға 3,000,000 мың теңге және «Банк ЦентрКредит» АҚ жалпы сомасы 3,833,750 мың теңге нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% мөлшерлеме бойынша және 2025 жылғы 10 тамызда тең үлестермен берешекті өтеу мерзімімен кредит берді. Топ 349,504 мың теңге мөлшеріндегі дисконтты (18-ескертіп) нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал ретінде және 2,082 мың теңге мөлшеріндегі дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте банктерге берілген кредиттер бойынша пайыздық кірістер құрамында таныды. Топ шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 13.92% - дан 14.62% - ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2023 жыл ішінде көктемгі дала жұмыстарын жүргізуді қолдауға бағытталған жыл сайынғы «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Топ «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-на жалпы сомасы 56,000,000 мың теңгеге және «Банк ЦентрКредит» АҚ-на жалпы сомасы 4,861,311 мың теңгеге нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% мөлшерлеме бойынша және 2023 жылғы 24-27 қарашада және 2024 жылғы 1 наурызда тең үлестермен берешекті өтеу мерзімімен кредит берді. Топ 6,765,769 мың теңге мөлшеріндегі дисконтты (18-ескертіп) нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал ретінде және 6,038,656 мың теңге мөлшеріндегі дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте банктерге берілген кредиттер бойынша пайыздық кірістер құрамында таныды. Топ шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 16.28%-дан 18.42%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың банктерде жалпы қалдығы меншікті капиталдың 10.00% асатын баланстары болған жоқ.

8. Клиенттерге берілген кредиттер

Клиенттерге берілген кредиттер аграрлық сектордағы қызметті жүзеге асыратын қарыз алушыларға берілген кредиттер ретінде ұсынылған және келесі позицияларды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Заңды тұлғаларға-кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер	465,714,649	327,752,769
Заңды тұлғаларға инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін берілген кредиттер	92,346,326	106,452,355
Басқа заңды тұлғаларға берілген кредиттер	212,608,134	204,523,899
Жеке тұлғаларға берілген кредиттер	269,153,447	271,072,649
	1,039,822,556	909,801,672
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(207,202,906)	(191,757,709)
Клиенттерге берілген кредиттер	832,619,650	718,043,963

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ

ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Клиенттерге берілген кредиттердің құнсыздануына арналған резерв

Төменде 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішінде заңды тұлғалар мен жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және күтілетін кредиттік залалдарға (ККЗ) арналған резерв өзгерістерінің талдауы келтірілген:

<i>Заңды тұлғаларға–кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	143,895,979	107,063,120	73,422,262	3,371,408	327,752,769
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	303,367,451	–	–	–	303,367,451
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(95,427,623)	(51,665,060)	(20,080,643)	(391,998)	(167,565,324)
1-кезеңге аударымдар	29,096,637	(28,561,652)	(534,985)	–	–
2-кезеңге аударымдар	(42,870,211)	61,866,792	(18,996,581)	–	–
3-кезеңге аударымдар	(11,261,458)	(12,479,737)	23,741,195	–	–
Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификацияға байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	–	–	(1,273,539)	–	(1,273,539)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	1,658,256	1,152,162	907,944	(5,786)	3,712,576
Есептен шығару	–	–	(279,284)	–	(279,284)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	328,459,031	77,375,625	56,906,369	2,973,624	465,714,649

<i>Заңды тұлғаларға–кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	1,507,919	7,093,376	11,819,121	141,792	20,562,208
Жаңа активтер, құрылған немесе сатып алынған	4,197,543	–	–	–	4,197,543
Өтелген активтер	(986,264)	(3,241,311)	(3,391,456)	(47,715)	(7,666,746)
1-кезеңге аударымдар	1,795,132	(1,773,776)	(21,356)	–	–
2-кезеңге аударымдар	(723,939)	2,850,140	(2,126,201)	–	–
3-кезеңге аударымдар	(107,302)	(949,218)	1,056,520	–	–
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(2,002,451)	593,831	7,921,378	176,700	6,689,458
Дисконтты босату	–	–	950,317	80,405	1,030,722
Есептен шығару	–	–	(279,284)	–	(279,284)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	3,680,638	4,573,042	15,929,039	351,182	24,533,901

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ***мың теңгемен**Заңды тұлғаларға инвестициялық
жобаларды жүзеге асыру үшін
берілген кредиттер*

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКК</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	29,073,160	16,422	76,055,551	1,307,222	106,452,355
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	3,260,070	—	—	—	3,260,070
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(10,104,617)	(142,138)	(3,738,466)	(1,062,247)	(15,047,468)
1-кезеңге аударымдар	4,481,012	—	(4,481,012)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(620,406)	2,714,688	(2,094,282)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(4,313,247)	—	4,313,247	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификацияға байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(2,128,861)	—	(2,128,861)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(237,392)	208,703	2,438,688	—	2,409,999
Есептен шығару	—	—	(2,591,807)	(7,962)	(2,599,769)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	21,538,580	2,797,675	67,773,058	237,013	92,346,326

*Заңды тұлғаларға инвестициялық
жобаларды жүзеге асыру үшін
берілген кредиттер*

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКК</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	4,492,396	2,571	36,812,775	925,766	42,233,508
Жаңа активтер, құрылған немесе сатып алынған	247,861	—	—	—	247,861
Өтелген активтер	(1,395,147)	—	(1,739,003)	(593,344)	(3,727,494)
1-кезеңге аударымдар	1,698,482	—	(1,698,482)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(73,226)	444,484	(371,258)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(1,030,659)	—	1,030,659	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(2,071,104)	662,842	16,143,208	(157,111)	14,577,835
Дисконтты босату	—	—	2,935,003	46,792	2,981,795
Есептен шығару	—	—	(2,591,807)	(7,962)	(2,599,769)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	1,868,603	1,109,897	50,521,095	214,141	53,713,736

*Басқа заңды тұлғаларға берілген
кредиттер*

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКК</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	63,270,485	15,979,895	116,002,484	9,271,035	204,523,899
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	91,815,903	—	—	234,873	92,050,776
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(56,063,711)	(430,078)	(21,691,542)	(389,178)	(78,574,509)
1-кезеңге аударымдар	13,777,775	(362,459)	(13,415,316)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(4,086,085)	8,445,874	(4,359,789)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(8,358,061)	(15,346,097)	23,704,158	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификацияға байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(8,407,994)	—	(8,407,994)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	2,295,507	(799,032)	4,164,967	1,041,909	6,703,351
Есептен шығару	—	—	(3,683,704)	(3,685)	(3,687,389)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	102,651,813	7,488,103	92,313,264	10,154,954	212,608,134

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ**

мың теңгемен

**Басқа заңды тұлғаларға берілген
кредиттер**

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
2024 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	6,928,409	5,386,197	72,714,274	4,064,526	89,093,406
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	2,711,470	—	—	—	2,711,470
Өтелген активтер	(4,250,236)	(250,884)	(10,135,682)	(213,757)	(14,850,559)
1-кезеңге аударымдар	7,828,663	(100,127)	(7,728,536)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(273,247)	2,881,115	(2,607,868)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(802,419)	(5,197,410)	5,999,829	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(8,097,813)	(1,113,412)	5,626,869	3,286,782	(297,574)
Дисконтты босату	—	—	4,375,244	1,819,481	6,194,725
Есептен шығару	—	—	(3,683,704)	(3,685)	(3,687,389)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	4,044,827	1,605,479	64,560,426	8,953,347	79,164,079

Келесі кестеде 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішінде жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құн мен резерв өзгерістерінің талдауы келтірілген.

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
2024 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	194,265,091	9,291,098	65,150,768	2,365,692	271,072,649
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	67,032,949	—	—	461,659	67,494,608
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(56,093,725)	138,790	(13,143,075)	(297,913)	(69,395,923)
1-кезеңге аударымдар	5,887,383	(1,035,435)	(4,851,948)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(4,166,666)	10,561,191	(6,394,525)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(22,175,637)	(6,993,057)	29,168,694	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификацияға байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(1,238,030)	—	(1,238,030)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(185,398)	(86,963)	3,506,053	10,227	3,243,919
Есептен шығару	—	—	(2,001,877)	(21,899)	(2,023,776)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	184,563,997	11,875,624	70,196,060	2,517,766	269,153,447

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
2024 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	4,698,220	2,347,385	32,446,314	376,668	39,868,587
Жаңа активтер, құрылған немесе сатып алынған	1,041,445	—	—	—	1,041,445
Өтелген активтер	(1,335,552)	(78,035)	(2,159,452)	(30,379)	(3,603,418)
1-кезеңге аударымдар	1,647,303	(168,071)	(1,479,232)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(103,412)	2,129,416	(2,026,004)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(532,119)	(1,939,619)	2,471,738	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(2,470,971)	(320,104)	14,279,636	685,167	12,173,728
Дисконтты босату	—	—	2,228,790	105,834	2,334,624
Есептен шығару	—	—	(2,001,877)	(21,899)	(2,023,776)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	2,944,914	1,970,972	43,759,913	1,115,391	49,791,190

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ

мың теңгемен

Келесі кестеде 2023 жыл ішінде заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құн мен резерв өзгерістерінің талдауы келтірілген:

Заңды тұлғаларға-кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	205,930,373	40,554,189	30,571,154	742,090	277,797,806
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	161,806,404	—	—	2,805,507	164,611,911
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(74,229,025)	(32,789,324)	(9,770,301)	(63,407)	(116,852,057)
1-кезеңге аудаымдар	8,418,407	(6,804,408)	(1,613,999)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(113,318,591)	117,991,548	(4,672,957)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(44,557,080)	(13,730,769)	58,287,849	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификацияға байланысты шартта көзделген акша ағындарының өзгерістері	—	—	(799,329)	(143,195)	(942,524)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(154,509)	1,841,884	2,021,869	30,419	3,739,663
Есептен шығару	—	—	(602,024)	(6)	(602,030)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	143,895,979	107,063,120	73,422,262	3,371,408	327,752,769

Заңды тұлғаларға-кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	592,991	349,827	4,082,514	—	5,025,332
Жаңа активтер, құрылған немесе сатып алынған	1,440,151	—	—	—	1,440,151
Өтелген активтер	(254,508)	(320,941)	(137,752)	(7,551)	(720,752)
1-кезеңге аудаымдар	63,444	(48,107)	(15,337)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(625,596)	640,449	(14,853)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(353,981)	(223,621)	577,602	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	645,418	6,695,769	5,553,334	149,578	13,044,099
Дисконтты босату	—	—	2,375,637	(229)	2,375,408
Есептен шығару	—	—	(602,024)	(6)	(602,030)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	1,507,919	7,093,376	11,819,121	141,792	20,562,208

Заңды тұлғаларға инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін берілген кредиттер

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	36,483,317	1,311,751	75,235,230	2,200,185	115,230,483
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	3,931,277	—	—	—	3,931,277
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(5,294,708)	90,936	(4,793,253)	(402,373)	(10,399,398)
1-кезеңге аудаымдар	3,906,280	(511,605)	(3,394,675)	—	—
2-кезеңге аударымдар	—	23,353	(23,353)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(9,770,313)	(800,146)	10,570,459	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификацияға байланысты шартта көзделген акша ағындарының өзгерістері	—	—	(3,424,676)	—	(3,424,676)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(182,693)	(97,867)	3,470,330	—	3,189,770
Есептен шығару	—	—	(1,584,511)	(490,590)	(2,075,101)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	29,073,160	16,422	76,055,551	1,307,222	106,452,355

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ***мың теңгемен**Заңды тұлғаларға инвестициялық
жобаларды жүзеге асыру үшін
берілген кредиттер***2023 жылғы 1 қаңтарға күтілетін
кредиттік залалдарға арналған
резерв**Жаңа активтер, құрылған немесе сатып
алынған

Өтелген активтер

1-кезеңге аудаымдар

2-кезеңге аударымдар

3-кезеңге аударымдар

Кезеңдер арасындағы аударымдар мен
бастапқы деректердің өзгеруі
нәтижесінде бір жылдағы ККЗ

өзгерістері

Дисконтты босату

Есептен шығару

2023 жылғы 31 желтоқсанға*1-кезең**2-кезең**3-кезең**СҚКҚ**Жиыны*

5,872,890

234,729

37,559,536

1,698,605

45,365,760

307,716

—

—

—

307,716

(5,420)

—

(112,906)

—

(118,326)

613,129

(5,116)

(608,013)

—

—

—

4,050

(4,050)

—

—

(2,020,032)

(229,613)

2,249,645

—

—

(275,887)

(1,479)

(6,518,982)

(147,925)

(6,944,273)

—

—

5,832,056

(134,324)

5,697,732

—

—

(1,584,511)

(490,590)

(2,075,101)

4,492,396

2,571

36,812,775

925,766

42,233,508

*Басқа заңды тұлғаларға берілген
кредиттер***2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы
баланстық құн**Жаңа құрылған немесе сатып алынған
активтерЖалпы баланстық құнның ішінара
өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты
өзгерістерді қоса алғанда, өтелген
активтер

1-кезеңге аудаымдар

2-кезеңге аударымдар

3-кезеңге аударымдар

Тануды тоқтатуға әкелмейтін
модификацияға байланысты шартта
көзделген ақша ағындарының
өзгерістері

Есептелген пайыздардағы өзгерістер

Есептен шығару

2023 жылғы 31 желтоқсанға*1-кезең**2-кезең**3-кезең**СҚКҚ**Жиыны*

80,786,222

4,879,688

109,765,374

5,491,056

200,922,340

55,959,826

—

116,500

3,968,372

60,044,698

(43,709,979)

(3,060,250)

(8,161,938)

(363,254)

(55,295,421)

4,780,934

(176,241)

(4,604,693)

—

—

(16,047,014)

16,270,792

(223,778)

—

—

(18,656,560)

(2,909,912)

21,566,472

—

—

—

—

(5,889,472)

(418,126)

(6,307,598)

157,056

975,818

7,333,442

601,954

9,068,270

—

—

(3,899,423)

(8,967)

(3,908,390)

63,270,485

15,979,895

116,002,484

9,271,035

204,523,899

*Басқа заңды тұлғаларға берілген
кредиттер***2023 жылғы 1 қаңтарға күтілетін
кредиттік залалдарға арналған
резерв**Жаңа активтер, құрылған немесе сатып
алынған

Өтелген активтер

1-кезеңге аудаымдар

2-кезеңге аударымдар

3-кезеңге аударымдар

Кезеңдер арасындағы аударымдар мен
бастапқы деректердің өзгеруі
нәтижесінде бір жылдағы ККЗ

өзгерістері

Дисконтты босату

Қалпына келтіру

Есептен шығару

2023 жылғы 31 желтоқсанға*1-кезең**2-кезең**3-кезең**СҚКҚ**Жиыны*

2,965,231

1,144,217

57,739,584

25,265

61,874,297

3,859,781

—

57,121

—

3,916,902

(406,446)

(536,463)

(585,946)

(288,255)

(1,817,110)

1,705,054

(25,318)

(1,679,736)

—

—

(1,337,297)

1,458,718

(121,421)

—

—

(1,239,624)

(963,104)

2,202,728

—

—

1,381,710

4,308,147

12,590,908

4,338,894

22,619,659

—

—

6,409,871

(2,411)

6,407,460

—

—

588

—

588

—

—

(3,899,423)

(8,967)

(3,908,390)

6,928,409

5,386,197

72,714,274

4,064,526

89,093,406

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ

ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Келесі кестеде 2023 жыл ішінде жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құн мен резерв өзгерістерінің талдауы келтірілген.

<i>Жеке тұлғаларға берілген кредиттер</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	201,117,628	6,093,861	67,451,892	2,217,988	276,881,369
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	55,935,346	19,361	—	156,230	56,110,937
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(51,071,707)	(1,444,737)	(11,231,525)	183,644	(63,564,325)
1-кезеңге аудаымдар	12,662,661	(1,554,415)	(11,108,246)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(6,807,601)	9,531,324	(2,723,723)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(19,467,681)	(4,100,631)	23,568,312	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификацияға байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(1,558,644)	(201,230)	(1,759,874)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	1,896,445	746,335	2,366,827	11,445	5,021,052
Есептен шығару	—	—	(1,614,125)	(2,385)	(1,616,510)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	194,265,091	9,291,098	65,150,768	2,365,692	271,072,649
<i>Жеке тұлғаларға берілген кредиттер</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	7,337,245	1,156,098	34,250,132	518,434	43,261,909
Жаңа активтер, құрылған немесе сатып алынған	948,625	3,259	—	—	951,884
Өтелген активтер	(378,324)	(47,779)	(1,703,400)	(14,696)	(2,144,199)
1-кезеңге аудаымдар	4,431,174	(288,950)	(4,142,224)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(359,195)	1,570,657	(1,211,462)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(678,105)	(740,144)	1,418,249	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(6,603,200)	694,244	1,004,809	(121,215)	(5,025,362)
Дисконтты босату	—	—	4,443,291	(3,470)	4,439,821
Қалпына келтіру	—	—	1,044	—	1,044
Есептен шығару	—	—	(1,614,125)	(2,385)	(1,616,510)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	4,698,220	2,347,385	32,446,314	376,668	39,868,587

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ

ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Келесі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттерге берілген кредиттердің сапасы туралы ақпарат берілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Заңды тұлғаларға-кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	322,030,338	66,573,854	31,275,617	2,776,647	422,656,456
- 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген;	6,428,693	6,450,666	7,994,511	—	20,873,870
- 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	4,351,105	6,637,126	151,006	11,139,237
- 61 күннен артық және 90 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	5,007,159	45,971	5,053,130
- 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	731,830	—	731,830
- 1 жылдан артық мерзімге кешіктірілген	—	—	5,260,126	—	5,260,126
	328,459,031	77,375,625	56,906,369	2,973,624	465,714,649
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(3,680,638)	(4,573,042)	(15,929,039)	(351,182)	(24,533,901)
	324,778,393	72,802,583	40,977,330	2,622,442	441,180,748

	2024 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Заңды тұлғаларға инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	20,971,942	1,576,252	17,369,932	222,089	40,140,215
- 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген;	566,638	976,726	6,403,905	—	7,947,269
- 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	244,697	—	—	244,697
- 61 күннен артық және 90 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	2,963,354	—	2,963,354
- 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	14,488,287	14,924	14,503,211
- 1 жылдан артық мерзімге кешіктірілген	—	—	26,547,580	—	26,547,580
	21,538,580	2,797,675	67,773,058	237,013	92,346,326
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(1,868,603)	(1,109,897)	(50,521,095)	(214,141)	(53,713,736)
	19,669,977	1,687,778	17,251,963	22,872	38,632,590

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ**

мың теңгемен

2024 жылғы 31 желтоқсанға					
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Басқа заңды тұлғаларға берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	100,599,773	4,717,930	28,383,673	7,552,894	141,254,270
- 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген;	2,052,040	41,547	12,856,186	—	14,949,773
- 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	2,728,626	2,165,264	18,478	4,912,368
- 61 күннен артық және 90 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	3,927,068	2,184,425	6,111,493
- 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	5,080,417	399,157	5,479,574
- 1 жылдан артық мерзімге кешіктірілген	—	—	39,900,656	—	39,900,656
	102,651,813	7,488,103	92,313,264	10,154,954	212,608,134
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(4,044,827)	(1,605,479)	(64,560,426)	(8,953,347)	(79,164,079)
	98,606,986	5,882,624	27,752,838	1,201,607	133,444,055

2024 жылғы 31 желтоқсанға					
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Жеке тұлғаларға берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	175,124,851	5,220,075	22,646,840	1,730,567	204,722,333
- 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген;	9,439,146	1,068,277	5,201,616	110,920	15,819,959
- 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	5,587,272	3,340,710	42,194	8,970,176
- 61 күннен артық және 90 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	3,829,381	—	3,829,381
- 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	10,263,938	522,747	10,786,685
- 1 жылдан артық мерзімге кешіктірілген	—	—	24,913,575	111,338	25,024,913
	184,563,997	11,875,624	70,196,060	2,517,766	269,153,447
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(2,944,914)	(1,970,972)	(43,759,913)	(1,115,391)	(49,791,190)
	181,619,083	9,904,652	26,436,147	1,402,375	219,362,257

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ**

мың теңгемен

	2023 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Заңды тұлғаларға-кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	134,753,828	98,607,577	61,480,872	2,790,043	297,632,320
- 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген;	9,142,151	4,252,114	2,661,211	436,931	16,492,407
- 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	4,203,429	1,141,569	130,208	5,475,206
- 61 күннен артық және 90 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	2,065,824	14,154	2,079,978
- 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	1,118,175	72	1,118,247
- 1 жылдан артық мерзімге кешіктірілген	—	—	4,954,611	—	4,954,611
	143,895,979	107,063,120	73,422,262	3,371,408	327,752,769
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(1,507,919)	(7,093,376)	(11,819,121)	(141,792)	(20,562,208)
	142,388,060	99,969,744	61,603,141	3,229,616	307,190,561

	2023 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Заңды тұлғаларға инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	28,240,760	—	38,235,955	669,181	67,145,896
- 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген;	832,400	—	9,441,329	638,041	10,911,770
- 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	16,422	8,726	—	25,148
- 61 күннен артық және 90 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	4,160,824	—	4,160,824
- 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	4,730,454	—	4,730,454
- 1 жылдан артық мерзімге кешіктірілген	—	—	19,478,263	—	19,478,263
	29,073,160	16,422	76,055,551	1,307,222	106,452,355
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(4,492,396)	(2,571)	(36,812,775)	(925,766)	(42,233,508)
	24,580,764	13,851	39,242,776	381,456	64,218,847

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ**

мың теңгемен

2023 жылғы 31 желтоқсанға					
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Басқа заңды тұлғаларға берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	59,934,396	99,562	49,199,572	9,153,091	118,386,621
- 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген;	3,336,089	3,480,884	16,228,532	109,366	23,154,871
- 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	12,399,449	2,532,979	—	14,932,428
- 61 күннен артық және 90 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	6,070,437	—	6,070,437
- 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	7,476,452	8,578	7,485,030
- 1 жылдан артық мерзімге кешіктірілген	—	—	34,494,512	—	34,494,512
	63,270,485	15,979,895	116,002,484	9,271,035	204,523,899
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(6,928,409)	(5,386,197)	(72,714,274)	(4,064,526)	(89,093,406)
	56,342,076	10,593,698	43,288,210	5,206,509	115,430,493

2023 жылғы 31 желтоқсанға					
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Жеке тұлғаларға берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	181,480,642	1,911,233	20,876,490	771,893	205,040,258
- 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген;	12,784,449	1,268,605	7,137,530	851,366	22,041,950
- 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	6,111,260	3,555,426	602,878	10,269,564
- 61 күннен артық және 90 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	4,361,921	23,264	4,385,185
- 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	—	—	8,533,259	90,500	8,623,759
- 1 жылдан артық мерзімге кешіктірілген	—	—	20,686,142	25,791	20,711,933
	194,265,091	9,291,098	65,150,768	2,365,692	271,072,649
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(4,698,220)	(2,347,385)	(32,446,314)	(376,668)	(39,868,587)
	189,566,871	6,943,713	32,704,454	1,989,024	231,204,062

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР*мың теңгемен*

2024 жыл ішінде агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін кредиттеу жөніндегі жыл сайынғы «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде көктемгі-дала жұмыстарын жүргізуді қолдау үшін Топ нарықтық мөлшерлемеден төмен – жылдық 1.50% мөлшерлеме бойынша (2023 жыл: жылдық 1.50%) және 2025 жылғы наурызға дейін өтеу мерзімімен (2023 жыл: 2024 жылғы желтоқсанға дейін) жалпы сомасы 83,822,500 мың теңгеге (2023 жыл: 79,138,689 мың теңге) кредит берді. Топ астапқы тану кезінде 11,285,940 мың теңге (2023 жыл: 13,431,629 мың теңге) мөлшерінде дисконтты және 10,056,450 мың теңге (2023 жыл: 9,532,289 мың теңге) мөлшерінде дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте клиенттерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамында таныды. Нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша кредиттерді бастапқы танудан болған 11,285,940 мың теңге (2023 жыл: 13,431,629 мың теңге) алынған мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелген болатын (18-ескертілме). Топ бастапқы тану кезінде жоғарыда көрсетілген кредиттердің әділ құнын бағалау үшін, шарттар бойынша ақшалай қаражаттардың болашақ ағындарын дисконттау жолымен жылдық 17.20%-дан 21.60%-ға дейінгі (2023 жыл: жылдық 21.20%-дан 21.80%-ға дейінгі) есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2024 жыл ішінде Топ «Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы» (бұдан әрі – «Іскер») шеңберінде кредиттер беруді және оларға қызмет көрсетуді жалғастырды; 3,567,975 мың теңге сомасына жаңа қарыздар берілді (2023 жыл: 12,053,018 мың теңге). Топ бастапқы тану кезінде жоғарыда көрсетілген кредиттердің әділ құнын бағалау үшін, шарттар бойынша ақшалай қаражаттардың болашақ ағындарын дисконттау жолымен жылдық 17.20%-дан 25.20%-ға дейінгі (2023 жыл: 19.70%-дан 23.20%-ға дейін) есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды. Нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша кредиттерді бастапқы танудан болған 1,162,301 мың теңге (2023 жыл: 4,210,928 мың теңге) мөлшеріндегі залал басқа шығыстар құрамында танылған болатын және мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелген болатын (18-ескертілме).

2024 жыл ішінде Топ «Еңбек» және «Жұмыспен қамту жол картасы–2020» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде 8,526,216 мың теңге сомасына кредит беруді және оларға қызмет көрсетуді жалғастырды (2023 жыл: 10,228,639 мың теңге). Топ бастапқы тану кезінде шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау жолымен жоғарыда көрсетілген қарыздардың әділ құнын бағалау үшін жылдық 17.20%-дан 25.20%-ға дейінгі диапазондағы (2023 жыл: 19.70%-дан 23.20%-ға дейін) есептелген нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды. 2,191,895 мың теңге мөлшеріндегі (2023 жыл: 2,750,618 мың теңге) нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша берілген осы кредиттерді бастапқы танудан болған залал өзге шығыстардың құрамында танылды және алынған мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (18-ескертілме).

2024 жыл ішінде Акционерден тауарлы-сүт фермаларының құрылысын қаржыландыру және ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру және қайта өңдеу бойынша инвестициялық жобаларды іске асыру үшін агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит беруге алынған қарыз шеңберінде Топ жаңа кредиттер берген жоқ (2023 жыл: 4,798,818 мың теңге). Бұрын берілген қарыздар бойынша модификациядан болған шығын 718 мың теңгені құрады (2023 жыл: 2,478,012 мың теңге) және өзге шығыстар құрамында танылды және мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (18-ескертілме).

2024 жыл ішінде агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне көктемгі дала жұмыстарын жүргізуді қолдау үшін кредит беру бойынша жыл сайынғы «Кең-Дала 2» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Топ нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% -5.00% мөлшерлеме бойынша және 2026 жылғы наурызға дейін өтеу мерзімімен жалпы сомасы 214,012,808 мың теңгеге кредит берді, сондай-ақ 1,965,123 мың теңгені қайта инвестициялады (2023 жыл: болған емес). Топ бастапқы тану кезінде пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте клиенттерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамында 26,770,262 мың теңге (2023 жыл: болған емес) мөлшерінде дисконтты және тиісінше 11,798,829 мың теңге мөлшерінде дисконттың амортизациясынан пайыздық кірісті (2023 жыл: болған емес) мойындады. Нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша кредиттерді бастапқы танудан 26,770,262 мың теңге (2023 жыл: болған жоқ) залал алынған мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді. Топ шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау жолымен бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 21.0%-дан 25.20%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен*

2024 жыл ішінде агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне тамақ өнімдерін өндіру саласын және/немесе қайта өңдеу өнеркәсібін (ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу) қолдау үшін кредит беру жөніндегі жыл сайынғы «Агробизнес (облигациялық)» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Топ жоғарыда аталған мемлекеттік бағдарлама шеңберінде нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% - дан 5.0% - ға дейінгі мөлшерлеме (2023 жыл: болған емес) бойынша және 2025 жылғы қыркүйекке дейін өтеу мерзімімен жалпы сомасы 14,713,855 мың теңгеге кредит берді (2023 жыл: болған жоқ). Топ бастапқы тану кезінде 1,812,718 мың теңге мөлшеріндегі дисконтты (2023 жыл: болған жоқ) және клиенттерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамында пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте тиісінше 238,980 мың теңге мөлшеріндегі дисконттың амортизациясынан пайыздық табысты (2023 жыл: болған жоқ) мойындады. Нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша кредиттерді бастапқы тану кезіндегі 1,812,718 мың теңге мөлшеріндегі (2023 жыл: болған жоқ) залал алынған мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (*18-ескертілме*). Топ бастапқы тану кезінде шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау жолымен жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 21.00%-дан 25.20%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

Топ өзінің жалпы операциялық қызметі барысында ауыл шаруашылығы өнеркәсібінде қызметін жүзеге асыратын нарықтық қарыз алушыларға нарықтық мөлшерлемелер бойынша кредиттер береді. Нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша берілген кредиттерді бастапқы танудан 7,081,283 мың теңге мөлшеріндегі залал (*22-ескертілме*) 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы өзге шығыстар құрамында танылды (2023 жыл: 8,961,245 мың теңге). 2024 жыл ішінде Топ бастапқы тану кезінде шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау жолымен қарыздардың әділ құнын бағалау үшін жылдық 17.20%-дан 25.20%-ға дейінгі диапазондағы (2023 жыл ішінде: 19.70%-дан 23.20%-ға дейін) есептелген нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың жалпы кредит қалдығы меншікті капиталының 10% асатын қарыз алушылары болған жоқ (2023 жылғы 31 желтоқсан: жоқ).

Қамтамасыз ету және кредиттік тәуекелді төмендетін басқа құралдар

Топ ұсынылуын талап ететін қамтамасыз ету мөлшері мен түрі контрагенттің кредиттік тәуекелін бағалауға байланысты. Қамтамасыз ету түрлері мен бағалау параметрлерінің ұйғарындылығына қатысты қағидаттар белгіленді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Бұдан әрі кестелерде 2024 жылғы 31 желтоқсанға қамтамасыз ету түрлері бойынша, қамтамасыз ету туралы және клиенттерге берілген кредиттердің сапасын арттырудың басқа да құралдары (залалға арналған бағалау резервін шегергенде) туралы ақпарат берілген:

	Клиенттерге берілген кредиттердің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті күндегі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін	Қамтамасыз етудің әділ құны – кредит берілген күнгі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін
<i>3-кезең (Бүкіл кезеңге кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша күтілетін кредиттік залалдар)</i>			
Ақшалай қаражат және салымдар	908,323	908,323	–
Банк кепілдіктері және заңды тұлғалардан алынған кепілгерліктер (В– дан ВВВ+ дейінгі кредиттік рейтингі бар)	172,049	172,049	–
Көлік құралдары	10,803,492	10,704,567	98,925
Жылжымайтын мүлік	59,975,478	41,476,637	18,498,841
Жабдықтар	4,299,682	3,342,988	956,694
Айналымдағы тауарлар	8,792,902	8,701,742	91,160
Жер телімдері	22,539,898	22,303,609	236,289
Өзге қамтамасыз етулер	74,405	74,405	–
Қамтамасыз етусіз және кредит сапасын арттырудың басқа құралдарынсыз	4,852,049	–	–
Барлығы 3-кезең	112,418,278	87,684,320	19,881,909
<i>СҚКҚ – активтер</i>			
Ақшалай қаражат және салымдар	47,069	47,069	–
Банк кепілдіктері және заңды тұлғалардан алынған кепілгерліктер (В– дан ВВВ+ дейінгі кредиттік рейтингі бар)	221,234	205,175	16,059
Көлік құралдары	812,309	812,309	–
Жылжымайтын мүлік	2,417,088	1,446,955	970,133
Жабдықтар	362,918	292,002	70,916
Айналымдағы тауарлар	105,944	105,819	125
Жер телімдері	1,191,898	1,187,278	4,620
Өзге қамтамасыз етулер	–	–	–
Қамтамасыз етусіз және кредит сапасын арттырудың басқа құралдарынсыз	90,836	–	–
Барлық СҚКҚ–активтер	5,249,296	4,096,607	1,061,853
Клиенттерге берілген кредиттердің жиыны	117,667,574	91,780,927	20,943,762

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Бұдан әрі кестелерде 2023 жылғы 31 желтоқсанға қамтамасыз ету түрлері бойынша клиенттерге берілген кредиттерді қамтамасыз етілуі және сапасын арттырудың басқа да құралдары (шығынға арналған бағалау резервін шегергенде) туралы ақпарат берілген:

	Клиенттерге берілген кредиттердің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті күндегі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін	Қамтамасыз етудің әділ құны – кредит берілген күнгі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін
<i>3-кезең (Бүкіл кезеңге кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша күтілетін кредиттік залалдар)</i>			
Ақшалай қаражат және салымдар	1,716,360	1,716,360	–
Көлік құралдары	24,573,855	24,573,855	–
Жылжымайтын мүлік	86,220,060	50,164,700	36,055,360
Жабдықтар	8,691,004	249	8,690,755
Айналымдағы тауарлар	9,068,055	9,068,055	–
Жер телімдері	26,857,508	5,404	26,852,104
Өзге қамтамасыз етулер	66,386	66,386	–
Қамтамасыз етудің және кредит сапасын арттырудың басқа құралдарынсыз	19,645,353	–	–
Барлығы 3-кезең	176,838,581	85,595,009	71,598,219
<i>СҚКҚ - активтер</i>			
Ақшалай қаражат және салымдар	77,837	77,837	–
Көлік құралдары	1,234,724	1,234,724	–
Жылжымайтын мүлік	7,012,277	4,956,380	2,055,897
Жабдықтар	517,215	–	517,215
Айналымдағы тауарлар	129,200	129,200	–
Жер телімдері	1,056,200	–	1,056,200
Өзге қамтамасыз етулер	779,152	–	–
Барлық СҚКҚ-активтер	10,806,605	6,398,141	3,629,312
Клиенттерге берілген кредиттердің жиыны	187,645,186	91,993,150	75,227,531

Клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарды есептеу үшін қолданылған бағалардың өзгеруі (24-ескерту) күтілетін кредиттік залалдар бойынша резервтің мөлшеріне әсер етуі мүмкін. Мысалы, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы сәтте ақшалай қаражаттың болжамды ағындарының таза келтірілді құн мөлшері клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв мөлшері плюс/минус бір пайызына өзгерген кезде 8,326,197 мың теңгеге төмен/жоғары болар еді (2023 жылғы 31 желтоқсан: 7,180,440 мың теңге төмен/жоғары).

Клиенттерге берілген кредиттердің шоғырлануы

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның он ірі тәуелсіз тарапқа берген кредиттерінің таза баланстық құнының шоғырлануы 139,095,950 мың теңгені немесе жиынтық кредиттік портфелінің 16.71% құрады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 72,722,733 теңге немесе жиынтық кредиттік портфельдің 10.13%-ы), оның 65% - ы мемлекетпен байланысты әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялармен ұсынылған (2023 жылғы 31 желтоқсан: әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорацияларға берілген кредиттер жоқ). Бұл ретте, 122,742,878 мың теңге 1-кезеңге, 15,206,461 мың теңге және 1,146,611 мың теңге 2-ші және тиісінше кредиттік құнсызданудың 3-кезеңіне жатады, кредиттердің бәрі мерзімі өтіп кетпеген болып табылады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 14,936,651 мың теңге 1-ші, 29,008,426 мың теңге және 27,777,657 мың теңге кредиттік құнсызданудың 2-ші және тиісінше 3-кезеңіне жатады). 50,851,224 мың теңге мөлшеріндегі кредиттер мерзімі өтпеген болып табылады, 7,808,711 мың теңге 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен болып табылады, 7,308,958 мың теңге 31 күннен артық және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен болып табылады және 6,753,840 мың теңге 91 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген болып табылады).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

9. Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдайдағы қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешектің талдауы төменде келтірілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
1 жылдан кем	167,738,288	128,851,657
1 жылдан 2 жылға дейін	114,796,496	90,700,921
2 жылдан 3 жылға дейін	118,570,314	97,111,806
3 жылдан 4 жылға дейін	120,329,433	97,719,533
4 жылдан 5 жылға дейін	112,965,372	96,203,386
5 жылдан жоғары	297,208,530	291,556,102
Ең төменгі жалдау төлемдері	931,608,433	802,143,405
Еңбексіз табылған қаржылық кірісті шегергенде		
Бір жылдан кем	(9,160,415)	(7,442,660)
1 жылдан 5 жылға дейін	(143,783,352)	(129,386,960)
5 жылдан жоғары	(152,387,604)	(163,730,776)
Еңбексіз табылған қаржылық кірісті шегергенде, жиыны	(305,331,371)	(300,560,396)
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резерві	(72,557,363)	(44,118,798)
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек	553,719,699	457,464,211

2024 жылғы 31 желтоқсанға қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв мөлшерін айқындау кезінде басшылық мынадай жорамалдар жасады:

- кредиттік сапаны есепке алу бойынша 1-кезеңге жатқызылған қаржылық жалгерліктің дебиторлық берешегі бойынша PD деңгейі - 0.61% -6.6% құрады, кредиттік сапаның 2-кезеңіне жатқызылған бойынша -14.14% -56%, қарыз алушының кредиті өтелгенге дейінгі жыл сегменті мен санына байланысты;
- 1-кезеңге жатқызылған қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бойынша LGD деңгейі орта есеппен 14% құрады, 2-кезеңге жатқызылған - орташа есеппен 18.5% құрады, 3-кезеңге жатқызылған - орташа есеппен 28.6% құрады.

2023 жылғы 31 желтоқсанға қаржылық жалгерліктің дебиторлық берешегі бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв мөлшерін айқындау кезінде басшылық мынадай жорамалдар жасады:

- кредиттік сапаны есепке алу бойынша 1-кезеңге жатқызылған қаржылық жалгерліктің дебиторлық берешегі бойынша PD деңгейі 4.4%-22.7% құрады, кредиттік сапаның 2-кезеңіне жатқызылған бойынша – 24.7%-65.0%, қарыз алушының кредиті өтелгенге дейінгі жыл сегменті мен санына байланысты;
- 1-кезеңге жатқызылған қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бойынша LGD деңгейі орта есеппен - 10%, 2-кезеңге жатқызылған - орташа есеппен 9.5%, 3-кезеңге жатқызылған - орташа есеппен 25.5%.

Жоғарыда келтірілген бағалаулардың өзгеруі қаржылық жалгерліктің дебиторлық берешегі бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің мөлшеріне әсер етуі мүмкін. Мысалы, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы сәтке ақшалай қаражаттың болжамды ағындарының таза келтірінді құн мөлшері клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв мөлшері плюс/минус бір пайызына өзгерген кезде 5,537,197 мың теңгеге төмен/жоғары болар еді (2023 жылғы 31 желтоқсан: 4,574,642 мың теңге төмен/жоғары).

Жоғарыда аталған фактілер қарыз алушыларға негізгі борыш пен сыйақы бойынша төлемді кейінге қалдыра отырып қайта құрылымдау мен мерзімін ұзарту ұсынылуына байланысты, кредиттік портфельдің сапасына әсер етті.

Топ қарыз алушылардың/лизинг алушылардың қаржылық жағдайының мониторингін, лизинг пен кепіл нысаналарының, мониторингі мен сақтандырылуын, активтердің құнсыздану әдістемесін жетілдіруді қоса алғанда, активтер сапасының нашарлау тәуекелін төмендету іс-шараларын тұрақты негізде жүргізіп отырады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ

ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Төмендегі кестеде 2024 жылдағы ККЗ арналған резерв өзгерістерінің талдауы берілген:

	2024 жыл				Жиыны
	1-кезең 12-айлық күтілетін залалдар	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ Сатып алынған немесе құрылған кредиттік- құнсызданған	
2024 жылғы 1 қаңтарға ККҚ арналған резерв	3,057,317	3,955,479	37,097,795	8,207	44,118,798
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	6,477,294	—	—	11,004	6,488,298
1-кезеңге аударымдар	2,495,175	(2,301,558)	(193,617)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(1,327,942)	4,213,182	(2,885,240)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(690,956)	(5,770,049)	6,461,005	—	—
Залалдарға арналған бағалау резервін таза (қалпына келтіру) құру	(5,777,070)	3,912,409	23,912,520	9,658	22,057,517
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(107,250)	—	(107,250)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	4,233,818	4,009,463	64,285,213	28,869	72,557,363

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы ККЗ арналған резерв өзгерістерінің талдауы келтірілген:

	2023 жыл				Жиыны
	1-кезең 12-айлық күтілетін залалдар	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ Сатып алынған немесе құрылған кредиттік- құнсызданған	
2023 жылғы 1 қаңтарға ККҚ арналған резерв	4,096,307	1,477,365	29,281,534	10,975	34,866,181
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	1,847,904	—	—	—	1,847,904
1-кезеңге аударымдар	1,473,675	(1,293,313)	(180,362)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(988,716)	4,575,361	(3,586,645)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(322,883)	(4,162,469)	4,485,352	—	—
Залалдарға арналған бағалау резервін таза (қалпына келтіру) құру	(3,048,970)	3,358,535	8,022,168	(2,768)	8,328,965
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(924,252)	—	(924,252)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	3,057,317	3,955,479	37,097,795	8,207	44,118,798

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ

мың теңгемен

Қаржылық жалгерлік портфелінің кредиттік сапасы

Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалгерлік портфелінің кредиттік сапасы туралы ақпарат келтірілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан				Жиыны
	1-кезең 12-айлық күтілетін залалдар	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ Сатып алынған немесе құрылған кредиттік– құнсызданған	
– кешіктірілмеген	386,152,147	16,981,968	78,312,937	26,109	481,473,161
– 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	18,668,740	4,076,425	26,063,952	3,219	48,812,336
– 31 күннен көп, бірақ 90 күннен аз мерзімге мерзімі кешіктірілген	–	21,327,037	22,941,048	18,134	44,286,219
– 91 күннен көп, бірақ 180 күннен аз мерзімге мерзімі кешіктірілген	–	–	9,882,361	25,572	9,907,933
– 181 күннен көп, бірақ 1 жылдан аз мерзімге мерзімі кешіктірілген	–	–	6,117,345	–	6,117,345
– 1 жылдан көп мерзімге кешіктірілген	–	–	35,680,068	–	35,680,068
	404,820,887	42,385,430	178,997,711	73,034	626,277,062
Залалдарға арналған бағалау резерві	(4,233,818)	(4,009,463)	(64,285,213)	(28,869)	(72,557,363)
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек жиыны	400,587,069	38,375,967	114,712,498	44,165	553,719,699

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалгерлік портфелінің кредиттік сапасы туралы ақпарат келтірілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсан				Жиыны
	1-кезең 12-айлық күтілетін залалдар	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ Сатып алынған немесе құрылған кредиттік– құнсызданған	
– кешіктірілмеген	342,744,619	9,069,658	42,035,279	23,627	393,873,183
– 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	23,718,616	6,213,690	15,194,337	–	45,126,643
– 31 күннен көп, бірақ 90 күннен аз мерзімге мерзімі кешіктірілген	–	14,301,047	7,258,120	–	21,559,167
– 91 күннен көп, бірақ 180 күннен аз мерзімге мерзімі кешіктірілген	–	–	6,004,521	–	6,004,521
– 181 күннен көп, бірақ 1 жылдан аз мерзімге мерзімі кешіктірілген	–	–	4,374,881	–	4,374,881
– 1 жылдан көп мерзімге кешіктірілген	–	–	30,644,614	–	30,644,614
	366,463,235	29,584,395	105,511,752	23,627	501,583,009
Залалдарға арналған бағалау резерві	(3,057,317)	(3,955,479)	(37,097,795)	(8,207)	(44,118,798)
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек жиыны	363,405,918	25,628,916	68,413,957	15,420	457,464,211

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Жалпы баланстық құнның өзгеруін талдау

2024 жылы лизингтік мәмілелерді қаржыландырудың өсуі портфельдің жалпы баланстық құнының жалпы сомасы 207,893,160 мың теңгеге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 140,575,098 мың теңге) ұлғаюына және портфель бойынша залалдарға арналған бағалау резервінің 6,477,294 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,847,904 мың теңге) мөлшерінде тиісті ұлғаюына әкелді.

3-кезеңде қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешектің 10,697,356 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 5,445,608 мың теңге) мөлшерінде өтелуі күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің 2,527,650 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 2,004,089 мың теңге) мөлшерінде азаюына әкелді.

Қаржылық жалгерлік бойынша 96,433,957 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан 62,430,047 мың теңге) мөлшерінде дебиторлық берешектің 3-кезеңге аударылуы күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің 9,575,821 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 7,112,847 мың теңге) мөлшерінде ұлғаюына әкелді.

Қаржылық жалгерлік бойынша 20,826,796 мың теңге мөлшерінде (2023 жылғы 31 желтоқсан: 12,060,094 мың теңге) дебиторлық берешектің 3-кезеңнен 2-кезеңге аударылуы күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің 1,401,140 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,489,955 мың теңге) мөлшерінде азаюына әкелді.

Қаржылық жалгерлік бойынша 72,688,740 мың теңге мөлшерінде аудару (2023 жылғы 31 желтоқсан: 49,009,423 мың теңге) дебиторлық берешектің 1-кезеңнен 2-кезеңге аударылуы күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің 2,142,530 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 2,291,324 мың теңге) мөлшерінде ұлғаюына әкелді.

Келесі кестеде 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, қамтамасыз ету түрлері бойынша, Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекке (залалдарға арналған бағалау резервін шегергенде) қатысты қамтамасыз ету, жалға алынған активтер және кредит сапасын арттырудың басқа да құралдары туралы ақпарат берілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан			2023 жылғы 31 желтоқсан		
	Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешектің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті кезең ішінде бағаланған қамтамасыз ету үшін	Қамтамасыз етудің әділ құны – қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекті беру күніндегі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін	Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешектің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны – қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекті беру күніндегі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін	Қамтамасыз етудің әділ құны – қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекті беру күніндегі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін
3-кезең (Кредиттік–құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар)						
Банк кепілдіктері және заңды тұлғалардан (берілген кредиттік рейтингі жоқ) алынған кепілгерліктер)	90,354	–	90,354	265,608	–	265,608
Көлік құралдары	94,051,673	94,051,029	644	53,396,634	53,350,433	46,201
Жабдықтар	1,749,866	1,749,866	–	6,959,977	6,959,977	–
Жылжымайтын мүлік	16,830,713	16,370,304	460,409	2,603,256	373,170	2,230,086
Жер телімдері	198,817	–	198,817	381,976	–	381,976
Өзге қамтамасыз ету	1,679,218	121,413	1,557,805	4,376,543	1,906,667	2,469,876
Қамтамасыз етусіз және сапаны арттырудың басқа да құралдарынсыз	111,857	–	–	429,963	–	–
Барлығы 3-кезең СКҚК-активтер	114,712,498	112,292,612	2,308,029	68,413,957	62,590,247	5,393,747
Көлік құралдары	44,165	44,165	–	15,420	15,420	–
Барлық СКҚК-активтер	44,165	44,165	–	15,420	15,420	–
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек жиыны	114,756,663	112,336,777	2,308,029	68,429,377	62,605,667	5,393,747

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

10. Өзге активтер

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша басқа активтер келесі позицияларды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы қорлар	4,041,870	4,085,980
Берілген аванстар	4,039,951	6,411,765
Басқалары	2,453,994	1,692,786
Басқа қаржылық емес активтер	10,535,815	12,190,531

Босалқы қорлар

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша босалқы қорлар келесі позицияларды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Қаржылық жалгерлікке арналған жабдықтар	3,347,859	3,434,581
Басқа материалдар	1,091,011	1,068,332
Меншікке айналдырылған кепіл мүлкі	—	10,622
	4,438,870	4,513,535
Құнсыздануға арналған мүлік	(397,000)	(427,555)
Босалқы қорлар	4,041,870	4,085,980

2024 және 2023 жылдар ішінде қарыз алушылардың берешегін өтеу ретінде алынған түрлі активтер Топтың меншігіне өтті. Топ бұл мүлікті қаржылық жалгерлік шарттары бойынша беруді жоспарлап отыр.

Берілген аванстар

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген аванстар келесі позицияларды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Ауыл шаруашылығы техникасы үшін берілген аванстар	4,004,431	6,371,174
Жабдықтар үшін берілген аванстар	10,770	10,770
Басқа да берілген аванстар	36,033	41,104
	4,051,234	6,423,048
Құнсыздануға арналған резерв	(11,283)	(11,283)
Берілген аванстар	4,039,951	6,411,765

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, аванстар кейін қаржылық жалға беру үшін, ауыл шаруашылығы техникасын, жабдықтарын және ірі қара мал жеткізуге төленетін алдын ала төлемді білдіреді.

Басқа қаржылық активтер келесі позицияларды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Дебиторлық берешек:		
«ҚазАгроӨнім АҚ-нан дебиторлық берешек»	8,583,317	8,604,856
Бөліп төлеу арқылы сатып алу-сату шарттары бойынша дебиторлық берешек	5,349,448	5,506,686
Басқа дебиторлық берешек	6,159,368	5,785,409
	20,092,133	19,896,951
ККЗ арналған резервті шегергенде	(15,505,937)	(13,813,350)
Басқа да қаржылық активтер	4,586,196	6,083,601

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 5,028,679 мың теңге сомасындағы басқа қаржылық активтер 2-кезеңге жатады, 15,063,454 мың теңге сомасындағы басқа қаржылық активтер 3-кезеңге жатады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 5,031,721 мың теңге сомасындағы басқа қаржылық активтер 2-кезеңге жатады, 14,865,230 мың теңге сомасындағы басқа қаржылық активтер 3-кезеңге жатады).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Төменде 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы дебиторлық берешек бойынша ККЗ арналған резервтің салыстыруы берілген:

	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2024 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған бағалау резерві	447,434	13,365,916	13,813,350
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	1,580	–	1,580
Жыл ішінде резервті қалпына келтіру	(28,045)	–	(28,045)
Бір Кезеңнен екіншісіне аудару нәтижесінде бір жылдағы ККЗ-ғы өзгерістер және бастапқы деректердің өзгерістері	22,394	1,831,372	1,853,766
Соманы есептен шығару	–	(134,714)	(134,714)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	443,363	15,062,574	15,505,937

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы дебиторлық берешек бойынша ККЗ арналған резервтің салыстыруы берілген:

	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған бағалау резерві	392,032	13,636,175	14,028,207
Біріктіру нәтижесінде танылды	12,303	–	12,303
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	(22,731)	(5,329)	(28,060)
Жыл ішінде резервті қалпына келтіру	–	–	–
3-кезеңге аударымдар	(5,533)	5,533	–
Бір Кезеңнен екіншісіне аудару нәтижесінде бір жылдағы ККЗ-ғы өзгерістер және бастапқы деректердің өзгерістері	–	(181,055)	(181,055)
Соманы есептен шығару	–	(2,003,439)	(2,003,439)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	447,434	13,365,916	13,813,350

Келесі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге активтердің сапасы туралы ақпарат берілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсанға			Жиыны
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	
Өзге активтер				
- кешіктірілмеген	–	2,002,416	–	2,002,416
- 1 жылдан көп мерзімге кешіктірілген	–	411,437	15,063,454	15,474,891
	–	2,413,853	15,063,454	17,477,307
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	–	(443,363)	(15,062,574)	(15,505,937)
	–	1,970,490	880	1,971,370

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ

ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

	2023 жылғы 31 желтоқсанға			Жиыны
	1-кезең 12-айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалдар	
Өзге активтер				
- кешіктірілмеген	–	2,020,112	–	2,020,112
- 181 күннен артық және 360 күннен аз мерзімге кешіктірілген	–	19,589	–	19,589
- 1 жылдан көп мерзімге кешіктірілген	–	377,194	14,865,230	15,242,424
	–	2,416,895	14,865,230	17,282,125
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	–	(447,434)	(13,365,916)	(13,813,350)
	–	1,969,461	1,499,314	3,468,775

Өзге қаржылық активтердің құрамына пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша ескерілетін, 30 күннен аз мерзімге кешіктірілген 2,614,826 мың теңге мөлшерінде дебиторлық берешек енгізілді (2023 жылғы 31 желтоқсан: 2,614,826 мың теңге, мерзімі кешіктірілмеген).

11. Акционер алдындағы берешек

	Өтеу күні	Бір жылдағы номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	Валюта	2024 жылғы	2023 жылғы
				31 желтоқсан	31 желтоқсан
№26 келісім бойынша қарыз	2041 жылғы 10 ақпан	1.02%	Тенге	18,141,783	16,881,537
№32 келісім бойынша қарыз	2032 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	12,066,785	13,197,512
№25 келісім бойынша қарыз	2041 жылғы 10 ақпан	1.02%	Тенге	13,367,595	12,423,531
№101 келісім бойынша қарыз	2033 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	9,490,406	10,256,549
№135 келісім бойынша қарыз	2032 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	6,491,267	7,098,813
№136 келісім бойынша қарыз	2032 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	6,491,267	7,098,813
№20 келісім бойынша қарыз	2034 жылғы 31 қаңтар	1.00%	Тенге	5,431,133	5,812,653
№43 келісім бойынша қарыз	2034 жылғы 21 маусым	0.28%	Тенге	4,021,183	4,211,853
№76 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	2,690,594	5,216,488
№85 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	2,036,834	3,942,714
№122 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	2,022,904	3,917,510
№34 келісім бойынша қарыз	2034 жылғы 28 қыркүйек	1.00%	Тенге	2,311,862	2,480,009
2018 жылғы 3 шілдедегі цессия шарты бойынша берешек	2024 жылғы 20 желтоқсан	5.00%	Тенге	–	758,401
2018 жылғы 3 шілдедегі борышты беру туралы шарт бойынша берешек	2024 жылғы 9 желтоқсан	3.00%	Тенге	–	220,160
				84,563,613	93,516,543

2024 жыл ішінде Топ Акционерден қаражат тартқан емес.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ Акционер алдындағы берешек бойынша шектеу ковенанттарын сақтауға байланысты талаптарды орындады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

12. Үкімет алдындағы берешек

2024 жыл ішінде Топ Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен жылдық 0.01% номиналды пайыздық мөлшерлемен және 2024 жылғы 15 желтоқсанда және 2025 жылғы 30 қарашада өтеу мерзімімен жалпы сомасы 140,000,000 мың теңгеге бес транш қарыз алды. Қарыз кәсіпорындарды көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізу кезінде қолдауға бағытталған «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы аясында алынды. Алынған ақшалай қаражат «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-на жалпы сомасы 52,177,500 мың теңгеге және «Банк ЦентрКредит» АҚ-на жалпы сомасы 4,000,000 мың теңгеге (7-ескертіме) жоғарыда көрсетілген бағдарламада көзделген одан әрі нысаналы мақсат талаптарында, сондай-ақ тікелей клиенттерге жалпы сомасы 83,822,500 мың теңгеге (8-ескерту) бағытталған.

Алынған қарыздарды бастапқы тану кезінде 19,955,981 мың теңге мөлшеріндегі дисконт 2024 жыл ішінде оны ішінара пайдалана отырып, мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме ретінде көрсетілді. 12,582,304 мың теңге сомасындағы дисконттың амортизациясы Қазақстан Республикасының Үкіметі алдындағы берешек бойынша пайыздық шығыстар құрамында көрсетілді. Топ шартта көзделген ақшалай қаражаттың болашақ ағындарын дисконттау жолымен бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын бағалау үшін жылдық 12.89% - 14.10% диапазонындағы есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2023 жыл ішінде Топ Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен жылдық 0.01% номиналды пайыздық мөлшерлемен және 2023 жылғы 15 желтоқсанда және 2024 жылғы 30 қарашада өтеу мерзімімен жалпы сомасы 140,000,000 мың теңгеге екі тең транш қарыз алды. Қарыз кәсіпорындарды көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізу кезінде қолдауға бағытталған «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы аясында алынды. Алынған ақшалай қаражат «Қазақстан Халық Банкі» АҚ мен «Банк ЦентрКредит» АҚ-на жалпы сомасы 60,861,311 мың теңге (7-ескертіме) жоғарыда көрсетілген бағдарламада көзделген одан әрі нысаналы мақсат талаптарында, сондай-ақ тікелей клиенттерге жалпы сомасы 79,138,689 мың теңгеге (8-ескертіме) жіберілді.

Алынған қарыздарды бастапқы тану кезінде 27,620,548 мың теңге мөлшеріндегі дисконт 2023 жыл ішінде оны ішінара пайдалана отырып, мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме ретінде көрсетілді. 18,016,573 мың теңге сомасындағы дисконттың амортизациясы Қазақстан Республикасының Үкіметі алдындағы берешек бойынша пайыздық шығыстар құрамында көрсетілді. Топ шартта көзделген ақшалай қаражаттардың болашақ ағындарын дисконттау жолымен бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын бағалау үшін жылдық 17.71% - дан 18.25% - ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2023 жылғы 29 қарашада Топ 2023 жылғы 15 желтоқсанға дейін алынған 20,000,000 мың теңге мөлшерінде бірінші транштың бір бөлігі үшін мерзімді ұзарту туралы қосымша келісім жасасты. Ұзарту мерзімі 2024 жылдың 30 қарашасына дейін болды. Бастапқы өтеу мерзімін ұзарту нәтижесінде Топ мемлекеттік субсидия бойынша қосымша міндеттеме ретінде көрсете отырып, 3,061,822 мың теңге сомасындағы қосымша дисконтты мойындады. Қарыздың әділ құнын бағалау үшін оны өзгерту кезінде Топ жылдық 17.98% есептік нарықтық мөлшерлемені қолданды. 70,000,000 мың теңге мөлшерінде алынған екінші траншты өтеу мерзімі - 2024 жылғы 30 қараша өзгеріссіз қалды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған қарыздардың баланстық құны 5,208 мың теңге сомасында есептелген пайыздарды қоса алғанда, 62,631,531 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 6,594 мың теңге сомасында есептелген пайыздарды қоса алғанда, 77,340,798 мың теңге).

13. Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек

	Өтеу жылдары	Жылына номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	Валюта	2024 жылғы	2023 жылғы
				31 желтоқсан	31 желтоқсан
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан алынған қарыздар	2024-2033 жылдар	0.01%	Тенге	168,265,309	187,590,651
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан алынған қарыздар	2027-2029 жылдар	1.00%	Тенге	1,330,027	933,695
				169,595,336	188,524,346

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

2024 жыл ішінде Топ түпкілікті қарыз алушыларға (Атырау облысының ауылдық елді мекендерінде кәсіпкерлікті дамыту) кредиттер беру мақсатында 480,000 мың теңге сомасын алды. Сыйақы мөлшерлемесі - жылдық 1%, өтеу мерзімі 2029 жылы. Алынған осы қарыз бойынша Топ қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте тиісті кезеңдерде ішінара пайдаланылған мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме ретінде бастапқы тану кезінде 203,740 мың теңге мөлшерінде дисконтты мойындады (18-ескерпне). Топ шартта көзделген ақшалай қаражаттың болашақ ағындарын дисконттау жолымен бастапқы тану кезінде жоғарыда көрсетілген қарыздың әділ құнын бағалау үшін жылдық 13.44% мөлшерінде есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолданды.

2023 жыл ішінде Топ 1,500,000 мың теңге соманы алды. Бұл сомадан 1,000,000 мың теңге түпкілікті қарыз алушыларға кредит беру мақсатында тартылды (түпкілікті қарыз алушыларға кредит беру, оның ішінде Атырау облысының стартап-жобаларына кредит беру арқылы ауылдық елді мекендердегі шағын және орта бизнесті қолдау). Сыйақы мөлшерлемесі - жылдық 1%, өтеу мерзімі 2028 жылы. Қалған 500,000 мың теңге Ұлытау облысының агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне жаңа ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарын сатып алуға кредит беру мақсатында тартылды. Сыйақы мөлшерлемесі - жылдық 0.01%, өтеу мерзімі 2033 жылы. Алынған барлық қарыздар бойынша Топ қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте тиісті кезеңдерде ішінара пайдаланылған мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме ретінде бастапқы танылған кезде 823,769 мың теңге мөлшерінде дисконтты мойындады (18-ескерпне). Шарттарда көзделген ақшалай қаражаттың болашақ ағындарын дисконттау жолымен бастапқы тану кезінде жоғарыда көрсетілген қарыздардың әділ құнын бағалау үшін жылдық 14.74% – 15.56% есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ кредиторлармен жасалған келісімдердің шектеу келісімдерін сақтауға байланысты талаптарды орындады.

14. Кредиттік ұйымдардың қаражаттары

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиттік ұйымдардың қаражатына мыналар кіреді:

		Жылына номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	Өтеу мерзімі	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ					
28.12.2023 жылғы					
ДБЗ № KD 02–22–51–02	Теңге	17.75%	2029 жыл	30,078,923	35,953,102
02.12.2022 жылғы					
ДБЗ № KD 02–22–51–01	Теңге	18.00%	2027 жыл	24,312,000	32,432,000
05.10.2023 жылғы					
ДБЗ № KD 02-19-16-26	Теңге	18.00%	2024 жыл	–	10,440,000
2020-2021жж. ДБЗ № KD 02-19-16					
02/ДБЗ № KD 02-19-16-25	Теңге	12.00%	2025 жыл	6,548,053	17,109,404
АО «Ситибанк Казахстан»					
2024 жылы алынған транштар	Теңге	15.72-16.70%	2025 жыл	12,105,423	–
2023 жылы алынған транштар	Теңге	17.70–18.46%	2024 жыл	–	12,117,720
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ					
01.11.2023 жылғы №9-ДЗ	Теңге	0.35%	2038 жыл	3,594,913	3,205,442
13.08.2022 жылғы № 5-ДЗ	Теңге	0.35%	2038 жыл	6,040,911	3,325,877
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары				82,680,223	114,583,545

2024 жыл ішінде Топтың айналым қаражатын толықтыруға «Ситибанк Қазақстан» АҚ-нан 12,100,000 мың теңге сомасында қарыз қаражаты тартылды, мерзімі 1 жылға дейін және номиналды сыйақы мөлшерлемесі жылдық 15.72% -16.70%.

2024 жыл ішінде Топ кредиттік ұйымдардың қарыз қаражаты бойынша 26,083,333 мың теңге (2023 жыл ішінде: 24,244,000 мың теңге) мөлшерінде негізгі борышты жоспарлы өтеуді жүргізді.

2023 жылғы 28 желтоқсанда Топтың айналым қаражаттарын толықтыруға «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-нан 6 жыл мерзімге және жылдық 17.75% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен 35,900,000 мың теңге сомасында қарыз қаражаты тартылды.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен*

2023 жыл ішінде Топ айналым капиталын толықтыру мақсатында «Ситибанк Қазақстан» АҚ-нан 1 жыл мерзімге және жылдық 17.70-18.46% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен жалпы сомасы 20,067,000 мың теңгеге қарыз қаражатын тартты.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 2 қыркүйектегі № 604 қаулысымен айқындалған тәртіппен және талаптарда қоршаған ортаны жақсартуға бағытталған өңдеу өнеркәсібі мен агроөнеркәсіптік саладағы жобаларды қаржыландыру шеңберінде «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен мынадай келісімдерге қол қойылды.

2022 жылғы 13 тамызда №5-ЖЗ қарыз шартына қол қойылды. Қарыздың жалпы сомасы - 30,000,000 мың теңге, қарыз мерзімі - 2042 жылғы 7 тамызға дейін, сыйақының номиналды мөлшерлемесі - жылдық 0.35%, бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын есептеу үшін қолданылған нарықтық мөлшерлемелер жылдық 13.8% - дан 14.19% - ға дейін қалдырды. Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша қарыз алудан түскен пайда мемлекеттік субсидия ретінде танылды, ол қарызды тану күніне 27,097,318 мың теңгені құрады.

Үкіметтің 2021 жылғы 2 қыркүйектегі № 604 Қаулысына өзгерістер енгізілуіне байланысты, 2024 жылғы қаңтарда Топ «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен 2022 жылғы 13 тамыздағы № 5 – ЖЗ шартына қарыз шартының қолданылу мерзімін 2038 жылға дейін қысқарту бөлігінде (бұрын қолданылу мерзімі-2042 жылға дейін болған) қосымша келісім жасасты. Шарт талаптарының елеулі өзгеруіне байланысты, алдыңғысы тоқтатылды деп танылды, жаңа талаптармен қарыз әділ құны бойынша танылды. Бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын есептеу үшін нарықтық мөлшерлеме жылдық 14.55%-ды құрады. Дисконт мөлшерінің төмендеуі және төмен мөлшерлеме бойынша қарыз алудан түскен пайда 2,074,623 мың теңгені құрады және бұрын танылған мемлекеттік субсидияны түзетуге енгізілді (18-ескертілме).

2023 жылғы 1 қарашада «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен №9-ЖЗ қарыз шартына қол қойылды. Қарыздың жалпы сомасы – 20,000,000 мың теңге, қарыз мерзімі - 2038 жылғы 25 қазанға дейін, номиналды сыйақы мөлшерлемесі - жылдық 0,35%, бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын есептеу үшін қолданылған нарықтық мөлшерлеме жылдық 14.25% құрады. Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша қарыз алудан түскен пайда мемлекеттік субсидия ретінде танылды, ол қарызды тану күніне 16,846,775 мың теңгені құрады (18-ескертілме).

Қарыздардың нысаналы мақсаты - кейіннен қаржы лизингіне беру үшін отандық өндірістің өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасын сатып алуды қаржыландыру.

Топ «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ қарыздарын бастапқы тану күндеріне нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді айқындау үшін, мынадай жорамалдарды пайдаланды:

- тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемелер Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі шығарған ұзақ мерзімді облигациялардың кірістілігі негізінде айқындалды;
- Топтың кредиттік тәуекел үшін сыйлықақысы.

Шектеуші қаржылық талаптар

Кредиттік ұйымдардың қарыз шарттарының талаптарына сәйкес Топ дауыс беретін акцияларының жүз пайызы тікелей немесе жанама түрде ұлттық басқарушы холдингке тиесілі ұйымдар үшін ҚРҰБ белгілеген пруденциалдық нормативтерді қоса алғанда, белгілі бір қаржылық коэффициенттерді сақтауға міндетті. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ кредиторлармен жасалған шарттар бойынша шектеуші қаржылық талаптарды орындау жөніндегі талаптарды сақтайды.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ**

мың теңгемен

15. Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар

Теңгемен деноминацияланған шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар келесі поэияларды қамтиды:

			Бір жылдағы пайыздық мөлшерле- ме, %	Номиналды құн		Баланстық құн	
	Орналасытуру күні	Өтеу күні		2024 жылғы	2023 жылғы	2024 жылғы	2023 жылғы
				31 желтоқсан	31 желтоқсан	31 желтоқсан	31 желтоқсан
Тұрақты кірісті облигациялар (KZ2C000013001, AGKKpp6)	2024 жылғы 26 желтоқсан	2026 жылғы 26 наурыз	15.50%	100,000,000		100,172,222	–
Тұрақты кірісті облигациялар (KZ2C000011302, AGKKpp1)	2024 жылғы 16 мамыр	2025 жылғы 16 мамыр	15.00%	100,000,000		100,000,000	–
Тұрақты кірісті облигациялар (KZ2C000012615, AGKKpp5)	2024 жылғы 28 қараша	2026 жылғы 28 наурыз	15.00%	100,000,000		100,000,000	–
Купондық міндеттемелер шығарылымы	2024 жылғы 22 шілде	2031 жылғы 22 шілде	15.75%	100,000,000		99,971,539	–
Тұрақты кірісті облигациялар (KZ2C000011344, AGKKpp2)	2024 жылғы 23 мамыр	2029 жылғы 23 мамыр	13.96%	50,000,000		50,717,389	–
	2022 жылғы 28 шілде	2029 жылғы 28 шілде	16.85%	50,000,000	50,000,000	52,635,248	52,514,871
Купондық міндеттемелер шығарылымы	2024 жылғы 23 мамыр	2029 жылғы 23 мамыр	13.96%	50,000,000		50,420,528	–
Тұрақты кірісті облигациялар (KZ2C000011435, AGKKpp3)	2024 жылғы 21 маусым	2025 жылғы 21 маусым	15.00%	50,000,000		50,000,000	–
	2021 жылғы 20 тамыз	2028 жылғы 20 тамыз	11.90%	40,000,000	40,000,000	41,618,434	41,594,821
Тұрақты кірісті облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 1-ші шығарылымы)	2019 жылғы 10 қазан	2026 жылғы 10 қазан	10.75%	39,475,017	39,475,017	40,417,043	40,413,755
Тұрақты кірісті облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 6-ші шығарылымы)	2021 жылғы 30 маусым	2031 жылғы 10 желтоқсан	15.00%	35,000,000	35,000,000	39,978,870	39,817,201
Тұрақты кірісті облигациялар (KZ2C000011823, AGKKpp4)	2024 жылғы 10 қыркүйек	2025 жылғы 10 қыркүйек	15.00%	35,000,000		35,000,000	–
Тұрақты кірісті облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 2-ші шығарылымы)	2020 жылғы 26 тамыз	2030 жылғы 26 тамыз	10.75%	30,496,202	30,496,202	31,582,572	31,582,622
Тұрақты кірісті облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 9-шы шығарылымы)	2021 жылғы 21 желтоқсан	2031 жылғы 21 желтоқсан	11.50%	30,000,000	30,000,000	30,095,833	31,820,833
Тұрақты кірісті облигациялар (KZ2C000011435, AGKKpp3 транш2)	2024 жылғы 30 шілде	2025 жылғы 21 маусым	15.00%	29,533,580		29,533,580	–
	2021 жылғы 21 желтоқсан	2031 жылғы 21 желтоқсан	11.50%	25,000,000	25,000,000	25,079,216	25,079,159
Тұрақты кірісті облигациялар (3-ші облигациялық бағдарламаның 2-ші шығарылымы)	2023 жылғы 12 шілде	2030 жылғы 12 шілде	19.25%	20,000,000	20,000,000	21,755,843	21,774,763
Купондық міндеттемелер шығарылымы	2024 жылғы 30 қаңтар	2028 жылғы 30 қаңтар	15.75%	15,000,000		15,987,857	–
Купондық міндеттемелер шығарылымы)	2022 жылғы 27 маусым	2025 жылғы 30 сәуір	13.00%	15,000,000	15,000,000	14,911,594	15,550,084
Купондық міндеттемелер шығарылымы	2024 жылғы 30 қаңтар	2028 жылғы 30 қаңтар	15.75%	10,000,000		10,658,571	–
	2022 жылғы 28 қараша	2025 жылғы 30 сәуір	14.50%	10,000,000	10,000,000	10,132,480	10,131,260
Тұрақты кірісті облигациялар (3-ші облигациялық бағдарламаның 4-ші шығарылымы)	2021 жылғы 27 мамыр	2026 жылғы 27 мамыр	11.50%	9,350,000	9,350,000	9,451,552	9,451,552

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ**

мың теңгемен

			Бір жылдағы пайыздық мөлшерле- ме, %	Номиналды құн		Баланстық құн	
	Орналас- тыру күні	Өтеу күні		2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Тұрақты кірісті облигациялар (1-ші облигациялық бағдарламаның 1-ші шығарылымы), бизнесті біріктіру нәтижесінде танылған	2014 жылғы 30 желтоқсан	2026 жылғы 30 наурыз	10.07%	5,189,000	5,189,000	5,189,000	5,450,266
Тұрақты кірісті облигациялар (3-ші облигациялық бағдарламаның 2-ші шығарылымы)	2016 жылғы 22 желтоқсан	2026 жылғы 22 маусым	14.00%	5,000,000	5,000,000	5,017,146	5,366,910
Тұрақты кірісті облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 7-шы шығарылымы)	2021 жылғы 27 қазан	2031 жылғы 27 қазан	7.10%	5,000,000	5,000,000	4,006,926	3,909,282
Тұрақты кірісті облигациялар (1-ші облигациялық бағдарламаның 2-ші шығарылымы), признанные в результате объединения бизнеса	2015 жылғы 21 қазан	2026 жылғы 21 қазан	10.07%	2,300,000	2,300,000	2,345,035	2,345,035
Тұрақты кірісті облигациялар (2-ші облигациялық бағдарламаның 3-ші шығарылымы)	2019 жылғы 24 желтоқсан	2024 жылғы 24 желтоқсан	12.00%	—	19,983,000	—	19,789,366
Тұрақты кірісті облигациялар (2-ші облигациялық бағдарламаның 4-ші шығарылымы)	2020 жылғы 17 маусым	2024 жылғы 24 желтоқсан	12.00%	—	20,000,000	—	19,868,067
	2015 жылғы 12 маусым	2024 жылғы 12 маусым	8.50%	—	3,950,000	—	3,965,897
Тұрақты кірісті облигациялар				961,343,799	365,743,219	976,678,478	380,425,744

2024 жыл ішінде Топ жалпы номиналды сомасы 639,533,580 мың теңгеге облигация шығарды:

- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2025 жылғы 16 мамырға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 100,000,000 мың теңге (KZ2C00011302) қамтамасыз етілмейтін коммерциялық облигациялар. Облигацияларлы шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуге қаржыландыру үшін пайдаланылды.
- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2025 жылғы 21 маусымға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 50,000,000 мың теңге (KZ2C00011435) қамтамасыз етілмейтін коммерциялық облигациялар. Облигацияларды шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуге қаржыландыру үшін пайдаланылды.
- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2025 жылғы 21 маусымға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 29,533,580 мың теңге (KZ2C00011435, 2-ші транш) қамтамасыз етілмейтін коммерциялық облигациялар. Облигация шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуге қаржыландыру үшін пайдаланылды.
- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2025 жылғы 10 қыркүйекке дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 35,000,000 мың теңге (KZ2C000011823) қамтамасыз етілмейтін коммерциялық облигациялар. Облигациялар шығарудан түскен қаражат айналым қаражатын толықтыру үшін агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін қаржыландыруға жұмсалды.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен*

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2019 жылғы 24 желтоқсандағы №457 бұйрығымен бекітілген Облигациялар бойынша купондық сыйақыны субсидиялау қағидаларына сәйкес, жоғарыда көрсетілген облигациялар шығарылымдары бойынша купондық сыйақы Үкіметтің 2024 жылғы 11 мамырдағы №363 қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің резервінен алынған қаражат есебінен 100% мөлшерде субсидияланады. Субсидиялардың жалпы сомасы 31,698,311 мың теңгені құрайды: 15,000,000 мың теңге AGKKpp1 купондық облигациялары бойынша, 11,448,311 мың теңге AGKKpp1, 11,448,311 тыс. теңге по купонным облигациям AGKKpp3 купондық облигациялары бойынша және 5,250,000 мың теңге AGKKpp4 купондық облигациялары бойынша. Бұл ретте, субсидиялау белгілі бір талаптар сақталған кезде жүзеге асырылады, атап айтқанда, Топ қарыз алушыларға қарыз шарттарын жасасу жолымен шығарылған облигациялар есебінен қаржыландыру бойынша жеңілдікті сыйақы мөлшерлемесі бойынша кредит беруді жүргізеді. Бұл ретте, бұл облигациялар есебінен 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап жасалған қарыз шарттары бойынша көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуге бұрын берілген кредиттік қаражатты алмастыруға жол беріледі. Кредиттік серіктестіктерді, екінші деңгейдегі банктерді, әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорацияларды, өңірлік инвестициялық орталықтарды және микроқаржы ұйымдарын және түпкілікті қарыз алушыларды қоспағанда, қарыз алушылар үшін шығарылған облигациялар есебінен қаржыландыру бойынша жеңілдікті сыйақы мөлшерлемесі - жылдық 5.00% аспайды, кредиттік серіктестіктер, екінші деңгейдегі банктер, әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялар, өңірлік инвестициялық орталықтар үшін - жылдық 3.00% - дан аспайды.

- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2026 жылғы 28 наурызға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 100,000,000 мың теңге (KZ2C000012615) қамтамасыз етілмейтін коммерциялық облигациялар. Облигацияларды шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін 2025 жылғы көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізу үшін ерте қаржыландыру үшін пайдаланылды.
- жылдық 15.50% купондық мөлшерлемен және 2026 жылғы 26 наурызға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 100,000,000 мың теңге (KZ2C000013001) қамтамасыз етілмейтін коммерциялық облигациялар. Облигацияларды шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін 2025 жылғы көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізу үшін ерте қаржыландыру үшін пайдаланылды.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2019 жылғы 24 желтоқсандағы №457 бұйрығымен бекітілген Облигациялар бойынша купондық сыйақыны субсидиялау қағидаларына сәйкес, жоғарыда көрсетілген облигациялар шығарылымдары бойынша купондық сыйақы Үкіметтің 2024 жылғы 11 мамырдағы №363 қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің резервінен алынған қаражат есебінен 1,759,768 мың теңге мөлшерінде 100% мөлшерде субсидияланады. 37,615,232 мың теңге сомасындағы купондық сыйақының қалған бөлігі 2025 жылға арналған республикалық бюджетте көзделген қаражат есебінен субсидияланады және Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есебінде Қазақстан Республикасы Үкіметінен дебиторлық берешектің құрамында көрсетіледі. Субсидиялардың жалпы сомасы 39,375,000 мың теңгені құрайды: 20,000,000 мың теңге AGKKpp5 купондық облигациялар бойынша және, тиісінше 19,375,000 мың теңге AGKKpp6 купондық облигациялар бойынша.

- жылдық 13.96% купондық мөлшерлемен және 5 жылдан кейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 50,000,000 мың теңге (KZ2C00011344) қамтамасыз етілмейтін купондық облигациялар. Облигацияларды шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешендегі жобаларды қаржыландыруға жұмсалды.
- жылдық 15.75% купондық мөлшерлемен және 2028 жылғы 30 қаңтарға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 15,000,000 мың теңге купондық облигациялар. Борышкерлік бағалы қағаздар одан әрі лизингке беру үшін ауыл шаруашылығы техникасын сатып алуды қаржыландыру үшін шығарылды.
- жылдық 15.75% купондық мөлшерлемен және 2028 жылғы 30 қаңтарға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 10,000,000 мың теңге купондық облигациялар. Борышкерлік бағалы қағаздар жалпы корпоративтік максаттар үшін шығарылды.
- жылдық 13.96% купондық мөлшерлемен және 2029 жылғы 23 мамырға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 50,000,000 мың теңге купондық облигациялар. Борышкерлік бағалы қағаздар кейіннен лизингке беру үшін шаруашылығыауыл шаруашылығы техникасын сатып алуды қаржыландыру үшін шығарылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

- жылдық 15.75% купондық мөлшерлемен және 2031 жылғы 22 шілдеге дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 100,000,000 мың теңге купондық облигациялар. Борышкерлік бағалы қағаздар кейіннен лизингке беру үшін отандық ауыл шаруашылығы техникасын сатып алуды қаржыландыру үшін шығарылды.

Облигациялардың айналыс мерзімінің аяқталуына байланысты, Топ келесі шығарылымдар бойынша өтеуді жүзеге асырды:

- 2024 жылғы 24 маусымда - KZ2C00003267 (КАFIb4) облигациялары сомасы 4,117,875 мың теңгеге, оның ішінде номиналды құны 3,950,000 мың теңге және купондық сыйақысы 167,875 мың теңге;
- 2024 жылғы 25 желтоқсанда - KZ2C00006385 (КАFIb9) облигациялары сомасы 21,181,980 мың теңге, оның ішінде номиналды құны 19,983,000 мың теңге және купондық сыйақысы 1,198,980 мың теңге;
- 2024 жылғы 26 желтоқсанда - KZ2C00006781 (КАFIb10) облигациялары, сомасы 21,246,667 мың теңге, оның ішінде номиналды құны 20,000,000 мың теңге және купондық сыйақысы 1,246,667 мың теңге;

2023 жыл ішінде Топ 2030 жылғы 12 шілдеге дейін өтеу мерзімімен номиналды құны 20,000,000 мың теңге KZ2C00009843 (КАFIb13) купондық облигацияларын шығарды. Борышкерлік бағалы қағаздар жасалған қаржы лизингі шарттарына сәйкес егін жинау жұмыстарын қаржыландыру үшін шығарылды.

Қаржыландыру қажеттілігін жабу үшін 2023 жылғы 16 маусымда нарықтық инвесторлардың кең ауқымы арасында номиналды құны 9,832,756 мың теңге KZ2C00008514 (КАFIb12) облигацияларын қосымша орналастыру бойынша жұмыс жүргізілді.

Облигациялардың айналыс мерзімінің аяқталуына байланысты, Топ өтеуді жүзеге асырды:

- 2023 жылғы 24 қаңтарда - KZ2C00002749 (КАFIb3) облигациялары, сомасы 17,630,340 мың теңге, оның ішінде номиналды құны 16,952,250 мың теңге және купондық сыйақы 678,090 мың теңге;
- 2023 жылғы 21 ақпанда - KZ2C00002731 (АGKKb4) облигациялары, сомасы 10,425,000 мың теңге, оның ішінде номиналды құны 10,000,000 мың теңге және купондық сыйақы 425,000 мың теңге;
- 2023 жылғы 13 қарашада – KZ2c00003747 (КАFIb7) облигациялары, сомасы 12,720,000 мың теңге, оның ішінде номиналды құны 12,000,000 мың теңге және купондық сыйақы 720,000 мың теңге.

2024 жыл ішінде Топ жоғарыда аталған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша субсидияланған купондық сыйақының барлық сомасына алдын ала төлем жасады. Алдын ала төлемді есепке жатқызу тиісті шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша пайыздық шығыстарды тану шамасына қарай жүргізіледі. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алдын ала төлем 25,836,773 мың теңгені құрайды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша шектеуші шарттарды орындау жөніндегі талаптарды сақтайды.

16. Өзге міндеттемелер

Өзге қаржылық емес міндеттемелерге келесі позициялар кіреді:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Алынған аванстар	5,131,334	5,013,679
Қызметкерлерге сыйақыға есептелген шығындар	548,932	497,755
Төленетін басқа салықтар	230,169	190,002
Басқалары	752,018	654,767
Өзге қаржылық емес міндеттемелер	6,662,453	6,356,203

Алынған аванстар

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 5,131,334 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 5,013,679 мың теңге) сомасындағы алынған аванстар клиенттер қаржылық жалгерлік шарттарының талаптары бойынша сатып алынған, бірақ әлі жалға алушыға берілмеген, қаржылық жалгерлікке арналған мүлік үшін жасаған алдын ала төлем, ондай-ақ қаржылық жалгерлік шарттары бойынша алдын ала төленген төлемдер және басқа да алынған аванстар болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Өзге қаржылық міндеттемелерге келесі позициялар кіреді:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Клиенттерге инвестициялық субсидиялар	1,888,444	—
Шартты міндеттемелер бойынша ККЗ арналған резерв (23-ескертілме)	1,635,507	2,149,547
Болашақ кезеңдердің пайыздық кірістері	1,607,057	1,521,644
Өнім берушілердің алдындағы кредиторлық берешек	1,592,951	5,793,364
Жастарға микрокредит беру	891,218	3,502,034
Клиенттерге қайтаруға арналған субсидиялар	550,114	179,780
Ауылдық ипотека	70,276	196,501
Цессия шарттары бойынша берешек	62,329	20,385
БҰҰ-нан алынған қарыздар	—	6,883
Өзге қаржылық міндеттемелер	8,297,896	13,370,138

Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек негізінен кейіннен қаржылық жалға беру үшін өнім берушілер алдындағы Топтың келесідей ұсынылған мүлік үшін берешегін қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Ауыл шаруашылығы техникасы	505,515	3,295,074
Жабдықтар	365,798	1,674,452
Ірі қара мал	828	761
Басқалары	720,810	823,077
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	1,592,951	5,793,364

17. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мынадай позицияларды қамтиды:

	2024 жыл	2023 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(18,295,588)	(4,673,188)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу/(шығыстар) - уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және азаюы	8,809,189	(6,814,825)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	(9,486,399)	(11,488,013)

	2024 жыл	2023 жыл
Пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте танылған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы	8,809,189	(6,814,825)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығындағы өзгеріс	8,809,189	(6,814,825)

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша қысқа мерзімді активтері 134,115 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 2,270,712 мың теңге сомасындағы активтер). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелері 2,364,381 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: болған жоқ). Топ үшін корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі 2024 және 2023 жылдары 20.0% құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Корпоративті табыс салығының тиімді мөлшерлемесі пайдаға салынатын салықтың ресми мөлшерлемесінен өзгеше. Төменде ресми мөлшерлемес бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстармен салыстыру келтірілген:

	2024 жыл	2023 жыл
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі пайда	69,843,005	41,043,155
Корпоративтік табыс салығының ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми салық мөлшерлемесі бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығындар	(13,968,601)	(8,208,631)
Мемлекеттік бағалы қағаздардан салық салынбайтын кіріс	23,952	207,005
Шегерімге жатқызылмайтын модификация бойынша шығыстар	(70,762)	(5,968,800)
Шегерілмейтін кредиттік залалдар бойынша шығыстар	(4,994,037)	(3,471,106)
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бойынша салық салынбайтын пайыздық кіріс	11,077,675	6,822,955
Төлем көзінен ұсталған КТС бойынша шығыстар	(961,592)	(453,911)
Шегерімге жатқызылмайтын өзге де шығыстар	(593,034)	(415,525)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	(9,486,399)	(11,488,013)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысы мынадай позицияларды қамтиды:

	Уақыт айырмашылықтарының пайда болуы және азаюы			Уақыт айырмашылықтарының пайда болуы және азаюы		
	Пайда мен			Пайда мен		
	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл
Шегерілетін уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері	21,455,166	(8,060,302)	—	13,394,864	634,290	—
Клиенттерге берілген кредиттер	59,640	85,783	—	145,423	862,159	—
Банктерге берілген кредиттер	996,757	(81,581)	—	915,176	(104,620)	—
Өзге активтер	350,939	61,772	—	412,711	72,543	—
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	12,329,877	299,547	—	12,629,424	395,218	—
Мемлекеттік субсидиялар	612,455	(29,579)	—	582,876	118,597	—
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	89,371	62,089	—	151,460	411,754	—
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек						
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	35,894,205	(7,662,271)	—	28,231,934	2,389,941	—

Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері

Акционер алдындағы бершек	(24,300,202)	1,447,384	(53,951)	1,375,654	—	(21,477,164)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар, Үкімет алдындағы берешек	(18,422,108)	2,640,421	—	(15,781,687)	4,371,007	—
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(182,128)	(3,992)	—	(186,120)	166,089	—
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	(5,338,164)	(3,236,367)	—	(8,574,531)	506,498	—
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	(48,242,602)	847,446	(53,951)	(47,395,156)	6,419,248	—
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша таза активтер/(міндеттемелер)	(12,348,397)	(6,814,825)	(53,951)	(19,163,222)	8,809,189	—

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер тек есебінен актив пайдаланылуы мүмкін, болашақтағы салық салынатын пайданың қолжетімді болуы ықтималдығы бар көлемде ғана танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

18. Мемлекеттік субсидиялар

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Агробизнесі дамыту бағдарламасы шеңберінде мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан және Акционерден қарыз түрінде Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар	91,960,531	63,147,121
Қарыз алушыларға берілген қарыз бойынша негізгі борыш пен пайыздарды ішінара субсидиялау үшін Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінен алынған мемлекеттік субсидиялар	2,439,935	3,105,769
Мемлекеттік субсидиялар	94,400,466	66,252,890

Үкіметтен алынған мемлекеттік субсидиялар

Топ мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан тартылған қарыздар бойынша төмен пайыздық мөлшерлеме арқылы берілген пайданың сомасын мемлекеттік субсидиялар ретінде көрсетті.

	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	63,147,121	61,649,385
Қаржы министрлігінен қарыз түрінде Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар (12-ескертпе)	19,955,981	27,620,548
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздардың сыйақысы бойынша шығындарды өтеуге Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар (15-ескертпе)	89,615,311	—
Мемлекеттік субсидияны «Кең-Дала 2» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге-қарыз алушыларға кредит беру үшін пайдалану (8-ескертпе)	(26,770,262)	—
Мемлекеттік субсидияны «Кең-Дала 2» бағдарламасы шеңберінде банктерге кредит беру үшін пайдалану (7-ескертпе)	(5,992,000)	—
Мемлекеттік субсидияны «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде клиенттерге-қарыз алушыларға кредит беру үшін пайдалану (8-ескертпе) (өтелетін бөлігі)	(11,285,940)	(13,431,629)
Мемлекеттік субсидияны «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде банктерге кредит беру үшін пайдалану (7-ескертпе)	(4,630,496)	(6,765,769)
Мемлекеттік субсидияны шығарылған борышкерлік бағалы қағаздардың сыйақысы бойынша шығындарды өтеуге пайдалану (15-ескертпе)	(8,603,211)	—
Талаптарды өзгерту түрінде «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ қарыздары бойынша мемлекеттік субсидиялар (14-ескертпе)	(2,074,623)	—
Мемлекеттік субсидияны «Жұмыспен қамтудың 2020-2021 жылдарға арналған жол картасы» және Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде клиенттерге-қарыз алушыларға кредит беру үшін пайдалану (8-ескертпе)	(2,191,895)	(2,750,618)
Мемлекеттік субсидияны «Агробизнес» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде клиенттерге-қарыз алушыларға кредит беру үшін пайдалану (8-ескертпе)	(1,812,718)	—
Мемлекеттік субсидияны Нәтижелі жұмысты және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (бұдан әрі – «Іскер») шеңберінде клиенттерге-қарыз алушыларға кредит беру үшін пайдалану (8-ескертпе)	(1,162,301)	(4,210,928)
Жергілікті атқарушы органдардан қарыз түрінде Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар (13-ескертпе)	203,740	823,769
Кредиттік ұйымдардың қаражатынан алынған мемлекеттік субсидиялар (14-ескертпе)	—	16,846,775
Қаржы министрлігінен қарыздарды модификациялау түрінде Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар (12-ескертпе)	—	3,061,822
Мемлекеттік субсидияны «Агробизнес» бағдарламасы шеңберінде банктерге кредит беру үшін пайдалану (7-ескертпе)	(349,504)	—
Мемлекеттік субсидияны Холдингтен алынған қарыздар шеңберінде клиенттерге-қарыз алушыларға кредит беру үшін пайдалану (8-ескертпе)	(718)	(2,478,012)
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ қарыздары бойынша кезеңдегі амортизация	(1,027,148)	(354,661)
Кезеңдегі амортизация (22-ескертпе)	(15,060,806)	(16,863,561)
Мемлекеттік субсидиялар	91,960,531	63,147,121

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Қаржы министрлігінен қарыз түрінде Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар

Мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме бастапқы танылғаннан кейін, Топ пайда немесе залал құрамына мемлекеттік бағдарламалардың талаптарын орындағаннан кейін, қарыз алушыларға берілген жеңілдіеті талаптарда берешек сомасына сәйкес келетін соманы жатқызды (7, 8-ескертпелер). Топ кредиттер бойынша төмен сыйақы мөлшерлемесі арқылы түпкілікті қарыз алушыларға пайданы бөлу міндеттемесін көтереді.

2024 жыл ішінде пайда немесе залал құрамына ауыстырылған мемлекеттік субсидиялар (22-ескертпне) 69,256,640 мың теңгені құрады және «басқа кірістер/шығыстарға» енгізілген болатын (2023 жыл ішінде: 46,500,517 мың теңге). 11,704,982 мың теңге мөлшеріндегі қалған бөлігі пайда немесе залал туралы және басқа жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тиісті пайыздық шығыстарды азайту жолымен танылған болатын (2023 жыл ішінде: 354,661 мың теңге).

2023 жылы Топ «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ отандық өндірістің өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасының жеңілдетілген лизингі бағдарламасын қаржыландыру мақсатында, төмен сыйақы мөлшерлемесі (шарт бойынша пайыздық мөлшерлеме 0.35%) бойынша беруі нәтижесінде алынған 16,846,775 мың теңге мөлшеріндегі пайданы мемлекеттік субсидиялар ретінде таныды.

Пайдалар лизинг алушыларға жеңілдікті мөлшерлемелер бойынша олармен қаржы лизингі шарттарын жасасу жолымен берілетін болады. «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-нан алынған қарыздар бойынша субсидиялардың амортизациясы пайда немесе залал және басқа диынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тиісті пайыздық шығыстарды азайту жолымен танылады

2024 жылғы қаңтарда Топ қарыз шартының қолданылу мерзімін азайту бөлігінде қосымша келісім жасасты, соған байланысты, мемлекеттік субсидия мөлшері 2,074,623 мың теңге сомаға кеміді (14-ескертпне).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігімен бекітілген Облигациялар бойынша купондық сыйақыны субсидиялау қағидаларына сәйкес мойындалған шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақымен байланысты шығыстарды жабуға арналған Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидияға қатысты, Қоғамның 37,615,232 мың теңге мөлшерінде мемлекеттік субсидиялар бойынша дебиторлық берешегі бар.

Ауыл шаруашылығы министрлігінен алынған мемлекеттік субсидиялар

	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	3,105,769	3,173,708
Кезең үшін алынды	21,108,754	16,381,165
Ауыл шаруашылығы министрлігіне қайтарылды/ерекше талаптарды орындаған нақты қарыз алушыларға берілді	(9,235,989)	(6,606,995)
Ерекше талаптарды орындаған нақты қарыз алушылардың есептелген пайыздары бойынша берешекті есепке алу жолымен субсидияларды пайдалану	(12,538,599)	(9,842,109)
31 желтоқсанға	2,439,935	3,105,769

Ауыл шаруашылығы министрлігінен алынған мемлекеттік субсидиялар инвестициялық жобаларға және жаңа немесе бұрын пайдаланылған техника мен жабдықтарды сатып алуға кредит алған қарыз алушылардың негізгі борыш сомасы пен пайыздарын ішінара өтеу үшін пайдаланылады. Бұл субсидияларды алу үшін қарыз алушылар белгілі бір талаптарды орындауға тиіс.

19. Меншікті капитал

Акционерлік капитал

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қоғамның тіркелген және шығарылған жай акцияларының саны 427,059,079 дананы құрайды, олар толығымен Жалғыз акционермен төленген болып табылады.

2023 жылғы маусымда Акционердің 2023 жылғы 14 маусымдағы № 23/23 шешіміне сәйкес, 20,000,000 дана мөлшерінде қосымша шығару арқылы Топтың жарияланған жай акцияларының саны көбейтілген. Осылайша, 2023 жылғы шілдеде Қоғамның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 10 шілдедегі №7 шешіміне сәйкес, Топ Қазақстан Республикасы Ұлттық қорынан нысаналы трансферт есебінен кейіннен лизингке беру үшін ауыл шаруашылығы техникасын, жем-шөп дайындау техникасы мен мобильді суару жүйелерін сатып алуды қаржыландыру үшін Еншілес Компанияның жарғылық капиталын кейіннен ұлғайта отырып, Акционердің басымдықпен сатып алу құқығын сату жолымен бір жай акцияға 1 мың теңге орналастыру бағасы бойынша, жарияланған акциялардың шегінде 20,000,000 жай акцияны орналастырды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Резервтік капитал

2024 жыл ішінде Топ резервтік капиталды 8,864,130 мың теңгеге (2023 жыл ішінде: резервтік капиталдың ұлғаюы 5,858,144 мың теңгеге болды) ұлғайты. Топтың саясатына сәйкес, резервтік капитал болашақ залалдар мен басқа да күтпеген тәуекелдер мен жағдайларды қоса алғанда, жалпы тәуекелдерді жабу үшін қалыптастырылады. Резервтік капитал Акционердің шешімі негізінде бөлінуге жатады.

Дивидендтер

2024 жыл ішінде Жалғыз акционердің 2024 жылғы 30 мамырдағы шешіміне сәйкес, Топ 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға 20,691,012 мың теңге сомасына дивиденд жариялады немесе бір жай акцияға жылына 48.45 теңге. Дивидендтер 2024 жылғы 20 маусымда төленген болатын.

2023 жыл ішінде Жалғыз акционердің 2023 жылғы 31 мамырдағы шешіміне сәйкес, Топ 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 13,677,185 мың теңге сомасына дивиденд жариялады немесе бір жай акция үшін 33.60 теңге. Дивидендтер 2023 жылғы 31 шілдеде төленген болатын.

Төменде Қазақстан қор биржасының әдіснамасына сәйкес есептелген бір жай акцияның баланстық құны келтірілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Активтер	1,991,240,427	1,412,101,316
Материалдық емес активтерді шегергенде	(790,858)	(874,935)
Міндеттемелерді шегергенде	(1,500,726,291)	(961,252,774)
Таза активтер	489,723,278	449,973,607
Жай акциялардың саны, дана	427,059,079	427,059,079
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	1,146.73	1,053.66

20. Кредиттік залалдар бойынша шығындар

Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша ККЗ бойынша шығыстар келтірілген:

	Ескерт- не	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКК	Жиыны
Ақша қаражат және оның баламалары	6	6,597	—	—	—	6,597
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары		22	—	—	—	22
Банктерге берілген кредиттер	7	156,016	—	—	—	156,016
Клиенттерге берілген кредиттер	8	(14,411,219)	(3,747,073)	26,545,498	3,106,343	11,493,549
Инвестициялық бағалы қағаздар		(54,825)	—	—	—	(54,825)
Өзге қаржылық активтер	10	—	(4,071)	1,831,372	—	1,827,301
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек	9	700,224	3,912,409	23,912,520	20,662	28,545,815
Кредит беру бойынша міндеттемелер	23	(514,040)	—	—	—	(514,040)
Кредиттік залалдар бойынша шығындар жиыны*		(14,117,225)	161,265	52,289,390	3,127,005	41,460,435

*Кредиттік залалдар бойынша шығыстардың шамасы пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген кредиттік залалдар бойынша шығыстардың жалпы сомасынан 3-кезеңнің активтері бойынша модификациядан болған залалдардың шамасына жалпы сомасы 13,048,424 мың теңгеге ерекшеленеді, ол клиенттерге берілген кредиттердің баланстық құнын түзетеді, өйткені олардың өтелуі күтілмейді (8-ескертпе).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша ККЗ бойынша шығыстар келтірілген:

	Ескерт- не	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
Ақша қаражат және оның баламалары		(1,115)	—	—	—	(1,115)
Банктерге берілген кредиттер		(5,872)	—	—	—	(5,872)
Клиенттерге берілген кредиттер	8	659,616	10,794,757	10,147,186	3,908,830	25,510,389
Инвестициялық бағалы қағаздар		(4,064)	—	—	—	(4,064)
Өзге қаржылық активтер	11	—	60,935	1,908,702	—	1,969,637
Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек	9	(1,201,066)	3,358,535	8,022,168	(2,768)	10,176,869
Кредит беру бойынша міндеттемелер	23	1,294,050	—	—	—	1,294,050
Кредиттік залалдар бойынша шығындар жиыны		741,549	14,214,227	20,078,056	3,906,062	38,939,894

*Кредиттік залалдар бойынша шығыстардың шамасы пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген кредиттік залалдар бойынша шығыстардың жалпы сомасынан 3-кезеңнің активтері бойынша модификациядан болған залалдардың амасына жалпы сомасы 12,434,672 мың теңгеге ерекшеленеді, ол клиенттерге берілген кредиттердің жылғы баланстық құнын түзетеді, өйткені олардың өтелуі күтілмейді (8-ескертпе).

21. Персоналға арналған шығыстар және басқа да әкімшілік шығындар

Персоналға арналған шығыстар мен басқа да операциялық шығыстарға келесі позициялар кіреді:

	2024 жыл	2023 жыл
Персоналға арналған шығыстар және басқа да төлемдер	(13,283,168)	(11,357,017)
Әлеуметтік қамтамасыз етуге арналған шығындар	(1,659,665)	(1,231,481)
Персоналға арналған шығындар	(14,942,833)	(12,588,498)
Аутсорсингке арналған шығыстар	(2,548,150)	(1,697,737)
Үй-жайларды ұстау және жалға алу	(1,104,940)	(964,710)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерге техникалық қызмет көрсету	(782,122)	(692,880)
Тозу және амортизация	(680,409)	(768,255)
Салықтар және бюджетке төленетін басқа міндетті төлемдер	(602,247)	(566,594)
Көрсетілетін көлік қызметтері бойынша шығыстар	(498,280)	(248,209)
Комиссиялық шығыстар	(405,171)	(61,505)
Іссапар шығыстары	(335,632)	(294,559)
Аудиторлық шығыстар	(269,446)	(206,800)
Көрсетілетін байланыс қызметтері	(183,690)	(200,214)
Маркетинг және жарнама	(182,487)	(158,862)
Консультациялық шығыстар	(153,148)	(157,520)
Көрсетілетін ақпараттық қызметтер	(99,935)	(66,000)
Кеңсе және типография шығыстары	(89,787)	(142,200)
Персоналды оқыту	(75,556)	(103,077)
Материалдар	(64,824)	(93,223)
Директорлар кеңесін ұстауға арналған шығыстар	(30,319)	(29,753)
Көрсетілетін күзет қызметтеріне байланысты шығыстар	(56,513)	(41,675)
Кредиттік рейтинг беру бойынша шығыстар	(53,429)	(113,904)
Сактандыруға арналған шығыстар	(18,202)	(9,759)
Көрсетілетін банктік қызметтер	(9,806)	(13,322)
Басқалары	(325,598)	(353,871)
Басқа операциялық шығындар	(8,569,691)	(6,984,629)
	2024 жыл	2023 жыл
Жалпы әкімшілік шығыстар	(9,727,440)	(8,092,858)
Сату бойынша шығыстар	(13,785,084)	(11,480,269)
Жиыны	(23,512,524)	(19,573,127)

Консультациялық шығыстардың құрамына 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы Топ аудиторымен байланысты компаниялармен көрсетілген аудиторлық емес қызметтердің құны енгізілген, ҚҚС есепке алғанда 14,560 мың теңге мөлшерінде.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

22. Өзге кірістер, нетто

	2024 жыл	2023 жыл
Мемлекеттік субсидияларды пайдаланудан түскен басқа кіріс (18-ескертпе)	54,195,834	29,636,956
Мемлекеттік субсидиялардың амортизациясы (18-ескертпе)	15,060,806	16,863,561
«Кең-Дала» бағдарламасы шеңберінде банктерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(4,630,496)	(6,765,769)
«Кең-Дала» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (8-ескертпе)	(11,285,940)	(13,431,629)
«Іскер» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (8-ескертпе)	(1,162,301)	(4,210,928)
«Жұмыспен қамтудың 2020-2021 жылдарға арналған жол картасы» және «Еңбек» Бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (8-ескертпе)	(2,191,895)	(2,750,618)
«Кең-Дала 2» бағдарламасы шеңберінде банктерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(5,992,000)	—
«Кең-Дала 2» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (8-ескертпе)	(26,770,262)	—
«Агробизнес облигациялық» бағдарламасы шеңберінде банктерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(1,812,718)	—
«Агробизнес облигациялық» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (8-ескертпе)	(349,504)	—
Клиенттерге берілген басқа кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (8-ескертпе)	(7,081,283)	(8,961,245)
Холдингтен алынған қарыз шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (8-ескертпе)	(718)	(2,478,012)
Инвестициялық мүлікті сатудан түскен кіріс	5,753,937	—
Ауылдық ипотеке және Жастарға микрокредит беру бойынша агенттік сыйақы	539,148	736,467
Құнсызданудан және резервтер құрудан болған басқа шығындар	(154,647)	(476,175)
Басқа кірістер	2,354,354	3,711,836
Басқа кірістер, нетто	16,472,315	11,874,444

Мемлекеттік субсидияларды пайдаланудан түскен басқа кірістер тиісті мемлекеттік бағдарламалардың талаптарын орындау нәтижелері бойынша кірістер ретінде танылған болатын (18-ескертпе).

2024 жыл ішінде Топ баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2,599,511 мың теңге құраған инвестициялық мүлікті сатудан түскен ҚҚС есепке алмағанда 5,753,937 мың теңге мөлшеріндегі кірісті мойындады.

23. Шарттық және шартты міндеттемелер

Салық салу

Қазақстандық коммерциялық және, атап айтқанда, салық заңнамасында интерпретациясы өзгеріп тұруы мүмкін ережелер бар, кейбір жағдайларда заңнамаға жанама ретроспективті әсері бар өзгерістер енгізілуі мүмкін. Сонымен қатар, Топ басшылығының заңнама ережелерін түсінуі осы ережелерді салық органдарының түсінуінен өзгеше болуы мүмкін, нәтижесінде, Топ жүргізген операцияларды салық органдары басқаша бағалауы мүмкін және бұл қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеуге әкелуі мүмкін. Топ басшылығы барлық қажетті салық есептеулері жүргізілді деп санайды және, сәйкесінше, есептілікте ешқандай резервтер есептелмеген. Салық органдары соңғы 5 жылдағы салық салу бойынша деректерді тексере алады. Топ басшылығы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, оның заңнаманы түсінуі келісті болып табылады және Топтың салық, валюта және кеден заңнамаларын сақтау жөніндегі ұстанымдары расталатын болады деп есептейді.

Заңгерлік мәселелер

Кәдімгі іс-әрекет барысында Топ сот талаптары мен наразылықтардың объектісі болып табылады. Басшылықтың пікірінше, мұндай талаптардың немесе наразылықтардың нәтижесінде туындайтын ықтимал міндеттемелер (олар болған жағдайда) шоғырландырылған қаржы жағдайына немесе болашақта Топ қызметінің нәтижелеріне айтарлықтай теріс әсер етпейді.

Басшылықта қандай да бір елеулі нақты немесе аяқталмаған сот процестері туралы, сондай-ақ Топқа қарсы қойылуы мүмкін ықтимал талаптар туралы ақпарат жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер

Топтың шарттық және шартты міндеттемелеріне келесі позициялар кіреді:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер		
Қарыз беру бойынша міндеттемелер	250,123,578	156,028,243
Қаржылық жалгерлік беру бойынша міндеттемелер	6,190,406	14,621,791
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(1,635,507)	(2,149,547)
	254,678,477	168,500,487
Операциялық жалгерлік шарттары бойынша міндеттемелер		
1 жылға дейінгі	78,895	51,919
Шарттық және шартты міндеттемелер	254,757,372	168,552,406

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер

Жоғарыда көрсетілген жалпы өтелмеген шарттық міндеттемелер міндетті түрде болашақ ақшалай талаптарды білдірмейді, өйткені кредит берудің осы шартты міндеттемелерінің мерзімі аяқталуы мүмкін немесе олар орындалмай аяқталуы мүмкін.

Қарыздар мен қаржылық жалгерлік ұсыну бойынша міндеттемелер туралы келісім Топ үшін қолайсыз жағдайлар туындаған жағдайда, сондай-ақ кредит беру үшін ресурстар болмаған жағдайда, Топтың келісімнен біржақты шығу құқығын көздейді.

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз беру міндеттемелері бойынша контрагенттер Топтың ағымдағы қарыз алушылары, берілген кредиттік рейтингі жоқ, 1-кезеңге жіктелген және есепті күнге негізгі борыш пен пайыздарды төлеуден мерзімі өтіп кетпеген агроөнеркәсіптік сектор кәсіпорындары болып табылады.

Төменде ККЗ арналған резерв өзгерістерінің талдауы келтірілген:

Қарыздар беру бойынша міндеттемелер	2024 жыл	2023 жыл
	1-кезең	1-кезең
1 қаңтарға	2,149,547	855,497
Жыл ішіндегі ККЗ өзгеруі	(514,040)	1,294,050
31 желтоқсанға	1,635,507	2,149,547

24. Тәуекелдерді басқару

Кіріспе

Топтың қызметіне тәуекелдер тән. Топ анықтау, бағалау және байқау, сондай-ақ тәуекел лимиттерін және басқа да ішкі бақылау шараларын белгілеу бойынша тұрақты процес барысында тәуекелдерді басқаруды жүзеге асырады. Топтың тұрақты рентабельділігін сақтау үшін тәуекелдерді басқару процесінің зор маңызы бар және Топтың әрбір жеке қызметкері оның міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауап береді. Топ кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге ұшырайды. Сондай-ақ, Топ операциялық тәуекелдерге ұшырайды.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау процесі, мысалы, қоршаған ортаның, технологияның өзгеруі немесе саланың өзгеруі сияқты қызмет жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Мұндай тәуекелдерді стратегиялық жоспарлау процесінде Топ бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау және бақылау үшін жалпы жауапкершілік Директорлар кеңесіне жүктеледі, алайда, тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты жеке тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі жалпы тәуекелдерді басқару тәсіліне, тәуекелдерді басқару стратегиясы мен қағидаттарын бекітуге жауапты.

Басқарма

Басқарманың міндеті - Топтағы тәуекелдерді басқару процесін бақылау.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Тәуекелдерді бақылау

Тәуекел-менеджменті департаменті тәуелсіз бақылау процесін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқарумен байланысты рәсімдерді енгізуге және жүргізуге, сондай-ақ тәуекелдерді басқару қағидаттарының, саясатының және Топтың тәуекел лимиттерінің сақталуын бақылауға жауапты. Тәуекел-менеджменті департаментінің құрамына екі құрылымдық бөлімше кіреді: қаржылық тәуекелдер бөлімі және кредиттік тәуекелдер бөлімі.

Қазынашылық департаменті

Топтың Қазынашылық департаменті Топтың активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымды басқаруға жауапты. Қазынашылық департаменті өтімділік тәуекелі мен Топтың қаржыландыру тәуекелі үшін де жауап береді.

Ішкі аудит қызметі

Топта өтетін тәуекелдерді басқару процестерін жыл сайын ішкі аудит қызметі тексереді, ол процедуралардың жеткіліктілігін де, Топтың осы процедураларды орындауын да тексеріп отырады. Ішкі аудит қызметі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және Топтың Басқармасы мен Директорлар кеңесіне өз қорытындылары мен ұсынымдарын ұсынады.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпаратты беру жүйелері

Топтың тәуекелдері әдеттегі қызмет барысында күтілетін шығынды да, статистикалық модельдер негізінде неғұрлым үлкен нақты шығынды бағалауды білдіретін күтпеген шығынды да көрсететін әдіс қолданыла отырып бағаланады.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді талдау, бақылау және ерте анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Бұл ақпарат Басқармаға, Директорлар кеңесіне және Топтың әрбір бөлімшесінің басшыларына түсіндірмелерімен бірге ұсынылады. Есепте кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшері туралы ақпарат, болжамды кредиттік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел лимиттерінен ерекшеліктер, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер қамтылады. Ай сайын салалар, клиенттер және географиялық аймақтар қиындысында тәуекелдер туралы ақпарат беріледі. Токсан сайын Топтың Директорлар кеңесі тәуекелдер туралы егжей-тегжейлі есеп алып отырады, онда Топтың тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдер қабылдау үшін барлық қажетті ақпарат болады.

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануы

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануын болдырмау үшін, Топтың саясаты мен процедуралары өртаптаңдырылған портфельді сақтауға бағытталған арнайы қағидаттарды қамтиды. Белгіленген тәуекел концентрациясын басқару жүзеге асырылады.

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел - бұл Топтың клиенттері немесе контрагенттері өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау қаупі. Топ жекелеген контрагенттер бойынша қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ белгіленген тәуекел лимиттерінің сақталуын мониторингілеу арқылы кредиттік тәуекелді басқарады. Осылайша, кредиттік тәуекелдің бір немесе өзара байланысты компаниялар тобында шоғырлануын болдырмау үшін, Топтың меншікті капиталының 25.00% аспайтын мөлшерінде лимит белгіленген. Банкаралық операциялар бойынша контрагент банктерге лимиттерді Акционер белгілейді.

Топтың жекелеген бөлімшелері жүзеге асыратын қамтамасыз ету мөлшерін мерзімді қайта қарауды қоса алғанда, контрагенттердің кредит төлеу қабілеттілігіндегі ықтимал өзгерістердің ерте анықталуын қамтамасыз ету үшін, Топ кредиттік сапаны тексеру процедурасын әзірледі. Кредиттік сапаны тексеру процедурасы Топқа өзі ұшырайтын тәуекелдер бойынша ықтимал шығындардың мөлшерін бағалауға және қажетті шараларды қабылдауға мүмкіндік береді.

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есеп баптарының баланстық құны өзара есеп айырысу туралы бас келісімдерді және қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдерді пайдалану салдарынан тәуекелдің төмендеуінің әсерін ескермей, осы баптар бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшерін неғұрлым дәл көрсетеді.

Қаржы құралдарының әрбір сыныбы бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшері туралы толығырақ ақпарат жеке ескертпелерде берілген.

Құнсыздануды бағалау

Бастапқы тану сәтінен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы орын алғанына қатысты әрбір есепті кезеңнің соңына бағалауды жүзеге асыру әдістемесі шеңберінде, қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолт туындау тәуекелінің өзгерістерін есепке алу жолымен Топ өзі берген кредиттерді мынадай топтарға біріктіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Топ тиімді пайыздық мөлшерлемен дисконтталған күтілетін ақша қаражаттарының түгел алынбауын бағалау үшін, ықтималдық ескеріле отырып өлшенген бірнеше сценарийлер негізінде ККЗ есептейді. Ақша қаражаттарын түгел алмау - бұл шартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары мен ұйым алуды күткен ақша ағындарының арасындағы айырмашылық. ККЗ есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтер келесідей:

Дефолт ықтималдылығы (PD)	<i>Дефолт ықтималдығы</i> - берілген уақыт аралығында дефолттың пайда болу ықтималдығының есептік бағалау болып табылады. Егер активті тану тоқтатылмаған болса және ол әлі де портфельдің бөлігі болып табылатын болса, дефолт қарастырылып отырған кезең ішінде белгілі бір уақытта ғана орын алуы мүмкін.
Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD)	<i>Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама</i> , шартта көзделген негізгі борыш сомасы мен пайыздарды төлеуді немесе өзге де тәсілмен берілген қарыздар мен төлемдердің мерзімін өткізіп алу нәтижесінде есептелген пайыздардың өтелуін күтуді қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, болашақта қандай да бір күнге дефолтқа ұшыраған шаманың есептік бағасын білдіреді.
Дефолт кезіндегі ысырап деңгейі (LGD)	<i>Дефолт кезіндегі ысырап деңгейі</i> дефолт кезіндегі шығын деңгейі белгілі бір уақытта дефолт орын алған жағдайда туындайтын шығынның есептік бағасы болып табылады. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды, оның ішінде қамтамасыз етуді сату нәтижесінде алуды күтетін ақша ағындары арасындағы айырма негізге алына отырып есептеледі. Әдетте, EAD-ге қатысты пайызбен көрсетіледі.

ККЗ-ның бағалау резерві активтің әрекет ету мерзімі ішінде пайда болуы күтілетін кредиттік шығындар негізінде есептеледі (барлық мерзімде күтілетін кредиттік шығындар немесе бүкіл мерзімде ККЗ), егер бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі байқалса, әйтпесе бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік шығындарға тең сомада есептеледі (12 айлық ККЗ). 12 айлық ККЗ-бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын ККЗ болып табылатын ККЗ-ның барлық кезеңдегі бөлігі. ККЗ барлық мерзімде және 12 айлық ККЗ белгіленген маңыздылық шегіне байланысты жеке негізде немесе топтық негізде есептеледі.

Топ қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолт туындау тәуекелінің өзгерістерін есепке алу жолымен бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы орын алғанына қатысты әрбір есепті кезеңнің соңында бағалауды жүзеге асыру үшін әдістеме әзірледі. Жоғарыда сипатталған процесс негізінде Топ өзі берген кредиттерді келесі топтарға біріктіреді:

1-кезең:	Кредитті бастапқы тану кезінде Топ бағалау резервін 12-айлық ККЗ-ға тең сомада таниды. 1-кезеңге кредиттер мен басқа кредиттік желілер де кіреді, бұл кредиттік желілер бойынша кредиттік тәуекел 2-кезеңнен ауыстырылғанға дейінгі дәрежеде төмендеді.
2-кезең:	Егер кредит бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өскен болса, Топ бағалау резервін бүкіл мерзімдегі ККЗ тең сомада таниды. 2-кезеңге кредиттер мен басқа кредиттік желілер де кіреді, бұл кредиттік желілер бойынша кредиттік тәуекел 3-кезеңнен ауыстырылғанға дейінгі дәрежеде төмендеді.
3-кезең:	Кредиттік құнсызданған болып табылатын кредиттер. Топ бағалау резервін бүкіл мерзім ішінде ККЗ тең сомада таниды.
СҚКҚ:	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) активтер – бұл бастапқы тану сәтіне кредиттік құнсызданғаны болған қаржылық активтер. Бастапқы тану кезінде СҚКҚ активтер әділ құн бойынша бағаланды және кейіннен кредиттік тәуекел ескеріле отырып түзетілген, тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып есептелген пайыздық түсім танылады. ККЗ арналған бағалау резерві бүкіл мерзімдегі күтілетін кредиттік залалдар сомасының кейінгі өзгерісі болған көлемде ғана танылады немесе танылуды тоқтатады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің мөлшерін анықтау кезінде Топ басшылығы мынадай жорамалдар жасады:

- PD деңгейлері портфель сегментациясына байланысты тиісті пулдар бойынша анықталады:
 - 12 айлық күтілетін кредиттік залал мөлшерінде залалдарға арналған резервтер танылатын заңды тұлғаларға-кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер бойынша PD деңгейі 9.85% құрады. (2023 жылғы 31 желтоқсан: 12.32%), кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын кредиттер бойынша және олар бойынша толық көлемде танылатын залалдарға арналған резервтер, яғни активтің бүкіл өміріне 55.50% (2023 жылғы 31 желтоқсан: 58.64%) құрады;

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен*

- кредиттік-құнсызданған және құнсызданған қаржы активтері болып табылмайтын инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген, жалпы баланстық құны меншікті капиталының 0.2% кем, ол бойынша күтілетін кредиттік залал шығынға 12 айлық күтілетін кредиттік залал мөлшерінде танылатын кредиттер бойынша PD деңгейі 19.84% құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 20.69%), кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын кредиттер бойынша және олар бойынша залалдарға арналған резервтер толық көлемде, яғни активтің бүкіл өмірі мерзіміне 77.75% деп танылады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 77.82%);
- кредиттік-құнсызданған және құнсызданған қаржы активтері болып табылмайтын, жалпы баланстық құны меншікті капиталының 0.2% астам, ол бойынша күтілетін кредиттік залал 12-айлық күтілетін кредиттік залал мөлшерінде танылатын, инвестициялық жобаларды іске асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша PD деңгейі деңгейі 26.93% - құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 57.94%), кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын және ол бойынша күтілетін кредиттік залал толық көлемде, яғни активтің бүкіл өмірі мерзіміне танылатын кредиттер бойынша - 89.92% (2023 жылғы 31 желтоқсан: 78.66%);
- кредиттік залалдарға арналған резервтері 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар мөлшерінде танылған өзге де заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша PD деңгейі 0.77% – 14.13% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 0.66% – 57.01%), кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын және олар бойынша залалдарға арналған резервтер толық көлемде, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне танылатын кредиттер бойынша 40.92% – 71.77% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 54.2% – 75.5%) болды;
- кредиттік залалдарға арналған резервтері 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар мөлшерінде танылған жеке тұлғалар тобына берілген кредиттер бойынша PD деңгейі 6.08% – 19.84% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 6.83% – 20.69%), кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын және олар бойынша залалдарға арналған резервтер толық көлемде, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне танылатын кредиттер бойынша 37.78% – 79.31% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 52.45% – 81.64%) болды.
- LGD әрбір қарыз бойынша жекелеп айқындалады:
 - жалпы баланстық құны меншікті капиталдың 0.2% кем кредиттік-құнсызданған және құнсызданған қаржылық активтер болып табылмайтын кредиттер бойынша LGD деңгейі 0.038% - дан 100.00% - ға дейін (2023 жылғы 31 желтоқсан: 0.25%-дан 100.00%-ға дейін) құрады. Жалпы баланстық құны меншікті капиталдың 0.2% асатын кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер бойынша LGD деңгейі 0.98%-дан 100.00%-ға дейін (2023 жылғы 31 желтоқсан: 0.45%-дан 100.00%-ға дейін) құрады;
 - кепілдегі мүліктің бастапқы бағаланған құнын төмендету RR(Collateral) есептеу мақсаттары үшін қолданылатын қамтамасыз етудің өтімділік коэффициенттеріне және іске асырудың болжамды мерзімдеріне жүргізіледі. Жалпы баланстық құны 0.2%- дан асатын кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер бойынша кепілмен қамтамасыз етуді орташа өткізу мерзімі 24 ай деңгейінде, өтімділік коэффициенттері кепіл түріне байланысты 0.40–1.00 шегінде белгіленеді. Жалпы баланстық құны меншікті капиталдың 0.2%-нан кем кредиттік-құнсызданған және құнсызданған қаржылық активтер болып табылмайтын кредиттер бойынша кепілмен қамтамасыз етуді орташа іске асыру мерзімі 20 айдан 36 айға дейін (2023 жылғы 31 желтоқсан: 20 айдан 31 айға дейін), өтімділік коэффициенттері кепіл түріне байланысты 0.4-1.00 шегіндегі айқындалған;
 - болашақта түсетін салықтар, сондай-ақ есепті жыл ішінде қайта бағаланбаған кепілдер және 6 жылдан артық мерзімі өткен берешегі бар кепілдер түріндегі мүлікті кепіл массасынан алып тастау;
 - жыл сайын бағалау құнының 10% жеңілдетілген нормасы бойынша жылжымалы мүліктің амортизациясы қолданылған;
 - шектеу факторларына (меншік құқығын үшінші тұлғаларға беру және басқа факторлар) байланысты кепіл мүлкін өндіріп алу мүмкінсіздігінің ықтималдылығы және (немесе) өндіріп алғаннан кейін кепіл мүлкін сату мүмкінсіздігінің ықтималдылығы (кепіл мүлкінің қолайсыз сипаттамалары және басқа факторлар), rwgite-off коэффициенті ескерілген.

2024 жылы Топ белгіленген дефолт өлшемшарттарына сәйкес дефолт басталғаннан кейін клиенттерге берілген барлық кредиттерді ай сайын өтеу бойынша тарихи деректерді жаңартты. Өтеу статистикасының құрамына белгілі бір талаптар сақталған жағдайда сыйақының бір бөлігін өтеу ретінде мемлекеттік және квазимемлекеттік ұйымдардан қарыз алушылар алған субсидиялардың сомалары енгізілді. Сонымен қатар, 2024 жылы Топ дефолт сәтінен бастап 60 айдан артық уақыт өткен кредиттер үшін LGD ескіру механизмін енгізу арқылы RR компонентін (Cush) қайта теңестіруді LGD жүзеге асырды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

2024 жылы Топ LGD (RRCollateral) есептеу кезінде кепілмен қамтамасыз етуді пайдалану тәсілін қайта қарады және коммерциялық жылжымайтын мүлік объектілерінің едәуір бөлігін есептен шығарды. Мұндай шешім Топтың агроөнеркәсіптік секторды қолдауға стратегиялық бағыттылығы және, сәйкесінше, дефолт кезінде кепілмен қамтамасыз етудің осындай түрін алып кою рәсімдеріне бастамашылық жасаудың төмен ықтималдығы ескеріле отырып қабылданған болатын. Нәтижесінде, клиенттерге берілген осы кредиттер бойынша LGD есептеу кезінде қарыз алушылардың операциялық қызметінен күтілетін түсімдерді бағалау немесе ақшалай өтеулер RR (Cash) жағына баса назар аударылды.

Дефолтты және оңалуды анықтау

Топ қаржы құралы бойынша дефолт орын алды деп есептейді, сондықтан кредиттер бойынша құнсызданудың немесе дефолттың объективті растамасы болып табылатын бір немесе бірнеше оқиғалардың болуы бағаланатын жағдайларда, ККЗ есептеу максаттарында, оны 3-кезеңге (кредиттік-құнсызданған активтер) жатқызады.

Дефолт - бұл 60 күнтізбелік күннен асатын мерзімі өткен берешектің болуы немесе клиент бойынша дефолттың болуын сапалы бағалау шеңберінде төлемнің екіталай екенін көрсетуі мүмкін бір немесе одан да көп жағдайлардың болуы. Мұндай оқиғалар орын алған жағдайда, Топ мұндай оқиғаның дефолтқа әкелетінін және активтерді ККЗ есептеу максатында 3-кезеңге жатқызу керектігін немесе 2-кезең қолайлы болатынын мұқият талдайды. Мұндай оқиғаларға мыналар жатады:

- 60 күннен астам мерзімі өткен берешектің және кросс-дефолттың болуы;
- соңғы он екі айда бір немесе одан да көп рет мәжбүрлі қайта құрылымдаудың болуы;
- сот тәртібімен мәжбүрлеп өндіріп алу немесе банкроттық іс жүргізу;
- контрагенттің елеулі қаржылық қиындықтары немесе қарыз алушының табыс деңгейінің немесе төлем қабілеттілігінің айтарлықтай нашарлауы туралы негізделген және расталатын ақпараттың болуы;
- Топтың провизияларын есептеудің қолданыстағы әдістемесі шеңберінде айқындалған құнсыздану мен дефолттың өзге де белгілері.

Топтың саясатына сәйкес қаржы құралдары есепті күнге дефолттың басталу критерийлерінің ешқайсысы байқалмаған кезде, сондай-ақ Топтың провизияларын есептеу әдістемесі шеңберінде белгіленген қайта жіктеу шарттарын орындау кезінде 3-кезеңнен ауыстырылады. Активті 2-кезеңге немесе 1-кезеңге жатқызған жөн бе дегенге қатысты шешім бастапқы танылған сәттен бастап есепті күнге кредиттік тәуекелдің ұлғаю белгілерінің болуына, сондай-ақ Топтың провизияларын есептеу әдістемесі шеңберінде белгіленген қайта сыныптау шарттарының орындалуына байланысты, атап айтқанда: контрагент берешекті күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің қалыптасу күніне қаржылық активтік жалпы баланстық құнының қаржылық активтің кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер санатына ауысу сәтіне берешек сомасына тең немесе одан төмен деңгейіне дейін төмендеуіне әкелетін 12 айдан кем кезеңде өтеген жағдайда және Провизияларды есептеу әдістемесінде белгіленген қаржылық активтердің құнсыздану белгілері негізінде құнсызданудың объективті растамасы болып табылатын оқиғаларды бағалау күніне болмаған жағдайда, кредиттік-құнсызданған қаржылық актив кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаю белгілері бар қаржылық активтер санатына ауысады. Контрагент берешекті резервтің қалыптасу күніне қаржылық активтік жалпы баланстық құнының қаржылық активтің кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаю белгілері бар қаржылық активтер санатына ауысу сәтіне берешек сомасына тең немесе одан төмен деңгейіне дейін төмендеуіне әкелетін өтеу жағдайында және күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтердің қалыптасу күніне кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы болмаған жағдайда, кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаю белгілері бар қаржылық актив күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтері он екі айлық күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада қалыптасатын қаржылық активтер санатына ауысады.

Осылайша, құнсыздану кезеңдері арасында қарызды ауыстырудың (қайта жіктеудің) негізгі шарты мынадай шарттардың бірін немесе бірнешеуін қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауы байқалмайтын мәжбүрлі қайта құрылымдау ұсынылған күннен бастап кезең кемінде 12 айды құрайды. Жеке тұлғаларға берілген, ұжымдық негізде бағаланатын қарыздар бойынша жеке тұлғаларға берілген қайта құрылымдалған қарыздарды өтеудің жетінші төлемнен бастап, мерзімін кешіктіруге шығу динамикасын тұрақтандыру туралы куәландыратын тарихи статистикасы болған жағдайда, кемінде 6 ай шамасындағы кезең қолданылуы мүмкін. Құнсызданудың объективті растамасы болып табылатын басқа оқиғалар бойынша, – кредиттік құнсыздану кезеңінің нашарлауына әкеп соққан осы оқиға шығарылған сәттен бастап;
- Кредиттік құнсызданудан кейінгі қарыз алушы салған төлемдердің жалпы сомасы бұрынғы мерзімі өткен берешек мөлшерінен көп немесе соған тең.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Топтың қазынашылық және банкаралық қатынастарына кем дегенде, үш халықаралық рейтингтік агенттіктер (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, S&P Global Ratings) сыртқы кредиттік рейтингтер беретін ЕДБ кепілдігімен қарыздарды қоса алғанда, екінші деңгейдегі банктармен (ЕДБ) қатынастарды қамтиды. Контрагенттермен банкаралық мәмілелерді бағалау үшін, Топ әрбір контрагентті бөлек бағалайды. Халықаралық рейтингтік агенттіктермен немесе басқа да қолжетімді көздермен берілген сыртқы рейтингтері бар контрагенттер үшін Топ Moody's Investors Service (корпоративтік рейтингтер) кестесіне сәйкес дефолт дефолт ықтималдығын бағалауды қолданады.

Агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит беру

Агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит берілген жағдайда, Топтың провизияларды есептеу процесіне қатысатын құрылымдық бөлімшелері кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаю белгілерінің болуын, сондай-ақ қарыздың құнсыздануының/дефолтының болуын айқындау бойынша жұмыстарды жүргізеді. Кредиттік тәуекелді бағалау төмендегідей әртүрлі тарихи, ағымдағы және болжалды ақпаратқа негізделген:

- Клиенттер бөлінісінде дайындалған болжалдарымен және жоспарларымен бірге тарихи қаржылық ақпарат. Мұндай қаржылық ақпаратқа алынған және күтілетін нәтижелер туралы деректер, төлеу қабілеттілігі коэффициенттері, өтімділік коэффициенттері және клиент қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалау үшін орынды басқа коэффициенттер кіреді.
- Макроэкономикалық ақпарат.
- Ұйым қызметінің нәтижелерін анықтау үшін орынды клиенттің басқару сапасы мен мүмкіндіктері туралы басқа негізделген және расталатын ақпарат.

Дефолт тәуекеліне шалдыққан шама

Дефолт тәуекеліне шалдыққан шама (EAD) құнсыздану мәніне бағалауға жататын қаржы құралдарының жалпы баланстық құны болып табылады және дефолтқа жақындаған кезде клиенттің өз берешегін ұлғайту қабілетімен қатар, мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігін де көрсетеді.

Дефолт болған жағдайдағы залал

Дефолт (LGD) жағдайында залалды анықтау үшін, Топ дефолттан кейінгі қарыз алушыдан ақшалай қайтарымдарды (Дефолттан кейінгі өтеу коэффициенті – RR (Cash)) және кредит бойынша кепілмен қамтамасыз етуді есепке алады. Показатель RR (Cash) көрсеткіші тоқсанына бір рет бағаланады. Кепілмен қамтамасыз етудің құны Топтың кепіл мүлкін қайта бағалау кестелері бойынша бекітілген мерзімдер аясында қайта қаралады.

Ақша ағындарын анықтау шеңберінде кемінде соңғы 5 жылдағы дефолттық қарыздар бойынша ақшалай қаражаттардың ай сайынғы өтеулері талданады (кепіл мүлкін сату сомасын қоспағанда) және соңғы бес жылдағы ай сайынғы кумулятивтік RR(Cash) есептеледі.

Кепіл мүлкі есебінен өтеу коэффициентін бағалау үшін (RR (Collateral)i) бағалау күнінен бастап болжамды өткізу күніне дейінгі мерзімге дисконтталған өтімділік коэффициенттері ескеріле отырып, кепілмен қамтамасыз етудің әділ құны ескеріледі. Сондай-ақ, LGD бағалау кезінде Топ коэффициентті (p-write off)-шектеу факторларына байланысты кепіл мүлкін өндіріп алу мүмкінсіздігі және (немесе) өндіріп алу айналысын қолданғаннан кейін кейін кепіл мүлкін сату мүмкінсіздігін ескереді.

Кредиттік тәуекелдің бағалануы, нәтижесінде LGD белгілі бір деңгейі белгіленетін LGD стандартты бағалау моделіне негізделген. LGD бұл деңгейлері қолдағы ұстап тұрған қамтамасыз етуді сату нәтижесінде қалпына келтірілетін немесе сатылатын болады деп күтілетін соммаларға қарағанда, EAD күтілетін көрсеткішін ескереді.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы

Әрбір есеп беру күніндегі жағдай бойынша Топ бастапқы танылған сәтінен бастап, қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай өсті ме, соны бағалайды. Бағалау жүргізу кезінде Топ қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі бойынша күтілетін кредиттік залалдар сомасының өзгерісіне емес, дефолттың туындау тәуекелінің өзгерісіне бағдарланады. Топ есепті күнгі жағдай бойынша қаржы құралы бойынша дефолттың басталу тәуекелін бастапқы тану күніндегі қаржы құралы бойынша дефолттың басталу тәуекелімен салыстырады және тиісті құрал бастапқы танылған сәттен бастап, кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюын көрсететін шамадан тыс шығындарсыз немесе күш салусыз қолжетімді негізделген және расталатын ақпаратты талдайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Егер негізделген және расталған болжамды ақпарат шамадан тыс шығындарсыз немесе күш салусыз қол жетімді болса, Топ бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай өскенін анықтау кезінде кешіктірілген төлемдер туралы ақпаратқа ғана сүйенбейді. Алайда, мұндай ақпарат қолжетімсіз болғанда, Топ актив бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өскенін анықтау кезінде кешіктірілген төлемдер туралы және қарыз алушының берешегін қайта құрылымдаудың болуы туралы ақпаратты пайдаланады.

Бағалануы топтық негізде жүзеге асырылатын қаржылық активтерді топтастыру

Төменде көрсетілген факторларға байланысты, Топ ККЗ-ды не жекелеген негізде, не топтық негізде есептейді. 2024 жыл ішінде Топ бағалануы топтық негізде жүзеге асырылатын қаржылық активтерді топтастыруды қайта қарады.

Топ жекелеген негізде ККЗ есептейтін активтердің сыныптамасы мыналарды қамтиды:

- құнсыздану және/немесе берешегі меншікті капитал мөлшерінің 0.2% жоғары дефолт белгілері бар қаржылық активтер және/немесе осы қаржылық активті бастапқы тану күніне меншікті капитал мөлшерінің 0.2% жоғары жалпы берешегі бар кредиттік желі болған жағдайда (2023 жылғы 31 желтоқсан: құнсыздану және/немесе қаржылық есептілік деректеріне сәйкес алдыңғы есепті күнге меншікті капитал мөлшерінің 0.2% жоғары жалпы берешегі бар дефолт белгілері бар барлық қаржылық активтер);
- қазынашылық және банкаралық қатынастар (мысалы, банктердегі қаражат, ақша қаражаттарының баламалары және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар) (2023 жылғы 31 желтоқсан: сондай);
- борышты қайта құрылымдау нәтижесінде бастапқы қарызды тану және жаңа қарызды тану сәтінде СҚКҚ ретінде жіктелген қаржылық активтер (2023 жылғы 31 желтоқсан: сондай).

Топ ККЗ-ды ұжымдық негізде құнсыздану/дефолт белгілері жоқ және/немесе қаржылық активті бастапқы тану күніне меншікті капиталының 0.2% кем берешегімен (2023 жылғы 31 желтоқсан: қаржылық есептіліктің деректеріне сәйкес алдыңғы есептік күнге меншікті капиталының 0.2% кем) қаржылық активтер бойынша есептейді. Бағалауды ұжымды негізде жүзеге асыру кезінде ұжымдық талдау үшін ұқсас тәуекел сипаттамалары бар кредиттерді сегменттеу жүргізіледі. Ұжымдық негізде бағаланатын активтер бойынша ККЗ-ді есептеу әрбір сегмент бойынша бөлек жүзеге асырылады.

Болжамды ақпарат және бірнеше экономикалық сценарийлер

Топ өзінің ККЗ-ды есептеу модельдерінде бастапқы экономикалық деректер ретінде ЖІӨ өсу қарқыны туралы макроэкономикалық болжамды ақпаратты пайдаланады.

Макроэкономикалық фактордың таңдалуы, бұл экономикалық мағынада, көптеген басқа факторлардың әсерін көрсететін ең жалпы (кең) көрсеткіштердің бірі екеніне байланысты.

Болжамды ақпарат алу үшін, Топ сыртқы көздерден (тиісті мемлекеттік оршандардың, Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ресми сайттарын алынған деректерді және басқа да сыртқы ақпарат көздерін пайдаланады. Төмендегі кестеде ККЗ бағалау үшін әрбір экономикалық сценарийде қолданылатын болжамды экономикалық ауыспалы/жорамалдардың мәндері көрсетілген.

Негізгі факторлар	ККЗ Сценарийлері	Берілген ықтималдылық, %	2025 жыл, %
ЖІӨ өсуі	Оптикалық	10%	1.92
	Базалық	70%	0.92
	Пессимистік	20%	0.08

Топтың қаржылық активтері мен міндеттемелері Қазақстан Республикасында бақыланып отырады.

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі – әдеттегі немесе күтпеген жағдайларда өтеу мерзімі басталған кезде Топ төлемдер бойынша өзінің міндеттемелерін төлей алмайтын тәуекел. Бұл тәуекелді шектеу мақсатында Топ басшылығы әртүрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Өтімділікті және болашақ ақша ағындары мен өтімділіктің күн сайынғы мониторингін ескере отырып, басшылық активтерді басқаруды да жүзеге асырады. Бұл процес күтілетін ақша ағындарының бағалауын және қажет болған жағдайда қосымша қаржыландыру алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуын қамтиды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Өтеуге дейін қалған мерзімдері бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау

Төмендегі кестеде 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдайдағы өтеу бойынша шарттың дисконтталмаған міндеттемелердің негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдердің бөлінісінде Топтың қаржылық міндеттемелері келтірілген.

2024 жылғы 31 желтоқсанға	Талап етілгенге дейін және 1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан артық	Жиыны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер:						
Үкімет алдындағы берешек	500	1,000	1,500	70,008,625	—	70,011,625
Акционер алдындағы берешек	19,643	1,411,066	637,724	14,333,787	196,134,814	212,537,034
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	8,872,093	5,530,129	9,382,655	19,273,313	107,117,784	150,175,974
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	—	16,127,570	6,758,375	5,298,283	191,233,798	219,418,026
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	15,981,250	4,019,171	234,963,981	86,890,032	1,044,468,305	1,386,322,739
Мемлекеттік субсидиялар	—	—	—	2,439,935	—	2,439,935
Өзге қаржылық міндеттемелер	3,200,925	820,017	176,788	4,037,837	62,329	8,297,896
Міндеттемелер жиыны	28,074,411	27,908,953	251,921,023	202,281,812	1,539,017,030	2,049,203,229

2023 жылғы 31 желтоқсанға	Талап етілгенге дейін және 1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан артық	Жиыны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер:						
Үкімет алдындағы берешек	500	1,000	1,500	90,013,475	—	90,016,475
Акционер алдындағы берешек	49,681	1,459,463	744,794	15,305,686	212,537,034	230,096,658
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	79,972	14,528,415	16,384,192	31,249,199	138,484,534	200,726,312
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	—	5,837,561	22,732,459	7,446,789	218,890,559	254,907,368
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	6,137,500	4,019,171	17,390,834	63,814,297	522,814,958	614,176,760
Мемлекеттік субсидиялар	—	—	—	3,105,769	—	3,105,769
Өзге қаржылық міндеттемелер	5,624,759	3,311,169	600,344	1,877,452	1,956,414	13,370,138
Міндеттемелер жиыны	11,892,412	29,156,779	57,854,123	212,812,667	1,094,683,499	1,406,399,480

Төмендегі кестеде Топтың кредиттік сипаттағы шартты және шарттық міндеттемелерінің шарттық қолданылу мерзімі ұсынылған. Кредит беру бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент оны орындауды талап ете алатын ең ерте мерзімді қамтитын сол уақыт кезеңіне енгізіледі.

	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
2024 жыл	256,313,984	—	—	256,313,984
2023 жыл	170,650,034	—	—	170,650,034

Топ қолданылу мерзімі аяқталған дейін кредиттік сипаттағы барлық шарттық міндеттемелерді орындау қажет болады деп күтуде.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел — бұл қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны нарықтық параметрлердегі пайыздық мөлшерлемелер және валюта бағамдары сияқты өзгерістердің салдарынан өзгеру тәуекелі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер болашақ акша ағындарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету ықтималдылығының салдарынан туындайды. Топтың активтері мен міндеттемелері бойынша пайыздық мөлшерлемелер тиянақталған болып табылады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – бұл қаржы құралының құны валюта бағамдарындағы өзгерістердің салдарынан өзгеру тәуекелі.

Келесі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюта бөлінісінде қаржылық активтер мен міндеттемелер құрылымы берілген:

2024 жылғы 31 желтоқсан				
	АҚШ			
	Теңге	доллары	Евро	Жиыны
Активтер				
Ақшалай қаражат және оның баламалары	430,256,353	527,436	–	430,783,789
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	–	2,433,970	–	2,433,970
Банктерге берілген кредиттер	78,341,329	–	–	78,341,329
Клиенттерге берілген кредиттер	832,619,650	–	–	832,619,650
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	553,719,699	–	–	553,719,699
ҚР АШМ-нен дебиторлық берешек	37,615,232	–	–	37,615,232
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алдын ала төлеу	25,836,773	–	–	25,836,773
Өзге қаржылық активтер	4,564,355	6,720	15,121	4,586,196
Активтер жиыны	1,962,953,391	2,968,126	15,121	1,965,936,638
Міндеттемелер				
Акционер алдындағы берешек	84,563,613	–	–	84,563,613
Қазақстан Республикасы Үкіметі алдындағы берешек	62,631,531	–	–	62,631,531
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	169,595,336	–	–	169,595,336
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	82,680,223	–	–	82,680,223
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	976,678,478	–	–	976,678,478
Өзге қаржылық міндеттемелер	7,974,464	166,556	156,876	8,297,896
Міндеттемелер жиыны	1,384,123,645	166,556	156,876	1,384,447,077
Таза позиция	578,829,746	2,801,570	(141,755)	581,489,561
2023 жылғы 31 желтоқсан				
	АҚШ			
	Теңге	доллары	Евро	Жиыны
Активы				
Ақшалай қаражат және оның баламалары	165,481,221	3,507,708	–	168,988,929
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	29,575,908	–	–	29,575,908
Клиенттерге берілген кредиттер	718,043,963	–	–	718,043,963
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	457,464,211	–	–	457,464,211
Өзге қаржылық активтер	6,079,108	2,202	2,291	6,083,601
Активтер жиыны	1,376,644,411	3,509,910	2,291	1,380,156,612
Міндеттемелер				
Акционер алдындағы берешек	93,516,543	–	–	93,516,543
Қазақстан Республикасы Үкіметі алдындағы берешек	77,340,798	–	–	77,340,798
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	188,524,346	–	–	188,524,346
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	114,583,545	–	–	114,583,545
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	380,425,744	–	–	380,425,744
Өзге міндеттемелер	10,539,518	1,651,742	1,178,878	13,370,138
Міндеттемелер жиыны	864,930,494	1,651,742	1,178,878	867,761,114
Таза позиция	511,713,917	1,858,168	(1,176,587)	512,395,498

мың теңгемен

Операциялық тәуекел – бұл жүйенің бұзылуы, персоналдың қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі жұмыс істеуді тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі мүмкін, оның құқықтық салдарлары болуы мүмкін немесе қаржылық шығындарға әкелуі мүмкін. Топ барлық операциялық тәуекелдер жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және ықтимал тәуекелдерді қадағалау және оларға тиісінше жауап беру жолымен Топ мұндай тәуекелдері басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, қол жеткізу құқығын тиімді бөлуді, бекіту және салыстырып тексеру процедурасын, персоналды оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда, бағалау процедурасын көздейді.

	Акциялар алдындағы берешек	Кредиттік ұйымдардың қаражат- тары	Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	Қазақстан Республикасы Үкіметі алдындағы берешек	Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	Қаржы қызметі бойынша міндетте- лердің жиыны
2022 жылғы 31 желтоқсанға баланстық құн	101,001,736	79,522,517	384,728,108	60,747,873	182,850,442	808,850,676
Түсімдер	—	85,967,000	30,278,337	140,000,000	1,500,000	257,745,337
Өтеу	(14,314,148)	(34,723,201)	(38,373,610)	(120,000,000)	(12,442,228)	(219,853,187)
Дивидендтер жарияланған	13,677,185	—	—	—	—	13,677,185
Дивидендтерді төлеу	(13,677,185)	—	—	—	—	(13,677,185)
Міндеттемелерді әділ құны бойынша бастапқы тану кезіндегі дисконт/сыйлықақы	839,291	(16,411,372)	493,599	(30,682,370)	(823,769)	(46,584,621)
Басқалары	5,989,664	228,601	3,299,310	27,275,295	17,439,901	54,232,771
2023 жылғы 31 желтоқсанға баланстық құн	93,516,543	114,583,545	380,425,744	77,340,798	188,524,346	854,390,976
	Акциялар алдындағы берешек	Кредиттік ұйымдардың қаражат- тары	Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	Қазақстан Республикасы Үкіметі алдындағы берешек	Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	Қаржы қызметі бойынша міндетте- лердің жиыны
2023 жылғы 31 желтоқсанға баланстық құн	93,516,543	114,583,545	380,425,744	77,340,798	188,524,346	854,390,976
Түсімдер	—	12,100,000	639,533,580	140,000,000	480,000	792,113,580
Өтеу	(15,480,923)	(46,562,533)	(43,933,000)	(160,000,000)	(35,969,449)	(301,945,905)
Дивидендтер жарияланған	20,691,012	—	—	—	—	20,691,012
Дивидендтерді төлеу	(20,691,012)	—	—	—	—	(20,691,012)
Міндеттемелерді әділ құны бойынша бастапқы тану кезіндегі дисконт/сыйлықақы	944,063	3,148,896	875,073	(19,955,981)	(203,740)	(15,191,688)
Басқалары	5,583,930	(589,685)	(222,919)	25,246,714	16,764,179	46,782,218
2024 жылғы 31 желтоқсанға баланстық құн	84,563,613	82,680,223	976,678,478	62,631,531	169,595,336	1,376,149,181

«Басқалары» бабы кезең ішіндегі дисконт/сыйлықақы амортизациясынан басқа, қаржы қызметіне жататын міндеттемелер бойынша есептелген, бірақ әлі төленбеген пайыздардың әсерін көрсетеді. Топ төленген пайыздарды операциялық қызметтен болған ақша ағындары ретінде жіктейді.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСКЕРТПЕЛЕР****ҚАРЖЫЛЫҚ****ЕСЕПТІЛІККЕ****ТҮСІНДІРМЕ***мың теңгемен***26. Қаржы құралдарының әділ құны**

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған әділ құн иерархиясы шеңберінде, жалпы алғанда әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде жіктеледі:

- 1-деңгей: белсенді нарықтардағы бірдей активтер мен міндеттемелерге баға белгіленетін (түзетілмеген) бағалар;
- 2-деңгей: бүкіл бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер тікелей немесе жанама түрде бақыланатын болып табылатын бағалау әдістері;
- 3-деңгей: бүкіл бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген бағалау әдістері.

Келесі кестеде әділ құны әділ құн көздері иерархиясының деңгейлері бөлінісінде ашылатын қаржы құралдарының талдауы берілген:

		<i>Мыналарды қолдана отырып, әділ құнды бағалау</i>			
		<i>1-деңгейдің бастапқы деректерін</i>	<i>2-деңгейдің бастапқы деректерін</i>	<i>3-деңгейдің бастапқы деректерін</i>	<i>Жиыны</i>
		<i>Бағалау күні</i>			
2024 жылғы 31 желтоқсанға					
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	2024 жылы 31 желтоқсан	—	430,783,789	—	430,783,789
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	2024 жылы 31 желтоқсан	—	2,433,970	—	2,433,970
Банктерге берілген кредиттер	2024 жылы 31 желтоқсан	—	78,779,768	—	78,779,768
Клиенттерге берілген кредиттер	2024 жылы 31 желтоқсан	—	710,358,704	71,829,751	782,188,455
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	2024 жылы 31 желтоқсан	—	379,634,869	97,673,238	477,308,107
Қазақстан Республикасы Үкіметінен дебиторлық берешек	2024 жылы 31 желтоқсан	—	37,615,232	—	37,615,232
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақының алғы төлемі	2024 жылы 31 желтоқсан	—	25,836,773	—	25,836,773
Өзге қаржылық активтер	2024 жылы 31 желтоқсан	—	4,586,196	—	4,586,196
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Акционер алдындағы берешек	2024 жылы 31 желтоқсан	—	75,636,518	—	75,636,518
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	2024 жылы 31 желтоқсан	—	84,233,772	—	84,233,772
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	2024 жылы 31 желтоқсан	—	166,112,826	—	166,112,826
Үкімет алдындағы берешек	2024 жылы 31 желтоқсан	—	62,802,311	—	62,802,311
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	2024 жылы 31 желтоқсан	—	989,227,626	—	989,227,626
Басқа қаржылық міндеттемелер	2024 жылы 31 желтоқсан	—	8,297,896	—	8,297,896
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	2023 жылы 31 желтоқсан	—	168,988,929	—	168,988,929
Банктерге берілген кредиттер	2023 жылы 31 желтоқсан	—	28,863,808	—	28,863,808
Клиенттерге берілген кредиттер	2023 жылы 31 желтоқсан	—	528,549,102	120,248,487	648,797,589
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	2023 жылы 31 желтоқсан	—	359,383,121	57,202,502	416,585,623
Өзге қаржылық активтер	2023 жылы 31 желтоқсан	—	6,083,601	—	6,083,601
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Акционер алдындағы берешек	2023 жылы 31 желтоқсан	—	76,479,119	—	76,479,119
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	2023 жылы 31 желтоқсан	—	114,533,682	—	114,533,682
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	2023 жылы 31 желтоқсан	—	170,268,015	—	170,268,015
Үкімет алдындағы берешек	2023 жылы 31 желтоқсан	—	78,590,490	—	78,590,490
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	2023 жылы 31 желтоқсан	—	354,765,508	—	354,765,508
Өзге қаржылық міндеттемелер	2023 жылы 31 желтоқсан	—	13,370,138	—	13,370,138

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

Қаржы жағдайы туралы қысқаша шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша бааланбайтын қаржы құралдары

Төменде қаржылық есептілікті көрсетілген Топтың қаржы құралдарының баланстық құны мен әділ құнының салыстыруы берілген. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құны берілмеген.

2024 жылғы 31 желтоқсан			
	Баланстық құн	Әділ құн	Танылмаған пайда/(залал)
Қаржылық активтер			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	430,783,789	430,783,789	—
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	2,433,970	2,433,970	—
Банктерге берілген кредиттер	78,341,329	78,779,768	438,439
Клиенттерге берілген кредиттер	832,619,650	782,188,455	(50,431,195)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	553,719,699	477,308,107	(76,411,592)
Қазақстан Республикасы Үкімет алдындағы дебиторлық берешек	37,615,232	37,615,232	—
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақының алғы төлемі	25,836,773	25,836,773	—
Өзге қаржылық активтер	4,586,196	4,586,196	—
Қаржылық міндеттемелер			
Акционер алдындағы берешек	84,563,613	75,636,518	8,927,095
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	82,680,223	84,233,772	(1,553,549)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	169,595,336	166,112,826	3,482,510
Үкімет алдындағы берешек	62,631,531	62,802,311	(170,780)
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	976,678,478	989,227,626	(12,549,148)
Өзге қаржылық міндеттемелер	8,297,896	8,297,896	—
Іске асырылмаған әділ құндағы танылмаған өзгерістің жиыны			(128,268,220)

2023 жылғы 31 желтоқсан			
	Баланстық құн	Әділ құн	Танылмаған пайда/(залал)
Қаржылық активтер			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	168,988,929	168,988,929	—
Банктерге берілген кредиттер	29,575,908	28,863,808	(712,100)
Клиенттерге берілген кредиттер	718,043,963	648,797,589	(69,246,374)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	457,464,211	416,585,623	(40,878,588)
Өзге қаржылық активтер	6,083,601	6,083,601	—
Қаржылық міндеттемелер			
Акционер алдындағы берешек	93,516,543	76,479,119	17,037,424
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	114,583,545	114,533,682	49,863
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	188,524,346	170,268,015	18,256,331
Үкімет алдындағы берешек	77,340,798	78,590,490	(1,249,692)
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	380,425,744	354,765,508	25,660,236
Өзге қаржылық міндеттемелер	13,370,138	13,370,138	—
Іске асырылмаған әділ құндағы танылмаған өзгерістің жиыны			(51,082,900)

Одан әрі осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте әділ құн бойынша көрсетілмеген қаржы құралдарының әділ құнын айқындау кезінде пайдаланылған әдістемелер мен жорамалдар сипатталған.

Әділ құны шамамен олардың ағымдағы қнына тең активтер

Өтімді болып табылатын немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан аз) қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер жағдайында, олардың ағымдағы құны шамамен әділ құнға тең болады деп жорамалданады. Бұл жорамал талап етілгенге дейінгі салымдарға, белгіленген өтеу мерзімі жоқ жинақ шоттарына да қолданылады.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен**Тиянақталған мөлшерлемен қаржы құралдары*

Биржада баға белгіленетін борыштық құралдар жағдайында, әділ құн жарияланған нарықтық бағаларға негізделген. Баға белгіленбейтін борыштық құралдар жағдайында, ұқсас талаптары мен кредиттік тәуекелі бар борыштық құралдар үшін өтеуге дейінгі қалған уақыт кезеңі ескеріле отырып, ағымдағы пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының моделі қолданылады.

Банктерге берілген кредиттер және клиенттерге берілген кредиттер бойынша болашақ ақша ағындары ҚР ҰБ жариялаған статистикалық деректердің негізінде, ұқсас өтеу мерзімімен қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі қолданыла отырып дисконтталады. Бұл тәсіл клиенттерге берілген кредиттердің әділ құнын бағалау үшін қолданылған болатын. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша орташа нарықтық мөлшерлеме жылдық 17.20%-дан 25.20% дейін (2023 жылғы 31 желтоқсанда – жылдық 19.70%-дан 23.20% дейін) құрады.

Әділ құны шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылатын міндеттемелер бойынша, болашақ ақша ағындары Қазақстандық қор биржасының қисық кірістілігі және Bloomberg жариялайтын өтеу мерзіміне түзетілген Топтың рейтингі үшін кредиттік спрэд сияқты барлық қадағаланатын бастапқы деректер қолданылатын капиталды ұлғайту моделін қолдана отырып есептелген нарықтық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тартылған қарыздардың әділ құнын бағалау үшін қолданылатын нарықтық мөлшерлеме жылдық 12.89–14.1% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 11.91-18.25%) құрады. Болашақ ақша ағындарына негізгі борышты және шарт бойынша, негізгі борышқа қолданылатын пайыздық мөлшерлеме бойынша есептелген пайыздарды өтеу кіреді.

27. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау

Төмендегі кестеде активтер міндеттемелер оларды өтеудің күтілетін мерзімдері бөлінісінде ұсынылған. Топтың өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелері туралы акпарат 24 «Тәуекелдерді басқару» ескертпесінде ашылған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

2024 жылғы 31 желтоқсан

Активтер

Ақшалай қаражат және оның баламалары	69,204,915	352,573,424	9,005,450	–	–	–	–	–	430,783,789
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	–	–	–	2,433,970	–	–	–	–	2,433,970
Банктерге берілген кредиттер	–	449,332	41,021,981	19,278,886	17,591,130	–	–	–	78,341,329
Клиенттерге берілген кредиттер	71,383,294	10,240,325	127,605,473	138,864,427	353,267,617	131,258,514	–	–	832,619,650
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	16,633,369	5,209,932	32,604,405	77,058,356	292,628,027	129,585,610	–	–	553,719,699
Қазақстан Республикасы Үкіметінен дебиторлық берешек	–	–	–	28,740,232	8,875,000	–	–	–	37,615,232
Сатуға арналған активтер ретінде жіктелген активтер	–	–	–	977,094	–	–	–	–	977,094
Негізгі құралдар	–	–	–	–	–	–	2,045,605	–	2,045,605
Материалдық емес активтер	–	–	–	–	–	–	790,858	–	790,858
Корпоративтік табыс салығы бойынша қысқа мерзімді активтер	–	–	–	134,115	–	–	–	–	134,115
Қосылған құн салығы және басқа өтелетін салықтар	–	204,074	951,706	2,638,516	7,026,006	–	–	–	10,820,302
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақының алдын ала төлемі	–	–	13,599,226	12,237,547	–	–	–	–	25,836,773
Өзге активтер	1,050,901	128,833	128,714	3,632,422	6,836,105	360,334	2,984,702	–	15,122,011
Барлық активтер	158,272,479	368,805,920	224,916,955	285,995,565	686,223,885	261,204,458	5,821,165	1,991,240,427	
Міндеттемелер									
Акциялар алдындағы берешек	–	547	570,142	6,965,791	14,943,227	62,083,906	–	–	84,563,613
ҚР Үкіметі алдындағы берешек	–	447	895	62,630,189	–	–	–	–	62,631,531
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	–	8,835,352	2,996,866	21,041,983	40,222,315	9,583,707	–	–	82,680,223
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	–	6,973,560	1,852,952	242,237,571	479,355,265	246,259,130	–	–	976,678,478
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	–	–	12,465,056	9,305,643	134,764,143	13,060,494	–	–	169,595,336
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	–	–	–	2,497,881	–	–	–	–	2,497,881
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	–	–	–	–	–	10,354,033	–	–	10,354,033
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы міндеттемелер	–	–	–	2,364,381	–	–	–	–	2,364,381
Мемлекеттік субсидиялар	–	96,141	4,822,024	15,360,731	32,873,972	41,247,598	–	–	94,400,466
Өзге міндеттемелер	1,510,737	2,192,091	1,162,726	10,032,466	62,329	–	–	–	14,960,349
Барлық міндеттемелер	1,510,737	18,098,138	23,870,661	372,436,636	702,221,251	382,588,868	–	1,500,726,291	
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	156,761,742	350,707,782	201,046,294	(86,441,071)	(15,997,366)	(121,384,410)	5,821,165	490,514,136	

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен***28. Сегменттік есептілік**

Топтың қызметі жоғары дәрежедегі интеграцияланған қызмет және 8 «Операциялық сегменттер» ХҚЕС (IFRS) мақсаттары үшін бірыңғай операциялық сегмент болып табылады. Топтың активтері Қазақстан Республикасының аумағында шоғырланған және Топ Қазақстан Республикасында жүргізілетін және сонымен байланысты операциялардан кіріс алады. Операциялық шешімдер қабылдауға жауапты тұлға, Топ жағдайында бұл Басқарма төрағасы болып табылады, Топ туралы ақпаратты тек жалпылай алғанда ғана алады және қарайды.

29. Байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар

24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» БЕХС сәйкес, тараптардың бірінің екінші тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе айтарлықтай дәрежеде әсер етуге мүмкіндігі бар тараптар байланысты тараптар деп есептеледі. Тараптар байланысты тараптар болып табылатындығы туралы мәселені шешу кезінде тараптардың заңдық нысаны ғана емес, олардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны назарға алынады.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптармен жасалуы мүмкін болмайтын мәмілелерді жасаса алады. Мұндай мәмілелердің бағалары мен талаптары байланысты емес тараптар арасындағы мәмілелердің бағалары мен талаптарынан ерекшеленуі мүмкін.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Акционер арқылы Топтың қызметін бақылайды.

Есепті кезеңнің соңына байланысты тараптармен операциялардың сальдосы, сондай-ақ шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде берілген:

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ТҮСІНДІРМЕ

ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

	2024 жылғы 31 желтоқсан				2023 жылғы 31 желтоқсан			
	Номи- налды мөл- шерле- ме (%)	Акционер	Акционер- дің жалпы бақылауын- дағы Мемлекетпен кәсіпорын- дар	Мемлекетпен байланысты ұйымдар	Номи- налды мөл- шерле- ме (%)	Акционер	Акционер- дің жалпы бақылауын- дағы Мемлекетпен кәсіпорын- дар	Мемлекетпен байланысты ұйымдар
Активтер								
Ақшалай қаражат және оның баламалары	—	—	—	341,939,256	—	—	3,821,063	81,338,875
Клиенттерге берілген кредиттер	1.5-5.00	—	—	114,188,606	—	—	—	—
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	—	—	—	(2,586,800)	—	—	—	—
Қайымдастырылған компанияларға инвестициялар	—	—	—	—	—	—	—	434,037
Корпоративтік табыс салығы бойынша қысқа мерзімді активтер	—	—	—	134,115	—	—	—	2,270,712
Қосылған құн салығы және басқа өтелетін салықтар	—	—	—	10,820,302	—	—	—	10,500,129
Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінен дебиторлық берешек	—	—	—	37,615,232	—	—	—	—
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақының алдын ала төлемі	—	25,836,773	—	—	—	—	—	—
Міндеттемелер								
Акционер алдындағы берешек	0.28-5.00	84,563,613	—	—	0.28-5.00	93,516,543	—	—
Үкімет алдындағы берешек	0.01	—	—	62,631,531	0.01	—	—	77,340,798
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	0.01-1.00	—	—	169,595,336	0.01-1.00	—	—	188,524,346
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	0.35	—	9,635,824	—	0.35	—	6,531,319	—
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	7.10-15.00	779,217,788	5,202,304	150,044,333	7.10-15.00	151,454,662	5,199,353	120,842,471
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемеле	—	—	—	2,364,381	—	—	—	—
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	—	—	—	10,354,033	—	—	—	19,163,222
Мемлекеттік субсидиялар	—	—	—	94,400,466	—	—	—	66,252,890
Өзге міндеттемелер	—	—	—	5,007,109	—	—	—	5,193,372

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

	2024 жыл			2023 жыл		
	Акционердің жалпы бақылауын- Мемлекетпен дағы байланысты			Акционердің жалпы бақылауын- Мемлекетпен дағы байланысты		
	Акционер	кәсіпорындар	ұйымдар	Акционер	кәсіпорындар	ұйымдар
Ақшалай қаражат пен оның баламалары бойынша пайыздық кірістер	–	503,531	36,803,138	–	143,987	17,913,345
Инвестициялық бағалы қағаздар бойынша пайыздық кірістер	–	–	–	–	–	372,578
Клиенттерге берілген кредиттер бойынша пайыздық кірістер	–	–	660,336	–	–	–
Алынған қарыздар бойынша пайыздық шығындар	(8,606,694)	(1,202,148)	(42,083,840)	(9,061,224)	(468,484)	(44,776,274)
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша пайыздық шығыстар	(55,794,694)	(597,951)	(21,126,676)	(18,203,049)	(605,051)	(16,929,911)
Кредиттік залалдар бойынша кірістер/ (шығындар)	–	227	(2,586,991)	–	227	2,149
Шетелдік валютамен операциялардан болған таза шығын	–	(29,201)	–	–	(10,916)	–
Баска кірістер, нетто	–	–	78,886,999	–	–	46,855,178
Баска операциялық шығындар	–	(117,428)	–	–	(2,488)	–
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	–	–	(9,486,399)	–	–	(11,488,013)

Аға басшы персоналға сыйақы

Топтың аға басшы персоналына сыйақыға келесі позициялар кіреді:

	2024 жыл	2023 жыл
Жалақы және басқа қысқа мерзімді төлемдер	256,716	180,542
Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы	18,745	18,721
Директорлар кеңесін ұстауға шыққан шығыстар	191	–
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	29,082	18,972
Аға басшы персонал бойынша сыйақы жиыны	304,734	218,235

30. Капиталдың жеткіліктілігі

Топ қызметіне тән тәуекелдерден қорғану мақсатында капиталының жеткіліктілік деңгейін белсенді бақылауды жүзеге асырады. Қоғам мен Еншілес Компания капиталының жеткіліктілігі басқа да әдістерден басқа, ҚРҰБ белгілеген нормативтер қолданыла отырып бақыланады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам мен Еншілес Компания капиталға қатысты белгіленген барлық сыртқы талаптарды толығымен сақтады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: Қоғам мен Еншілес Компания капиталға қатысты барлық сыртқы талаптарды толығымен сақтады).

Қоғам мен Еншілес Компания үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты капиталға қатысты барлық сыртқы талаптардың сақталуын қамтамасыз ету және қызметін жүзеге асыру мен акционерлік құнды максимизациялау үшін қажетті жоғары кредиттік рейтинг пен капиталдың жеткіліктілік нормативтерін ұстап тұру болып табылады.

Топ өз капиталының құрылымын басқарады және оны экономикалық жағдайлар мен жүзеге асырылатын қызмет түрлерінің тәуекел сипаттамаларындағы өзгерістер аясында түзетеді.

ҚРҰБ банк қызметінің жекелеген түрлерімен айналысатын ұйымдардан 1-деңгейдегі (k1) капитал жеткіліктілігінің коэффициентін активтердің кемінде 6% мөлшерінде ұстап тұруды; (k1-2) капитал жеткіліктілігінің коэффициентін активтердің және тәуекел есепке алына отырып өлшенген шартты және ықтимал міндеттемелердің кемінде 6% мөлшерінде; және (k1-3 жалпы) капитал жеткіліктілігінің коэффициентін активтердің және тәуекел мен операциялық тәуекел есепке алына отырып өлшенген шартты және ықтимал міндеттемелердің кемінде 12% мөлшерінде ұстап тұруды талап етеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

мың теңгемен

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген капитал жеткіліктілігінің коэффициенттері мынадай болды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
1-ші деңгейдің капиталы	410,503,450	410,249,916
2-ші деңгейдің капиталы	53,261,372	20,936,654
Капитал жиыны	463,764,822	431,186,570
Тәуекел есепке алына отырып өлшенген активтер	1,040,968,369	846,531,479
Шарттық және шартты міндеттемелер	125,061,789	78,014,122
Операциялық тәуекел	71,051,802	40,368,934
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1)	26.90%	38.24%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-2)	35.21%	44.37%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-3)	23.95%	27.33%

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның Еншілес компаниясының ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген капиталының жеткіліктілік коэффициенті мынадай болды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Бірінші деңгейдегі капитал	172,293,741	166,600,027
Екінші деңгейдегі капитал	20,344,956	18,928,175
Капитал жиыны	192,638,697	185,528,202
Активтер жиыны	644,247,205	523,303,451
Тәуекел есепке алына отырып өлшенген активтер және шартты және ықтимал міндеттемелер	630,170,421	526,454,152
Операциялық тәуекел	32,382,987	25,288,297
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1)	26.74%	31.84%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-2)	27.34%	31.65%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-3)	29.39%	33.55%

31. Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2025 жылдың қаңтары – ақпаны ішінде Қоғам көктемгі дала және егін жинау жұмыстарын қаржыландыру мақсаттары үшін Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен 0.01% номиналды мөлшерлеме бойынша және 2025 жылғы желтоқсанда және 2026 жылғы қарашада өтеу мерзімімен жалпы сомасы 90,000,000 мың теңгеге қарыз алды (аудиттелмеген).

2025 жылдың наурыз-сәуір айларында Қоғам Жалғыз акционерден мынадай облигациялық қарыздар тартты:

- 2025 жылғы 5 наурызда агроөнеркәсіптік кешеннің жобаларын қаржыландыру мақсаттары үшін 3.39% номиналды мөлшерлеме бойынша 5 жыл мерзімге 430,000 мың қытай юаны сомасына (аудиттелмеген);
- 2025 жылғы 7 сәуірде көктемгі дала және егін жинау жұмыстарын қаржыландыру мақсаттары үшін 17.50% номиналды мөлшерлеме бойынша және 15 ай мерзімге 100,000,000 мың теңге сомасына. Бұл облигациялар бойынша купондық мөлшерлеме де көктемгі-дала және егін жинау жұмыстарын қаржыландырудың жалпы бағдарламасы шеңберінде Қазақстан Республикасы Үкіметімен субсидиялануға жатады (аудиттелмеген);
- 2025 жылғы 10 сәуірде тамақ өнеркәсібі саласындағы қайта өңдеу кәсіпорындарын қаржыландыру үшін 12 ай мерзімге 17.20% номиналды мөлшерлеме бойынша 44,300,000 мың теңге сомасына. Бұл ретте, Қоғамның Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінен № 436 Агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит беру кезінде сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау қағидаларына сәйкес тікелей субсидиялау шеңберінде қарыз алуы көзделеді, олар ескеріле отырып, облигациялық қарыз есебінен қаржыландыру жеңілдікті талаптарда жүзеге асырылатын болады (аудиттелмеген).

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР***мың теңгемен*

Жыдың басынан бастап және 2025 жылғы 1 наурызға дейінгі мерзімде Қоғам жалпы сомасы 43,244,154 мың теңгеге «Народный Банк Казахстана» АҚ, «Банк ЦентрКредит» АҚ және «Фридом Банк Казахстан» АҚ берілген қарыздар бойынша негізгі борыштың қалған берешек сомасын жоспарланған өтеуді алды (7-ескертпе) (аудиттелмеген).

Есепті күннен кейін Топ шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар бойынша 10,486,250 мың теңге сомасына купон төлеуді жүзеге асырды (аудиттелмеген), оның ішінде:

- 2025 жылғы 22 қаңтарда KZ2C00009843 (KAFIb13) облигациялары бойынша в размере 1,925,000 мың теңге мөлшерінде (аудиттелмеген);
- 2025 жылғы 3 ақпанда KZ2C00008514 (KAFIb12) облигациялары бойынша 4,212,500 мың теңге мөлшерінде (аудиттелмеген);
- 2025 жылғы 7 ақпанда KZ2C00010908 (KAFIpp5) облигациялары бойынша 787,500 мың теңге мөлшерінде (аудиттелмеген);
- 2025 жылғы 7 ақпанда KZ2C00010841 (KAFIpp4) облигациялары бойынша 1,181,250 мың теңге мөлшерінде (аудиттелмеген);
- 2025 жылғы 26 ақпанда KZ2C00007862 (KAFIb11) облигациялары бойынша 2,380,000 мың теңге мөлшерінде (аудиттелмеген).